

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Analýza růstových strategií Evropské unie

Analysis of the European Union's Growth Strategies

Student: Sylva Hříbková

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Michaela Staníčková

Ostrava 2012

Zadání bakalářské práce

Student: **Sylva Hříbková**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6210R004 Eurospráva
Specializace: 00 Eurospráva
Téma: **Analýzy růstových strategií Evropské unie**
Analysis of the European Union's Growth Strategies

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Lisabonská strategie Evropské unie
3. Strategie Evropa 2020
4. Evaluace růstových strategií Evropské unie na úrovni České republiky
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

ABRAHÁM, Josef. *Komparativní ekonomika EU*. 1. vyd. Praha: MAC, 2008. 239 s.

ISBN 978-80-86783-34-5.

TOTH, Daniel. *Lisabonská strategie a strategie Evropa 2020*. 1. vyd. Praha: Powerprint, 2010. 213 s.

ISBN 978-80-87415-05-4.

WOOD, David a Birol YESILADA. *The emerging European Union*. New York: Longman Publisher, 2002.

ISBN 0801319234.

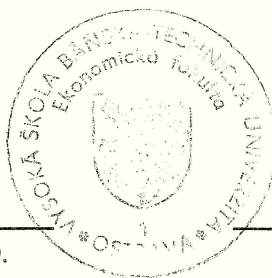
Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

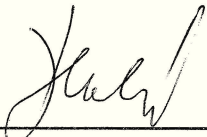
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Michaela Staníčková**

Datum zadání: 25.11.2011

Datum odevzdání: 11.05.2012

prof. Ing. Karel Skokan, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně. V seznamu použité literatury uvádím veškeré knihy a elektronické zdroje, které byly při tvorbě bakalářské práce použity.“.

V Ostravě dne 11. 5. 2012

Sylva Hříbková

Na tomto místě bych ráda poděkovala Ing. Michaelle Staníčkové za odborné rady, věnovaný čas a cenné připomínky, jež mi velice pomohly při zpracování této bakalářské práce.

Obsah

1.	Úvod	5
2.	Lisabonská strategie Evropské unie	7
2.1.	Důvody přijetí Lisabonské strategie	7
2.2.	Základní charakteristika Lisabonské strategie	14
2.2.1.	Ekonomický pilíř Lisabonské strategie	15
2.2.2.	Sociální pilíř Lisabonské strategie	19
2.2.3.	Environmentální pilíř Lisabonské strategie	20
2.3.	Implementace a naplňování cílů Lisabonské strategie	22
2.3.1.	Implementace Lisabonské strategie	22
2.3.2.	Vyhodnocení Lisabonské strategie	24
2.3.3.	Rekapitulace výsledků Lisabonské strategie	28
3.	Strategie Evropa 2020	35
3.1.	Příčiny vzniku Strategie Evropa 2020	35
3.2.	Základní vymezení Strategie Evropa 2020	41
3.2.1.	Inteligentní růst	44
3.2.2.	Udržitelný růst	45
3.2.3.	Růst podporující začleňování	46
3.2.4.	Reakce Strategie Evropa 2020 na krizi	46
3.3.	Realizace a perspektivy naplňování Strategie Evropa 2020	47
3.3.1.	Realizace Strategie Evropa 2020	47
3.3.2.	Perspektivy naplňování Strategie Evropa 2020	50
3.4.	Komparace Lisabonské strategie a Strategie Evropa 2020	52
3.4.1.	Silné a slabé stránky evropských ekonomik před vypracováním konkrétních strategií	52
3.4.2.	Základní cíle a struktura strategií	55
3.4.3.	Rozdělení pravomocí	56
4.	Evaluace růstových strategií na úrovni České republiky	58
4.1.	Hodnocení výsledků Lisabonské strategie na úrovni České republiky	58
4.1.1.	Ekonomická dimenze Lisabonské strategie	58
4.1.2.	Sociální dimenze Lisabonské strategie	68
4.1.3.	Environmentální dimenze Lisabonské strategie	76
4.2.	Dosahování cílů Strategie Evropa 2020 na úrovni ČR	81

5. Závěr.....	98
Seznam použité literatury.....	101
Seznam zkratek	113
Seznam tabulek, grafů a obrázků	
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
Seznam příloh	

1. Úvod

Evropská unie (EU) se již od začátku svého vzniku snaží sbližovat ekonomiky členských států. Přiblížení ekonomik zemí EU na srovnatelnou úroveň by mělo vést k posílení Evropské unie jako celku, a postupně tak k dosažení jejího hlavního cíle, a to stát se dominantním hráčem ve světové ekonomice. Přes veškeré úspěchy, jež se Evropské unii ve své historii podařilo dosáhnout, na začátku druhého tisíciletí začala v oblasti konkurenceschopnosti výrazně zaostávat za hlavními světovými centry, především za USA a Japonskem. Neustále se prohlubující zaostávání Evropské unie se stalo hlavním podnětem k vypracování Lisabonské strategie a následně Strategie Evropa 2020.

Tématem bakalářské práce jsou růstové strategie Evropské unie na posílení konkurenceschopnosti. Důvodem výběru tohoto tématu je rostoucí význam problematiky konkurenceschopnosti v globálním kontextu, neustále se prohlubující integrační proces zvyšující se nutnost věnovat pozornost problematickým oblastem, jimiž se Lisabonská strategie zabývala a Strategie Evropa 2020 stále zabývá.

Cílem bakalářské práce je vymezení stěžejních příčin přijetí Lisabonské strategie a Strategie Evropa 2020, rovněž také přiblížení základní charakteristiky obou růstových strategií a na základě jejich vzájemné komparace hodnocení naplňování vytýčených cílů na úrovni Evropské unie a České republiky.

Evropská rada schválila Lisabonskou strategii na svém zasedání v portugalském hlavním městě Lisabon na jaře v roce 2000. Jednalo se o naplňování cílů v rámci dlouhodobého časového horizontu, tedy od roku 2000 až do roku 2010, přičemž primárním cílem Lisabonské strategie bylo vytvořit z Evropské unie do roku 2010 „nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomiku světa, schopnou udržitelného hospodářského růstu s více a kvalitnějšími pracovními místy a s větší sociální soudržností, s ohledem na životní prostředí“. Období realizace Lisabonské strategie se stalo významným mezníkem v rámci evropské integrace. V roce 2004 vstoupila do Evropské unie Česká republika společně s dalšími devíti státy, což představovalo zatím největší rozšíření Evropské unie a rovněž výzvu na poli konkurenceschopnosti jak pro Evropskou unii, tak pro nové členské státy. Na konci roku 2004, skupina odborníků pod vedením nizozemského předsedy *Wim Koka*, vypracovala zprávu hodnotící efekty a příčiny slabého plnění cílů prvních čtyř let Lisabonské strategie. Na základě výsledků této zprávy přijala Evropská komise revidovanou Lisabonskou strategii – Strategii pro růst a zaměstnanost, která operovala

přehlednější strukturou a menším počtem stanovených cílů. Během implementace Strategie pro růst a zaměstnanost propukla světová hospodářská krize, čímž se naplňování stanovených cílů do roku 2010 stalo nereálné.

Nástupkyní Strategie pro růst a zaměstnanost se pro další desetiletí stala Strategie Evropa 2020, kterou Evropská rada přijala v červnu 2010. Strategie Evropa 2020 řeší ekonomické a sociální otázky v zemích Evropské unie a rovněž reaguje na negativní dopady vyvolané světovou hospodářskou krizí. Evropská unie vidí v této strategii možnost, jak pomoci evropským zemím dostat se z krize a připravit své ekonomiky na další desetiletí. Primárním cílem Strategie Evropa 2020 je vytvořit vizi evropského sociálně tržního hospodářství pro 21. století. Kromě primárního cíle je stanoveno pět konkrétních dílčích cílů, jež nastiňují, jak by EU měla vypadat v roce 2020. Cíle se týkají oblastí zaměstnanosti, výzkumu a vývoje včetně inovací, vzdělání, sociálního začleňování a v neposlední řadě také klimatu a oblasti energií.

Bakalářská práce je rozdělena do tří tématických kapitol doplněných o úvod a závěr. První kapitola se zabývá hlavními důvody přijetí Lisabonské strategie a základní charakteristikou strategie včetně jednotlivých pilířů. V rámci této kapitoly je přiblížena implementace a vyhodnoceno naplňování jednotlivých cílů Lisabonské strategie na úrovni EU. Druhá kapitola bakalářské práce je věnována Strategii Evropa 2020, a to příčinám jejího vzniku, základnímu vymezení strategie včetně představení jednotlivých hybných sil růstu. Součástí této kapitoly je rovněž realizace a prozatímní naplňování konkrétních cílů Strategie Evropa 2020 na úrovni Evropské unie. Závěr druhé kapitoly je věnován komparaci Lisabonské strategie a Strategie Evropa 2020. Třetí kapitola analyzuje a porovnává výsledky Lisabonské strategie na úrovni Evropské unie a České republiky prostřednictvím hodnocení čtrnácti strukturálních ukazatelů. Třetí kapitola rovněž hodnotí výsledky, kterých bylo prozatím dosaženo v rámci Strategie Evropa 2020 na úrovni České republiky prostřednictvím hodnocení pěti dílčích cílů.

Základem pro vypracování relevantních závěrů bakalářské práce byly údaje z databáze Evropského statistického úřadu Eurostat. Hodnoty datových údajů Eurostatu byly použity pro názorný vývoj a hodnocení prostřednictvím tabulek a grafů.

2. Lisabonská strategie Evropské unie

V roce 2000 byla na pravidelném jarním zasedání Evropské rady přijata *Lisabonská strategie* (Lisbon Strategy, LS) jako reakce na nepříznivou situaci *Evropské unie* (European Union, EU)¹. **Primárním cílem LS bylo vytvořit z EU do roku 2010 nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější ekonomiku světa založenou na znalostech, schopnou trvale udržitelného hospodářského růstu, nabídnout více a kvalitnějších pracovních míst, posílit sociální soudržnost a neopomíjet při naplňování těchto cílů životní prostředí².** Primární orientace LS tedy nesměřovala pouze k plnění ekonomických cílů, ale také k plnění cílů sociálních a environmentálních.

2.1. Důvody přijetí Lisabonské strategie

Na počátku 90. let 20. století evropský integrační proces zaznamenal nemalé **úspěchy**. Jedním z nich bylo dokončení *jednotného vnitřního trhu* v roce 1992, v rámci kterého se vytvořil *Evropský hospodářský prostor*. V roce 1995 přistoupily další tři významné státy³ a EU se rozšířila na 15 zemí⁴. Postupně také došlo k realizaci ideje *hospodářské a měnové unie* (Economic and Monetary Union, EMU), což napomohlo ke vzájemné konvergenci evropských ekonomik. Počátkem roku 1999 evropská integrace pokročila do další etapy – EMU, jež vyústila k zavedení společné měnové jednotky *euro* (EUR)⁵.

Na přelomu druhého tisíciletí došlo ke zpomalení ekonomik členských států EU. Důvodem mírné recese, jež začala v roce 2001, byly dle odborníků tři faktory. **Prvním faktorem** byl velmi rychlý cenový růst ropy, jež vedl nejen k růstu pohonných hmot, ale rovněž k růstu koncových výstupů výrobků, což se ve výsledku projevilo v poklesu poptávky domácností. **Druhý faktor** představovala recese v odvětví s informačními a komunikačními technologiemi. Vlivem recese došlo k neočekávanému poklesu akcií technologických firem v USA, což se negativně odrazilo na evropských trzích s informačními a komunikačními technologiemi a následně také v ostatních ekonomických odvětvích. **Třetím faktorem**

¹ Jednalo se o zaostávání EU za USA a Japonskem v oblasti konkurenceschopnosti, podílu investic do vědy a výzkumu. Dalším příkladem nepříznivé situace EU byla rostoucí míra nezaměstnanosti, rozpad bipolarity či bariéry bránící vzniku nových podniků, a tedy i pracovních míst.

² Abrahám, 2008.

³ Rakousko, Švédsko, Finsko.

⁴ Belgie, Lucembursko, Nizozemí, Francie, Itálie, Německo, Dánsko, Irsko, Spojené království, Řecko, Portugalsko, Španělsko, Rakousko, Švédsko, Finsko.

⁵ Wood, 2002.

zpomalení ekonomik zemí EU byl obrovský propad⁶ světového obchodu, což se určitým způsobem dotklo všech členů EU^{7, 8}.

Před přijetím LS se rovněž objevil problém rostoucího zaostávání EU za ostatními světovými centry, především za USA a Japonskem. V reakci na tuto nepříznivou situaci se představitelé EU rozhodli přijmout opatření nazvané Lisabonská strategie, v naději, že napomůže ustanovit a realizovat reformy v hospodářské a sociální oblasti, čímž postupně oživí evropskou ekonomiku.

Důvody přijetí LS lze pojmut z mnoha úhlů. V této práci jsou důvody rozděleny dle jednotlivých problematických oblastí. Pro lepší orientaci jsou v některých oblastech uvedena srovnání EU s ostatními světovými centry. Mezi hlavní oblasti a příčiny přijetí LS patřily:

1. **trh práce,**
2. **věda a výzkum,**
3. **překážky pro podnikání,**
4. **rozpad bipolarity,**
5. **bariéry vnitřního trhu,**
6. **sociální systém,**
7. **nízká mobilita pracovníků.**

1. Trh práce

Jedním z často zmiňovaných problémů před přijetím LS byla příliš vysoká nezaměstnanost v zemích EU. Nebylo možné nalézt žádnou oblast ekonomiky s tak razantním rozdílem mezi EU a ostatními ekonomicky vyspělými světovými centry⁹ jako byla na trhu práce. V roce 2000 činila míra nezaměstnanosti EU jako celku 8,6 %, což představovalo přibližně 15 milionů nezaměstnaných osob. **Míra nezaměstnanosti v jednotlivých státech se však lišila.** V roce 2000 patřily mezi země s nejnižší mírou nezaměstnanosti Lucembursko, Nizozemí, a také například Portugalsko. Naopak nejvyšší úroveň nezaměstnanosti měly

⁶ Vývoz zemí EU do USA, před přijetím LS, tvořil asi 15 % celkového objemu obchodu. Od roku 2000 ovšem došlo ke zpomalení. Ještě razantnější zpomalení nastalo po teroristických útocích na USA v září 2001. Útoky ovlivnily obrat obchodu mezi roky 2000 a 2001 asi ze 3 %. V ekonomikách evropských zemí se začala projevovat recese, kdy došlo k poklesu růstu HDP ze 3% na necelé 1 %.

⁷ Nejméně se dotkl Spojeného království.

⁸ Toth, 2010.

⁹ Ostatními světovými centry je myšleno především USA a Japonsko.

Slovensko, Bulharsko a Litva. Tyto údaje jsou demonstrovány v příloze 1, tabulkou č. 2.1. **Mezi příčiny vysoké míry nezaměstnanosti patřily outsourcing¹⁰ a daňová politika jednotlivých států, jež svými administrativními náklady a daňovými sazbami, odrazovala podnikatele od zakládání nových podniků a vytváření nových pracovních míst.** V 90. letech 20. století došlo v Evropě ke stanovení vysoké míry zdanění a investoři začali svou výrobu a investice ze západní Evropy přesouvat do konkurenčních států, kde pro ně byla daňová politika přijatelnější.

Evropský statistický úřad (Statistical Office of the European Communities, Eurostat) zaznamenal před přijetím LS **rostoucí míru dlouhodobé nezaměstnanosti¹¹**. Z tabulky č. 2.1 v příloze 1 vyplývá, že mezi státy s nejvyšší mírou dlouhodobé nezaměstnanosti patřily Slovensko, Bulharsko a Litva, naopak v Lucembursku, Nizozemí, Dánsku či Rakousku míra dlouhodobé nezaměstnanosti dosahovala přijatelných hodnot.

Rovněž **míra pracujících žen a starších osob** ve věku 55 až 65 let **byla v roce 2000 dosti nízká**. Na základě ekonomické analýzy z roku 2000 se zjistilo, že zaměstnanost žen v EU dosahuje 50 % oproti USA, kde byly zaměstnány více než dvě třetiny žen¹². V roce 2000, v rámci zemí EU, dosahovala nejvyšší míra zaměstnanosti žen v Dánsku, Norsku, Švédsku a v Nizozemí, kde se hodnoty pohybovaly nad 70 %¹³. Ovšem co se týče nezaměstnanosti, nejvyšší míra nezaměstnanosti žen, jak je uvedeno v příloze 1, v tabulce č. 2.1, byla na Slovensku a v Polsku, kde tato hodnota v roce 2000 činila přes 18 %. Tyto negativní výsledky některých evropských zemí daly podnět EU vytvářet více pracovních příležitostí pro ženy¹⁴.

Další problém před přijetím LS představovaly **zvyšující se požadavky zaměstnavatelů** na své zaměstnance. Zaměstnavatelé požadovali vysokou kvalifikaci svých zaměstnanců, což znamenalo, systémy vzdělávání, profesní přípravy a především investic do lidského kapitálu, přizpůsobit zvyšujícím se požadavkům trhu. Rovněž zájem občanů se

¹⁰ Pojem outsourcing znamená, že si společnost vymezí jisté podpůrné a vedlejší činnosti a na základě smlouvy tyto činnosti svěří na starost jiné společnosti. Jedná se o rozhodnutí společnosti, jež by mělo vést ke snížení nákladů a k intenzivnějšímu zaměření na hlavní činnost firmy v zájmu zvýšení její konkurenceschopnosti.

¹¹ Jedná se o nezaměstnanost delší než jeden rok.

¹² http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm, 2010.

¹³ Abrahám, 2008.

¹⁴ Pomocí aktivních programů zaměřené na vytváření a zajištění dodržování právních předpisů v oblasti rovných příležitostí na trhu práce včetně stejných platových podmínek mezi muži a ženami, zvýšení počtu žen zaměstnaných v manažerských funkcích, státních orgánech, ve vědě a výzkumu a jiných vysokých pozicích. Rovněž rozvíjet a zvyšovat kvalitu služeb hlídání dětí, zajistit vzdělávací kurzy pro ženy, jež se po mateřské dovolené vracejí do práce či umožnit ženám využít flexibilní pracovní dobu, jež by napomohla skloubit pracovní a rodinný život.

přesouval z oblastí zemědělství či rybolovu do kvalifikovaných sektorů s vysokou produktivitou práce. Z důvodu počítačové negramotnosti však tyto sektory zůstávaly neobsazeny. **Nepříznivým výsledkem zvyšování produktivity práce je však snižování počtu pracovních sil.** Evropská unie si tedy dala za úkol, skloubit tyto dva faktory, aniž by došlo k obětování jednoho faktoru na úkor druhého, pomocí Lisabonské strategie¹⁵.

2. Věda a výzkum

Dalším impulzem pro vznik LS bylo zaostávání Evropy v množství prostředků určených na oblast vědy a výzkumu za USA a Japonskem, a také přesun vědeckých pracovníků z Evropy do USA. V roce 2000 USA využily na oblast vědy a výzkumu částku kolem 288 miliard EUR, oproti EU, která tuto oblast podpořila pouze 163 miliardami EUR¹⁶. Evropská unie rovněž zaostávala za USA a Japonskem v počtu vědeckých pracovníků a přihlášených patentů. V USA na tisíc osob zaměstnaných v průmyslu, na počátku druhého tisíciletí, připadalo 6,7 vědeckých pracovníků. Japonsko bylo na tom také velmi dobře s počtem 6 vědeckých pracovníků na tisíc obyvatel, na rozdíl od EU s 2,5 vědeckými pracovníky¹⁷. Tato situace sebou přinášela nepříznivé vlivy, především, napomáhala snižovat konkurenceschopnost EU a oslabovala její postavení jako dominantního hráče na světové scéně.

Dalším, ovšem často opomíjeným handicapem, zůstával podíl financování vědy a výzkumu z veřejných a soukromých zdrojů. V roce 2002 financoval v EU soukromý sektor vědu a výzkum z 55,6 %, za to v USA byly výdaje soukromým sektorem kryty z 63,1 % a v Japonsku dokonce ze 73,9 %. V důsledku těchto velkých rozdílů si EU stanovila za cíl, aby se do roku 2010 podílel soukromý sektor na financování vědy a výzkumu ze dvou třetin¹⁸.

3. Překážky pro podnikání

Založení firmy v EU znamenalo velkou časovou a finanční náročnost. V EU byla, před přijetím LS, pro založení firmy za potřebí průměrná částka 1 600 EUR a vynaložený čas tvořil přibližně 11 týdnů. Zatímco v USA stačilo 500 EUR a založení trvalo 1,5 týdne¹⁹. Tyto zmíněné překážky, ale také například národní daňové podmínky, patřily mezi hlavní příčiny

¹⁵ Abrahám, 2008.

¹⁶ Toth, 2010.

¹⁷ www.phil.muni.cz/angl/conference/students/.../Baresova-Brysa.doc, 2011.

¹⁸ <http://www.euractiv.cz/print-version/clanek/studie-evropsk-komise-upozornila-na-nebezpe-sniovn-podlu-hdp>, 2005.

¹⁹ www.phil.muni.cz/angl/conference/students/.../Baresova-Brysa.doc, 2011.

neochoty podnikatelů vytvářet nové podniky a tedy i nová pracovní místa. Lisabonským cílem bylo tedy zlepšit celkovou pružnost při zakládání podniků.

Na přelomu nového tisíciletí se objevil další nedostatek v oblasti podnikatelské sféry. Jednalo se o nízký podíl rizikového kapitálu v investicích²⁰. V letech 1998 až 2001 dosahoval v USA podíl rizikového kapitálu 0,163 %, v porovnání s 0,044 %²¹ v EU.

4. *Rozpad bipolarity*

Dalším aspektem vytvoření LS byl rozpad bipolárního uspořádání světa. Po rozpadu sovětského svazu Evropa upustila od svého tradičního rozdělení²². Z určitých politických, ale také bezpečnostních důvodů, se mnoho států z východu přimklo k EU²³, což donutilo EU přizpůsobit se a přijmout strategická opatření. Konkrétně došlo k uzavírání *eurodohod*, v rámci kterých EU stanovila výjimku²⁴ a umožnila asociovaným státům vstoupit na evropský trh.

Uběhlo jen 11 měsíců po pádu *Berlínské zdi*, a již v roce 1990 došlo ke sjednocení *Spolkové republiky Německo* (SRN) a *Německé demokratické republiky* (NDR). Sjednocení bylo výsledkem svobodné vůle Němců, kdy v březnu roku 1990 ve svobodných volbách do Lidové sněmovny hlasovali pro strany, které požadovaly rychlé připojení NDR ke SRN. Sjednocení přispělo ke zvýšení jeho ekonomické síly a postupně Německo začalo zaujímat dominantní postavení v rámci evropské ekonomiky.

5. *Bariéry vnitřního trhu*

Snahou členských zemí EU bylo vytvoření vnitřního trhu, jako prostoru bez vnitřních hranic, který umožní volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu. Dokončení vnitřního trhu však bránily **tři bariéry**, jež v roce 1985 definovala *Bílá kniha o dokončení vnitřního trhu*:

- *fyzické bariéry* – nebyly zcela odstraněny kontroly na státních hranicích mezi členy EU,
- *technické bariéry* – existovaly odlišné národní předpisy, jež zpomalovaly volný pohyb osob, zboží, služeb i pracovníků,
- *daňové bariéry* – přetrvávaly rozdílné daňové sazby v rámci evropských států.

²⁰ Rizikový kapitál může pomoci vylepšit flexibilitu firmy, a také podpořit odhodlání uskutečnit nové inovativní nápady.

²¹ Abrahám, 2008

²² Do roku 1989 se Evropa dělila na východ a západ.

²³ Ukrajina, Bělorusko, Lotyšsko, Estonsko, Litva, Moldavsko a část Kazachstánu.

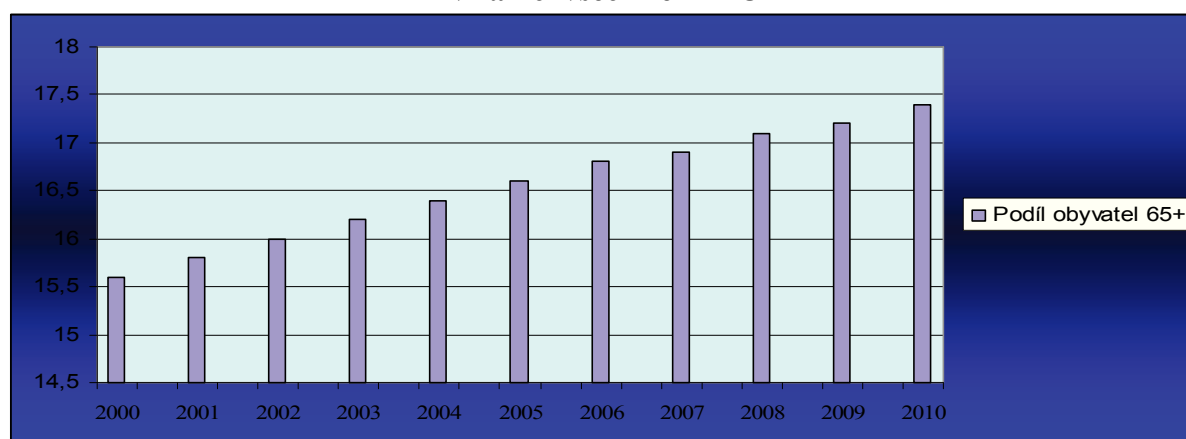
²⁴ Asymetrický přístup.

V roce 1993 došlo z 90 % k naplnění všech opatření v oblasti vnitřního trhu, jež vycházely z Bílé knihy. Před přijetím LS se však začaly prohlubovat zbývající nedostatky vnitřního trhu. V oblasti společného obchodu přetrvávaly rozdílné technické požadavky jednotlivých zemí EU na potraviny, které měly zabránit poškození zdraví spotřebitele, a také přetrvávající rozdílné daňové sazby²⁵. V oblasti volného pohybu pracovníků některé státy EU nechtěly zpřístupnit občanům jiných členských států zapojit se do svého národního trhu práce. Objevil se také problém se vzájemným uznáváním odborných kvalifikací, a rovněž jazyková bariéra, jež bude možná po několika generacích stále velkou překážkou vnitřního trhu. **Evropská rada na zbývající nedostatky vnitřního trhu reagovala a doporučila²⁶ „dobudovat vnitřní trh“, zvýšit jeho výkonnost a tím dospět „k plně funkčnímu trhu“²⁷.**

6. Sociální systém

Jeden z nejnaléhavějších problémů, jež vedl k vypracování LS, bylo nereálné udržení národních systémů sociálního zabezpečení a s ním souvisejících penzijních systémů. Evropané se totiž díky zdravému životnímu stylu a modernímu zdravotnictví začali dožívat stále vyššího věku, což vedlo k přibývání počtu obyvatel v důchodovém věku a současně poklesu ekonomicky aktivních obyvatel. Rostoucí podíl osob ve věku 65 let a více, na celkovém počtu obyvatel v rámci EU jako celku, znázorňuje graf č. 2.1. Údaje v jednotlivých členských státech následně uvádí příloha 1 – tabulka č. 2.1.

Graf č. 2.1: Procentní podíl obyvatel ve věku 65 let a více na celkovém počtu obyvatel v rámci všech zemí EU

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tps00028>, 2011; vlastní zpracování

²⁵ Rozdílné sazby daně z přidané hodnoty a daně spotřební.

²⁶ Prostřednictvím Strategie vnitřního trhu, jež byla schválena na zasedání Evropské rady v Helsinkách v roce 1999.

²⁷ http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm, 2010.

Stárnutí populace vedlo ke zvyšujícím se výdajům na výplaty důchodů, zdravotnických služeb či služeb souvisejících s dlouhodobou péčí o seniory. Každá země EU preferovala svůj způsob sociálního zabezpečení obyvatel. Na začátku druhého tisíciletí Evropská komise vypracovala zprávu, ve které uvedla preferované sociální modely evropských zemí. Anglosaské země²⁸ preferovaly poměrně nízký stupeň sociální ochrany na rozdíl od severských států a Nizozemí, kde míra sociální ochrany byla vysoká. Pro státy kontinentálního modelu²⁹ byla typická středně vysoká míra sociální ochrany. Jižní státy³⁰ vykazovaly nízkou míru sociální ochrany a státy ve střední Evropě³¹ a Itálie zajišťovaly malou úroveň sociální ochrany³². **Na summitech Evropské rady v letech 2000 až 2002³³ se projednávaly zásadní změny v oblasti sociálního (důchodového) zabezpečení. Výsledkem bylo doporučení³⁴ státům EU reformovat svůj systém sociálního (důchodového) zabezpečení, tak aby³⁵:**

- nedošlo k destabilizaci národních rozpočtů,
- lépe reagoval na demografické změny,
- zajistil adekvátní příjem osobám v důchodovém věku,
- členské státy si vzájemně pomáhali prostřednictvím výměny informací, zkušeností či projekcí³⁶,
- došlo k rozvoji doplňkových systémů důchodového pojištění a rovněž individuální odpovědnosti občanů.

7. Nízká mobilita pracovních sil

V EU byla v roce 2000 zaznamenána velmi nízká úroveň mobility zaměstnanců. Na rozdíl od USA, Evropané vykazovali menší ochotu k pracovní migraci. I přes možnosti, jež otevřený trh práce nabízel, byla tendence občanů EU pracovat jen v jedné zemi, a to nejlépe ve své rodné zemi. Lisabonská strategie si proto vytýčila profesní, ale i regionální³⁷ úroveň

²⁸ Irsko a Velká Británie.

²⁹ Německo, Rakousko, Francie, Belgie.

³⁰ Řecko, Portugalsko, Španělsko.

³¹ Česká republika, Polsko, Maďarsko, Slovensko.

³² Abrahám, 2008.

³³ Lisabonský summit (2000), Stockholm, Laeken (2001), Barcelonský summit (2002).

³⁴ Systémy zabezpečení byly a stále jsou zcela v pravomoci jednotlivých států EU.

³⁵ Štěpánek, 2008.

³⁶ Otevřená metoda koordinace.

³⁷ Profesní mobilita se omezuje na posun pracovníků v rámci oboru či odvětví, kdežto regionální mobilita znamená přesun pracovníků v rámci regionu i napříč odvětvími.

mobility zvýšit. Na trhu práce se rovněž objevil požadavek zavést flexibilní pracovní dobu v podnicích, kde by nedošlo k ohrožení provozu s cílem skloubit pracovní a rodinný život.

Právě výše zmiňované, ale také mnoho ostatních důvodů, daly podnět pro změnu evropského hospodářství, sociálních systémů, zlepšení inovačních technologií, zvýšení zaměstnanosti a konkurenceschopnosti bez opomíjení přírody, prostřednictvím LS.

2.2. Základní charakteristika Lisabonské strategie

Evropská rada na svém zasedání na jaře v roce 2000 v portugalském hlavním městě Lisabon, schválila **program, jež měl napomoci obnovit a nastartovat EU**. Jednalo se o naplňování cílů **v rámci dlouhodobého horizontu, tedy od roku 2000 až do roku 2010**. Lisabonská strategie se zprvu zaměřila na obnovu EU **v oblasti ekonomické a sociální**. V březnu 2001 na zasedání Evropské rady ve Stockholmu, a především na červnovém zasedání téhož roku v Goteborgu, se rozhodlo o doplnění LS také o **environmentální dimenzi**. Ekonomické, sociální i environmentální důsledky všech politik bylo totiž nezbytné zkoumat ve vzájemných souvislostech, jelikož existovala jejich určitá propojenost, navíc bez environmentální dimenze by LS nebyla kompletní³⁸.

Ekonomická dimenze LS se zaměřovala na zvýšení konkurenceschopnosti evropských ekonomik prostřednictvím pokroku v oblasti inovací, vědy a výzkumu podporou podnikání a vytvářením makroekonomických reforem.

Sociální dimenze LS se týkala modernizace sociálních systémů zemí EU, rovněž reagovala na aktivní politiku zaměstnanosti se snahou zvýšit míru zaměstnanosti a úroveň investic do lidského kapitálu.

Environmentální dimenze LS reagovala na podněty, jež vyvolávaly negativní klimatické změny, a prostřednictvím kterých docházelo k poškozování životní prostředí a snižování rostlinné a živočišné rozmanitosti.

Všechny tyto potřeby vzala LS na vědomí a jejím **primárním cílem** se stalo vytvořit z Evropské unie do roku 2010 „**nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomiku světa, schopnou udržitelného hospodářského růstu s více a kvalitnějšími pracovními místy a s větší sociální soudržností, s ohledem na životní prostředí**“³⁹. Pro

³⁸ http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm, 2010.

³⁹ Klvačová, E., J. Malý a K. Mráček, 2006.

splnění primárního cíle si Evropská rada stanovila **osm, resp. devět hlavních oblastí rozvržených do tří pilířů LS**, jak uvádí tabulka č. 2.1.

Tabulka č. 2.1: **Přehled pilířů Lisabonské strategie**

Ekonomický pilíř LS
1. Informační společnost pro všechny
2. Vytvoření evropského výzkumného prostoru
3. Odstranění překážek pro podnikání, především pro malé a střední podniky
4. Ekonomická reforma spojená s dokončováním vnitřního trhu
5. Vytvoření integrovaných finančních trhů
6. Lepší koordinace makroekonomických politik
Sociální pilíř LS
7. Aktivní politika zaměstnanosti
8. Modernizace evropského sociálního modelu
Enviromentální pilíř LS
9. Udržitelný rozvoj a kvalita života

Zdroj: Klvačová, E., J. Malý a K. Mráček, 2006; vlastní zpracování

2.2.1. Ekonomický pilíř Lisabonské strategie

a) Informační společnost pro všechny

Za posledních několik desítek let dosáhla informační technologie a internet značného pokroku. Došlo k vylepšení a zjednodušení zastaralých postupů používaných v řízení podniků, k modernizaci metod ve vzdělávacích institucích, také se pozitivně změnily podmínky a prostředí vědeckých institucí. **Nové technologie napomáhají zvyšovat konkurenceschopnost, zaměstnanost a jsou přínosem pro ekonomický růst⁴⁰**. Důkazem tohoto tvrzení byla velmi pozitivní ekonomická situace USA v 90. letech 20. století. Koncem roku 1993 se začala americká ekonomika dostávat do konjunktury. Američané zvyšovaly investice do nových technologií a začali soustředit svou pozornost na vědu a výzkum, což ve výsledku velmi napomohlo ke zvýšení produktivity a konkurenceschopnosti. V roce 1996 činil ekonomický růst v USA 4 %, míra inflace se snížila pod 3 % a nezaměstnanost klesla pod 5 %⁴¹. Úspěchy americké ekonomiky se staly podnětem, aby se přechod ke znalostní ekonomice stal jedním z hlavních cílů LS. Mimo zvýšení ekonomických ukazatelů měly informační technologie pomoci vylepšit a zkvalitnit život občanů.

⁴⁰ Abrahám, 2008.

⁴¹ Jílková, 2010.

b) Vytvoření evropského výzkumného prostoru

Nejen technologie, ale také výzkum měl napomoci EU zvýšit konkurenceschopnost, zaměstnanost, ekonomický růst a zkvalitnit lidský život. Bylo odhadnuto, že věda a technologie obecně pomáhají dosahovat těchto pozitivních výsledků nejméně z 25 až 50 %⁴². I přes skutečnost, že Evropa dominovala v řadě technologických a vědeckých odvětví⁴³, v oblasti inovací a výzkumu zaostávala za USA a Japonskem. **Mezi překážky jež bránily EU v rozvoji patřily velká rozptýlenost vědeckých pracovníků a odborných středisek, a také nedostatečná propojenost a spolupráce jednotlivých evropských zemí.** K odstranění těchto bariér mělo napomoci vytvoření "**evropského výzkumného prostoru**", což znamenalo zajistit následující **opatření**⁴⁴:

- efektivněji využívat prostředky vynaložené na výzkum a vývoj, zlepšit propojenost poznatků a spolupráci při řešení společných projektů, pravidelně informovat Evropskou komisi o dosažených výsledcích v oblasti vědy a výzkumu,
- zvýšit podíl soukromého sektoru do vědy a inovací prostřednictvím daňové politiky a intenzivnějšího využívání rizikového kapitálu,
- do roku 2000 zjednodušit oblast zavádění patentů, zavedením tzv. komunitárního patentu⁴⁵,
- do konce roku 2001 zaznamenat oblasti vědy a výzkumu, v nichž jednotlivé země vynikají a tyto oblasti mimořádně podporovat, do téhož roku zavést evropský přehled inovací,
- zajistit do roku 2001 propojení evropských vědeckých institucí, knihoven a školských zařízení prostřednictvím vysokorychlostního internetu,
- do roku 2002 zajistit flexibilnější mobilitu vědeckých pracovníků v rámci celé EU.

Cílem v tomto odvětví bylo dosáhnout zvýšení investic na vědu a výzkum ve všech členských státech EU na 3 % HDP, a dvoutřetinového podílu na financování vědy a výzkumu soukromými subjekty, to vše do konce roku 2010.

⁴² <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/lisabonska-strategie/1000521/9599>, 2003.

⁴³ Především v oblastech energií a lékařských výzkumných objevů.

⁴⁴ <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/lisabonska-strategie/1000521/9599>, 2003.

⁴⁵ Jedná se o jednotný a nedílný patent v rámci EU, který již nezahrnuje náklady na validaci, což znamená, že se již nemusí platit administrativní poplatek za překlad patentového spisu do úředního jazyka.

c) Odstranění překážek pro podnikání, především pro malé a střední podniky

Vývoj, dynamika, konkurenceschopnost vůči ostatním podnikům, schopnost zaměstnávat, to vše závisí na prostředí, kde se podnik nachází, kde investuje a inovuje. Toto prostředí si EU, především pro malé a střední podniky, vytýčila vylepšit⁴⁶. EU považovala malé a střední podniky za určitý skrytý gigant vzhledem k jejich velkému množství⁴⁷. Malé a střední podniky představovaly důležitou skupinu nabízející pracovní uplatnění, dokázaly být velmi flexibilní při jejich vzniku a zániku.

Založení podniku v EU znamenalo velkou časovou a finanční nákladnost v porovnání s USA, kde tyto náklady byly nesrovnatelně nižší jak již bylo uvedeno v kapitole 2.1. **Pro radikální nápravu situace se EU rozhodla zaměřit se na následující úkoly⁴⁸:**

- do poloviny roku 2000 shromáždit informace týkající se finančních nákladů v jednotlivých zemích EU nezbytné pro založení podniku, množství investovaného rizikového kapitálu a množství vysokoškolských absolventů komerčních a přírodovědeckých oborů,
- úkolem Evropské komise bylo vypracovat zprávu týkající se evropského podnikatelského prostředí a navrhnout víceletý program podpory podnikatelů a podnikání na období 2001 až 2005,
- Rada a Komise měly společně vypracovat Evropskou chartu malých firem. Členské státy pak měly používat nástroje obsažené v tomto dokumentu,
- další úkol Rady a Komise spočíval v předložení zprávy o vhodném využití prostředků Evropské investiční banky ke stimulaci vytváření nových podniků v EU.

d) Ekonomická reforma pro dokončení vnitřního trhu

Vytvořit vnitřní trh znamenalo umožnit volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu všem svým členům. **Počátkem 90. let 20. století došlo k odstranění většiny fyzických, technických a daňových bariér, jež volnému pohybu bránily.** Došlo tak k vytvoření hospodářského prostoru bez vnitřních hranic. I přes veškeré úspěchy, bylo za potřeby v některých oblastech vnitřní trh vylepšit a zvýšit jeho výkonnost. Aby vnitřní trh plně

⁴⁶ Za malý a střední podnik jsou považovány ty podniky, jejichž obrat je menší než 59 milionů EUR za rok a zaměstnávají do 250 zaměstnanců.

⁴⁷ V Evropě se v roce 2006 nacházelo kolem 23 milionů malých a středních podniků.

⁴⁸ Abrahám, 2008.

zajišťoval svou funkci bylo nezbytné vytvořit strategii, jež by odstranila zbývající překážky pro volný pohyb osob, zboží a kapitálu mezi členskými zeměmi, která by zajistila rychlou liberalizaci ostatních sektorů⁴⁹, nově zformulovala pravidla veřejných zakázek s větším ohledem na malé a střední podniky, zasloužila se o postupnou eliminaci státních podpor atd. **Lisabonská strategie si tedy vytýčila za cíl vybudovat „plně funkční vnitřní trh“, který napomůže ekonomickému růstu, zvýší konkurenceschopnost a přispěje tak k vytvoření nových pracovních příležitostí**⁵⁰.

e) Vytvoření efektivního integrovaného finančního trhu

Vysoce funkční finanční trh obecně přispívá ke zvyšování míry zaměstnanosti, protože napomáhá lépe ukládat kapitál a investice a snaží se zajistit co nejnižší náklady na pořízení kapitálu. **Významným prvkem, v oblasti finančního trhu, jež měl napomoci zvýšit zaměstnanost, se stal rizikový kapitál.** Evropská unie chtěla zvýšit nabídku rizikového kapitálu, jelikož rizikový kapitál napomáhá malým a středním podnikům zvyšovat své zisky. **Velkým problémem evropských finančních trhů se stala jejich roztržitost a slabá efektivnost.** K vytvoření efektivního integrovaného finančního trhu měl napomoci navržený *Akční plán finančních služeb*, jež usnadňoval přístup k investičnímu kapitálu v EU⁵¹, eliminoval překážky v rámci investování z penzijních fondů atd.

f) Zlepšení koordinace makroekonomických politik

K naplnění primárního cíle LS bylo nezbytné udržovat stabilní a koordinovanou makroekonomickou politiku v rámci členských států. Jako další cíl si LS tedy stanovila **fiskální konsolidaci a zvyšování udržitelnosti veřejných financí.** K tomu měly přispět opatření jako snížení daňové povinnosti u osob s nízkými příjmy, zvýšení efektivity daňového systému či opatření, jež by zajistily udržitelnost veřejných financí v dlouhodobém horizontu v souvislosti s demografickými změnami.

⁴⁹ Jedná se o sektory v oblasti zemního plynu, elektrické energie, dopravy a poštovních služeb.

⁵⁰ <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/lisabonska-strategie/1000521/9599>, 2003.

⁵¹ Prostřednictvím jednotného dokumentu pro emitenty akcií.

2.2.2. Sociální pilíř Lisabonské strategie

a) *Aktivní politika zaměstnanosti*

Nezaměstnanost, a s ní související sociální vyloučení, představovaly dlouhodobý problém v EU⁵². **Problémy evropského trhu práce** před přijetím LS jsou rozepsány v kapitole 2.1, ovšem lze je shrnout v následujícím přehledu:

- podíl pracujících žen v EU dosahoval 50 %, na rozdíl od USA, kde pracovaly dvě třetiny žen,
- zvyšující se požadavky zaměstnavatelů na zaměstnance,
- podíl osob zaměstnaných ve službách byl dosti nižší než v USA,
- polovina nezaměstnaných osob byla nezaměstnána dlouhodobě,
- vysoce rizikovou skupinou nezaměstnaných představovaly starší osoby ve věku 55 až 65 let.

Cílem EU bylo reagovat na tyto negativní skutečnosti prostřednictvím aktivní politiky zaměstnanosti a to zaměřením se na **čtyři hlavní oblasti**:

1. přizpůsobit kvalifikaci zaměstnanců nabídce na trhu práce, vytvořit v každé členské zemi EU celoevropskou databázi neobsazených pracovních příležitostí a programů vzdělávání, mimořádně podporovat programy zaměřené na zvýšení kvalifikace nezaměstnaných osob,
2. intenzivnější podpora celoživotního vzdělávání, jakož to primární složka evropského sociálního modelu, prostřednictvím dohod mezi sociálními partnery, odbory a zaměstnavateli o inovacích a celoživotním vzdělávání,
3. podporovat vznik malých a středních podniků a zvýšit tak podíl zaměstnanosti ve službách,
4. zajistit rovné příležitosti pro muže a ženy, upravit pracovní dobu tak, aby bylo možné spojit rodinný a pracovní život.

⁵² EU se problémem nezaměstnanosti začala věnovat již od roku 1997 v souvislosti s Lucemburským procesem. Rozhodlo se, že se budou každoročně shromažďovat a vyhodnocovat informace o situaci na trhu práce, přičemž byla zapojena i Rada, jež doporučovala členským státům EU strategický postup ke zlepšení situace.

Výsledkem společné celoevropské snahy, v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti, mělo být do roku 2010 dosaženo následujících cílů⁵³:

- **zvýšení míry zaměstnanosti ze 61 % (2000) na 70 % v roce 2010 vytvořením nových 20 miliónů pracovních míst,**
- **zvýšení počtu pracujících žen z 50 % (2000) na více než 60 % v roce 2010,**
- **zvýšení míry zaměstnanosti osob ve věkové skupině 55 až 64 let na 50 % v roce 2010.**

b) Modernizace evropského sociálního modelu

Evropský sociální model před přijetím LS zajišťoval poměrně vysokou sociální ochranu svým občanům. V důsledku nepříznivých demografických skutečností, souvisejících se stárnutím obyvatelstva, bylo nutné modernizovat dosavadní sociální model a připravit jej na budoucí vývoj. Nutnou modernizaci potřebovaly rovněž evropské vzdělávací systémy.

Priority v této oblasti do roku 2010 byly:

- každoročně zvyšovat investice do lidského kapitálu,
- zvýšit počet vysokoškolsky vzdělaných lidí,
- snížit množství osob ve věku 18 až 24 let se středoškolským vzděláním na polovinu,
- odstranit překážky v uznávání diplomů v zahraničí,
- zvýšit mobilitu pedagogů a studentů v rámci Evropské unie,
- zpracovat šablonu pro vypracování jednotného strukturovaného životopisu, tzv. europass.

2.2.3. Environmentální pilíř Lisabonské strategie

Udržitelný rozvoj a kvalita života

Environmentální pilíř, včleněný do LS dodatečně, se orientoval na propojení sociálních a hospodářských problémů. Cílem tohoto pilíře se stalo zajistit udržitelný rozvoj a zkvalitnit lidský život. **Zajistit udržitelný rozvoj znamená zajistit uspokojení všech důležitých potřeb pro dnešní generaci, aniž by to mělo negativní důsledky při**

⁵³ Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, 2003.

zajišťování potřeb budoucí generace⁵⁴. Zajištění udržitelného rozvoje se stalo výzvou pro celosvětovou spolupráci, jelikož změny klimatu a následné přírodní katastrofy se netýkají pouze EU. Proto EU při plnění cíle spolupracovala i se světovými organizacemi a specializovanými agenturami.

Evropská rada na zasedání v Goteborgu v červnu 2001 předložila následující **čtyři oblasti**, jež měli napomoci zajistit udržitelný rozvoj⁵⁵.

1. **Klimatické změny** – V důsledku emise skleníkových plynů docházelo ke zhoršování klimatu, a tedy i ke zhoršování zdravotního stavu obyvatel. Členské státy se podpisem *Protokolu z Kjótu*⁵⁶ zavázaly tyto emise eliminovat a zajistit, aby se podíl elektrické energie z obnovitelných zdrojů do roku 2010 podílel na hrubé spotřebě elektrické energie minimálně z 22 %, a aby 12 % z celkové domácí spotřeby energetických zdrojů tvořily právě obnovitelné zdroje⁵⁷.
2. **Doprava** – Každoročně se zvyšoval počet motorových vozidel vypouštějících do ovzduší jedovaté látky, jež měly negativní dopad na životní prostředí a zdraví obyvatel. Cílem LS se tak stalo snížit používání osobní dopravy a převést těžiště na využívání dopravy veřejné, železniční či vodní, jež se měly stát ekologicky i ekonomicky výhodnější. Pro zajištění udržitelné dopravy bylo navrženo:
 - do roku 2003 vypracovat novelu transevropských dopravních sítí tak, aby byla přednostně podpořena doprava veřejná, vodní, železniční, námořní, a postarat se o jejich propojení,
 - zajistit, aby se již na počátku roku 2004 více promítly náklady společnosti v ceně dopravy.
3. **Veřejné zdraví** – V oblasti veřejného zdraví si EU vytýčila za cíl vytvořit opatření sloužící k ochraně zdraví obyvatel prostřednictvím:
 - redukce škodlivých látek v potravinách⁵⁸,
 - vypracování akčních plánů proti infekčním nemocem a odolnosti lidského organismu vůči antibiotikům,

⁵⁴ http://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj, 2011.

⁵⁵ Jednalo se o změnu klimatu, dopravu, veřejné zdraví a přírodní zdroje.

⁵⁶ V platnosti od roku 2002.

⁵⁷ Toth, 2010.

⁵⁸ Chemikálie se v potravinách mohli nacházet pouze pokud by zásadním způsobem ohroženo lidské zdraví.

- vytvoření *Evropského potravinového úřadu* a právního rámce sloužícího k regulaci potravin.

4. **Přírodní zdroje** – Množství odpadu na Zemi se s přibývajícím množstvím obyvatelstva a rostoucí ekonomickou výkonností neustále zvyšovalo. Docházelo tak ke znečišťování životního prostředí a snižování rozmanitosti živočišných a rostlinných druhů. Bylo nezbytné začít efektivněji využívat přírodní zdroje. V souvislosti se společnou zemědělskou politikou si EU vytkla za cíl vypracovat opatření, aby se začaly produkovat zdravější a kvalitnější potraviny. Rovněž v oblasti společné rybolovné politiky bylo nutné stanovit opatření omezující nadměrný výlov rybích populací.

Každý členský stát měl vypracovat svou vlastní strategii na ochranu udržitelného rozvoje. Vyhodnocování dosažených výsledků v pokroku pak měla na starosti Evropská rada.

2.3. Implementace a naplňování cílů Lisabonské strategie

Při realizaci LS nebylo nutné zřizovat nové kontrolní orgány ani vytvářet nové nástroje. EU se snažila dbát na vzájemnou spolupráci všech členských zemí a využívat osvědčené nástroje. Výsledek realizace LS se odvíjel od rozhodnutí a doporučení evropských orgánů a závisel na vůli a schopnostech jednotlivých členských států tato doporučení implementovat do svých právní řádů a následně realizovat.

2.3.1. Implementace Lisabonské strategie

Role evropských orgánů

Hlavním „strategickým, koordinujícím, kontrolním a hodnotícím orgánem LS se stala *Evropská rada*⁵⁹“. Každý rok na jaře Evropská rada zasedala a diskutovala výsledky dosažené v rámci LS. Nejvýznamnější úlohu sehrály tyto Rady: *Rada pro zaměstnanost a sociální otázky*, *Rada pro životní prostředí*, *Rada pro hospodářské a finanční otázky*, *Rada pro školství*, *Rada pro dopravu a telekomunikaci* a *Rada pro konkurenceschopnost*. Došlo rovněž k sestavení týmu expertů hodnotících úspěchy, ale také slabiny při naplňování jednotlivých

⁵⁹ <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/lisabonska-strategie/1000521/9599>, 2003.

cílů. Úkolem *Evropské komise* bylo vypracovávat zprávy o výsledcích plnění cílů, navrhnout další postup a vypracovat ukazatele k hodnocení pokroku⁶⁰.

Role členských států

Implementace LS závisela především na členských státech, protože každá země měla problémy v jiných oblastech a v odlišné intenzitě. Proto se členské státy zavázaly vytvořit si své *Národní akční plány*, kde uvedly jakým způsobem a pomocí jakých nástrojů se budou snažit realizovat potřebné reformy za účelem dosažení stanovených cílů. Členské státy hrály nepostradatelnou roli v LS, jelikož bylo velice důležité, aby se cíle LS staly jejich prioritou, a aby implementovaly změny a reformy doporučené orgány EU do svých právních systémů.

Strukturální ukazatele Lisabonské strategie

Pro přehledné posouzení výsledků realizace LS v rámci jednotlivých členských zemí EU, a také EU jako celku, byla na základě jarní zprávy Evropské komise z roku 2001 vytvořena skupina strukturálních (lisabonských) ukazatelů. Jednalo se o ukazatele sloužící k mezinárodnímu srovnání a Eurostat je měl za úkol sestavit. **V roce 2002 Evropská komise schválila 42 strukturálních ukazatelů, v roce 2003 těchto ukazatelů bylo 100**, avšak z důvodů nepřehlednosti a nízké efektivity hodnocení pokroku, byl **v roce 2004 počet strukturálních ukazatelů zúžen na 14**⁶¹, viz. tabulka č. 2.2. Strukturální ukazatele se zaměřovaly na hodnocení pokroku v **šesti oblastech**:

1. **celkové ekonomické prostředí,**
2. **zaměstnanost,**
3. **inovace a výzkum,**
4. **ekonomická reforma,**
5. **sociální soudržnost,**
6. **životní prostředí.**

⁶⁰ V oblasti zaměstnanosti, sociální soudržnosti, inovací a ekonomických reforem.

⁶¹ Zkrácený seznam strukturálních ukazatelů byl označován také jako „Short-list“.

Tabulka č. 2.2: **Přehled strukturálních ukazatelů a oblastí jejich hodnocení**

Pořadí	Strukturální ukazatel	Oblast hodnocení
1	HDP na obyvatele v PPS	Celkové ekonomické prostředí
2	Produktivita práce na zaměstnanou osobu	Celkové ekonomické prostředí
3	Míra zaměstnanosti	Zaměstnanost
4	Míra zaměstnanosti starších pracovníků	Zaměstnanost
5	Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj	Inovace a výzkum
6	Úroveň dosaženého vzdělání mládeže	Inovace a výzkum
7	Relativní cenová úroveň	Ekonomická reforma
8	Kapitálové investice	Ekonomická reforma
9	Míra rizika chudoby - po sociálních dávkách	Sociální soudržnost
10	Rozptýlení regionální míry zaměstnanosti	Sociální soudržnost
11	Míra dlouhodobé nezaměstnanosti	Sociální soudržnost
12	Emise skleníkových plynů	Životní prostředí
13	Energetická náročnost národního hospodářství	Životní prostředí
14	Objem nákladní dopravy k HDP	Životní prostředí

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/structural_indicators/introduction, 2011; vlastní zpracování

2.3.2. Vyhodnocení Lisabonské strategie

Kokova zpráva

Již několik let po zavedení LS se ukázalo, že i pouhé přiblížení se vytyčeným cílům bude velmi náročné. Koncem roku 2004 vytvořila skupina odborníků pod vedením nizozemského předsedy *Wim Koka* zprávu hodnotící efekty prvních čtyř let LS⁶². Hlavním cílem této zprávy bylo upozornit a odhalit příčiny nedostatečného naplňování cílů LS. Zpráva označila za hlavní příčinu pomalé realizace cílů LS nedostatečnou politickou vůli⁶³. ***Kokova zpráva* navrhla řešení, aby se urychleně redukovaly překážky bránící plné realizaci LS, a aby se začal zcela využívat ekonomický a sociální potenciál členských států EU. Kokova zpráva také upozornila na pět klíčových oblastí, kterým měla EU věnovat zvýšenou pozornost a zajistit jejich okamžitou realizaci⁶⁴.**

1. **Společnost založená na znalostech** – Maximálně podporovat vědu a výzkum, zajistit větší atraktivitu EU, jež přiláká nové vědecké pracovníky a zamezí odchodu vědců do nečlenských zemí, a také intenzivněji rozvíjet telekomunikační a informační technologie.

⁶² K vypracování této zprávy došlo na návrh Evropské komise, jelikož nebyla s dosavadními výsledky spokojena.

⁶³ Charles Wyplosz, 2010.

⁶⁴ <http://www.epha.org/spip.php?article1596>, 2004.

2. **Vnitřní obchod** – Odstranění zbývajících bariér týkajících se dokončení vnitřního trhu. Dokončit volný pohyb služeb, především finančních a eliminovat překážky bránící plně využívat výhod volného pohybu zboží a kapitálu.
3. **Podnikatelské prostředí** - Zajistit vyhovující prostředí pro evropské podniky snížením administrativních nákladů, zjednodušením legislativních předpisů a podpořit tak rychlé budování podniků.
4. **Trh práce** – Vypracovat jasnou strategii celoživotního vzdělávání, stárnutí obyvatelstva a vytvořit pružný a integrovaný pracovní trh.
5. **Udržitelnost životního prostředí** – Mimořádně podpořit “zelené technologie“ a postupy k dlouhodobému a udržitelnému zlepšení produktivity.

V Kokově zprávě se dále uvádělo, že „Lisabonská strategie byla a je jedinou správnou odpovědí Evropy“. Tato zpráva se stala podkladem pro zpracování dokumentu Evropské komise nazvaného *Střednědobé hodnocení Lisabonské strategie*.

Na základě nedostatečných výsledků a efektivnosti došlo v roce 2005 k revizi Lisabonské strategie. Od roku 2005 se začalo hovořit o tzv. *Nové Lisabonské strategii – Strategii pro růst a zaměstnanost*⁶⁵. V rámci této nové LS se od roku 2005 až po rok 2008, kdy vypukla **světová finanční krize**, dařilo EU zvyšovat ekonomický růst i míru zaměstnanosti⁶⁶. V rámci Strategie pro růst a zaměstnanost došlo k **redukci cílů a zdůraznění základních priorit**⁶⁷. Nová LS, na rozdíl od původní LS, již nevyžadovala, aby se EU stala do roku 2010 nejkonkurenceschopnější světovou ekonomikou, ale primárně se zaměřila na **podporu hospodářského růstu a zaměstnanosti**⁶⁸. Novou významnou oblast revidované LS tvořily environmentální technologie, a to především v energetice a dopravě.

⁶⁵ Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2004.

⁶⁶ Abrahám, 2008.

⁶⁷ <http://www.etuc.org/a/652>, 2006.

⁶⁸ <http://www.eppgroup.eu/policies/en/lisbon.asp>, 2010.

Agenda nové LS byla zúžena na deset prioritních oblastí, jež se rozdělily do tří širokých cílů⁶⁹:

1. Učinit Evropu atraktivnějším místem pro investice a zaměstnávání znamenalo:

- dokončit jednotný vnitřní trh, primárně se zaměřit na dokončení vnitřního trhu v oblastech, jež mohly zvýšit růst a míru zaměstnanosti a jež měly okamžitý význam pro spotřebitele⁷⁰,
- vytvořit otevřené a konkurenceschopné trhy uvnitř EU i vně, podporovat zakládání malých a středních podniků,
- změnit evropskou i národní regulaci snížením administrativních nákladů,
- zaměřit se na rozšíření a vylepšení infrastruktury EU.

2. Zaměřit se na znalosti a inovace pro růst realizací následujících cílů:

- dosáhnout podílu 3 % HDP na vědě a výzkumu,
- podpora nových technologií, inovací, efektivní využívání zdrojů,
- posílit evropskou průmyslovou základnu prostřednictvím stimulace partnerství soukromého a veřejného sektoru.

3. K cíli Vytváření více a lepších pracovních míst byly vztaženy dílčí cíle:

- zvyšovat zájem o zaměstnání, redukovat nezaměstnanost mladých osob a zmodernizovat systémy sociálního zabezpečení,
- odstranit bariéry, jež bránily mobilitě zaměstnanců, podporovat flexibilitu pracovníků a pracovních trhů,
- zvýšit investice do lidského kapitálu, podpořit vzdělání a dovednosti.

⁶⁹<http://www.proculture.cz/cultureinfo/evropska-unie/komise-predstavila-ambiciozni-strategii-rustu-a-zamestnanosti-pro-eu-640.html>, 2005.

⁷⁰ Finanční služby a jiné typy služeb, energie, veřejné zakázky a jiné.

Silné a slabé stránky Lisabonské strategie

Slabé stránky Lisabonské strategie

Původní LS disponovala příliš složitou strukturou a velkým množstvím obecně stanovených priorit. Úkoly a činnosti nebyly jasně rozděleny mezi orgány EU a orgány vnitrostátní. Problém složité struktury řízení byl vyřešen zavedením *Strategie pro růst a zaměstnanost*, kdy došlo k vytvoření struktury nové, založené na **partnerském principu** mezi členskými státy a orgány EU. Velký problém LS představoval rovněž nejasný postup její implementace a její špatné začlenění do povědomí občanů. Lisabonská strategie buď úplně opomenula nebo řešila velice povrchově dvě oblasti:

1. v LS byla zanedbána oblast **zemědělského výzkumu a inovací**. Podpora vědy, výzkumu a inovací byla soustředěna zejména do podnikatelské oblasti,
2. v LS byl naprosto opomíjen **vojenský a obranný výzkum**.

Důležitost těchto oblastí vyplývá ze skutečnosti, že v roce 2010 USA měly 60 % výzkumných projektů spojených s vojenským a obranným výzkumem, zatímco v EU představoval tento podíl jen 5 %⁷¹.

Lisabonská strategie nevěnovala dostatečnou pozornost oblastem, jež se výrazně zapříčinily o vznik globální krize. Jednalo se především o slabé sledování finančních trhů, dohled a hodnocení systémového rizika na těchto trzích či nadměrné poskytování úvěrů⁷².

Lisabonská strategie se snažila připravit EU na globalizaci a její důsledky, aniž by význam globalizace vysvětlila.

Evropská unie neměla pravomoc přinutit členské státy, aby se snažily dosáhnout vytýčených cílů, což představovalo postrádání politického náboje. A právě nedostatečné zainteresování členských států se stala jedním z velmi slabých míst LS⁷³.

Silné stránky Lisabonské strategie

Podle dokumentu Evropské komise nazvaného *Hodnocení Lisabonské strategie*, z 2. února 2010, přinesla LS také mnoho pozitivních efektů. Již v roce 2000 se EU těšila z velmi pozitivního makroekonomického výhledu, způsobeného efektivně prováděnou fiskální politikou a mzdovou zdrženlivostí.

⁷¹ Toth, 2010.

⁷² Tamtéž.

⁷³ www.phil.muni.cz/angl/conference/students/.../Baresova-Brysa.doc, 2011.

Lisabonské strategii se podařilo nastolit agendu v oblastech vědy, výzkumu a inovací, investic do lidského kapitálu, rovněž i v oblasti modernizace trhu práce nebo při zdokonalení podnikatelského prostředí a to nejen na úrovni EU, ale i členských států.

Lisabonská strategie dokázala flexibilně reagovat a přizpůsobovat se změnám, ke kterým v průběhu naplňování docházelo⁷⁴.

Evropská komise ve svém dokumentu poukázala na pozitivní výsledky LS, kdy od roku 2000 až do vzniku hospodářské krize došlo ke zlepšení konsolidace veřejných financí, poklesu zadlužení států a také k pozitivním výsledkům v oblasti dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí⁷⁵.

Další silnou stránku LS představovalo nalezení některých slabin EU, a došlo rovněž k identifikaci příčin zaostávání v hospodářské oblasti.

2.3.3. Rekapitulace výsledků Lisabonské strategie

Lisabonská strategie měla na EU pozitivní vliv a to i přes to, že se její prioritní cíle nepodařilo naplnit. Kdyby došlo k naplnění všech vytýčených cílů, mohl se zvýšit reálný HDP EU o 12 až 13 % a zaměstnanost by vzrostla o 11 %⁷⁶. Lepších výsledků LS mohlo být podle Evropské komise dosaženo, kdyby existovala silnější vazba mezi touto strategií a jinými nástroji, jako jsou *Pakt stability a růstu*, *Strategie pro udržitelný rozvoj a Sociální agenda*. Tyto strategie naopak působily samostatně místo toho, aby se doplňovaly. Výsledky byly také negativně ovlivněny v důsledku nejasného definování rozsahu pravomocí Evropské rady, především při implementaci reforem. Evropská rada disponovala velkým vlivem a nenechávala velký prostor pro vyjádření se ostatních orgánů či členských států. Úkoly Evropského parlamentu mohly být rovněž vytýčeny lépe.

Za posledních deset let se k dosažení cílů LS poskytlo zhruba 80 miliard EUR, na podporu investic do lidského kapitálu (20 miliard EUR), inovace a podnikání (22 miliard EUR) a na transevropské dopravní, energetické a telekomunikační sítě (37 miliard EUR)⁷⁷.

V této podkapitole jsou popsány dosažené výsledky LS ve čtyřech konkrétních oblastech:

⁷⁴ Jednalo se o změnu podmínek, kvůli kterých musela LS nastolit novou agendu například v energetické politice či v oblasti boje proti změně klimatu.

⁷⁵ Malý, 2011.

⁷⁶ Toth, 2010.

⁷⁷ Toth, 2010.

- výzkum a vývoj,
- zaměstnanost,
- veřejné finance,
- hospodářský růst.

Výzkum a vývoj

Evropská unie si stanovila za cíl do roku 2010 téměř zdvojnásobit investice do výzkumu a vývoje. Dosažené výsledky tohoto cíle lze hodnotit jako nedostatečné, což také vyplývá z tabulky č. 2.3.

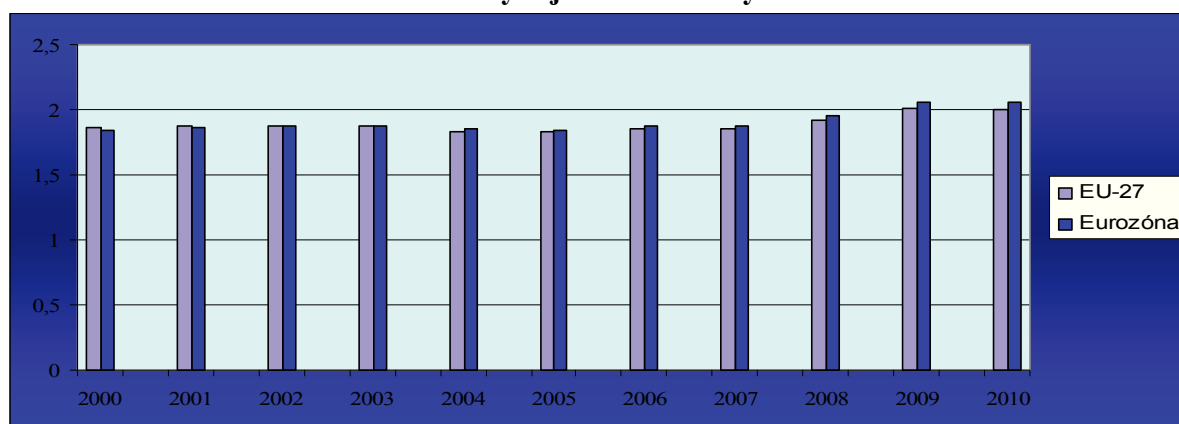
Tabulka č. 2.3: **Dosažený podíl výdajů na vědu a výzkum na HDP v období 2000-2010**

Ukazatel	Podíl výdajů na vědu a výzkum na HDP	
	2000	2010
Roky	2000	2010
Podíl výdajů (%)	1,85	2
Rozdíl (%)	0,15	
Cíl (%)	3	

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsc00001>, 2010; vlastní zpracování

V podílu investic na vědu a výzkum v závislosti na HDP se však mezi státy objevují velké rozdíly. **Dánsko, Švédsko, Finsko či Velká Británie přesahují každým rokem hranici 3 %**, zatím co například Česká republika investuje do vědy a výzkumu každoročně zhruba 1,4 % výdajů⁷⁸. Výši výdajů na vědu a výzkum na HDP v rámci EU jako celku, tak eurozóny, v jednotlivých letech působení LS, znázorňuje graf č. 2.2.

Graf č. 2.2: **Podíl výdajů na vědu a výzkum na HDP**

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsc00001>, 2012; vlastní zpracování

⁷⁸ Toth, 2010.

Zaměstnanost

V oblasti zvýšení zaměstnanosti dosáhla LS nejlepších úspěchů, a to i přes to, že se kompletní naplnění cílů do roku 2010 nepodařilo dosáhnout, jak vyplývá z tabulky č. 2.4. Vytýčeným cílů se nejvíce přiblížila míra zaměstnanosti starších osob.

Tabulka č. 2.4: **Dosažená míra zaměstnanosti v období 2000 až 2010**

Ukazatel	Míra celkové zaměstnanosti		Míra zaměstnanosti žen		Míra zaměstnanosti starších osob	
	2000	2010	2000	2010	2000	2010
Roky	2000	2010	2000	2010	2000	2010
Míra zaměstnanosti (%)	62,2	64,1	53,7	58,2	36,9	46,3
Rozdíl (%)	1,9		5,5		9,4	
Cíl (%)	70		60		50	

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/Annexes/lfsi_act_a_esms_an1.htm, 2008; vlastní zpracování

Poslední tři roky LS při naplňování cílů v oblasti zaměstnanosti lze shrnout následovně.

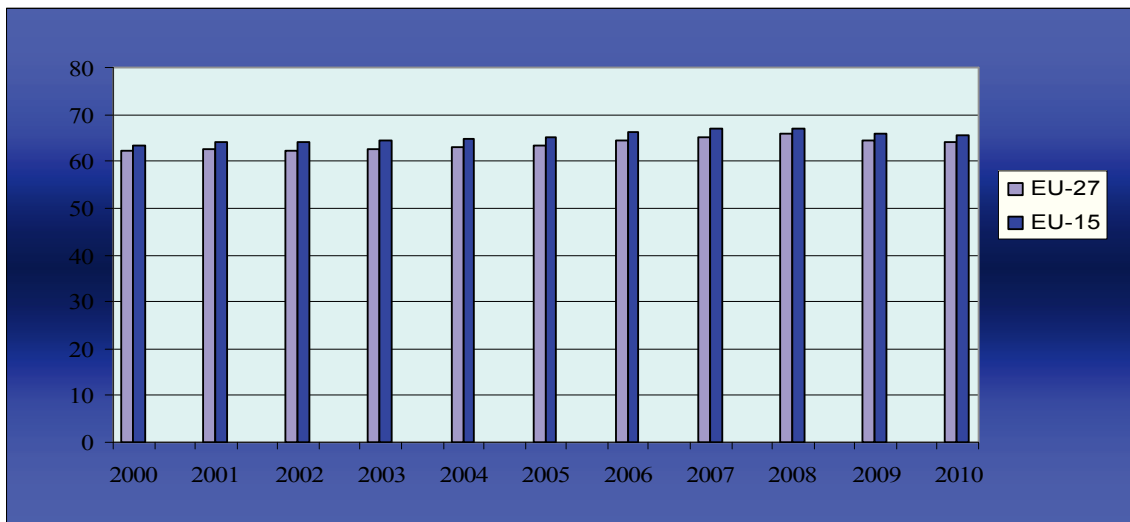
- **V roce 2008 se celková míra zaměstnanosti oproti roku 2000 zvýšila téměř o 4 %,** teda na 65,8 % v rámci věkové skupiny 15-64 let. Míra zaměstnanost žen ve věkové skupině 15-64 let dosáhla v roce 2008 58,9 %, a ve věku 20-64 let činila míra zaměstnanosti žen 63 %.
- **Do roku 2009 bylo vytvořeno 18 milionů nových pracovních míst⁷⁹.** Zasedání Evropské rady ve Stockholmu v roce 2001 hodnotilo dosažení přibližně 2,5 milionů nových pracovních míst v roce 2000 velmi pozitivně. V důsledku krize, v roce 2009, došlo ovšem k poklesu a tedy cíl vytvořit 20 milionů nových pracovních míst se rovněž nepodařil splnit. Současně ale oblast reforem na trhu práce pomohla v době krize zamezit extrémní nezaměstnanosti.
- **V roce 2009 došlo ke snížení celkové zaměstnanosti osob ve věku 15-64 let na 64,5 %,** míra celkové zaměstnanosti žen v rámci věkové skupiny 15-64 let činila 58,4 %, a v rámci skupiny 20-64 let se jednalo o 62,5 %⁸⁰.
- **I když v průběhu LS byla míra zaměstnanosti často velmi variabilní, v roce 2010, v porovnání s rokem 2000, došlo ke zvýšení míry celkové**

⁷⁹ http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/, 2009.

⁸⁰ Eurostat, 2008.

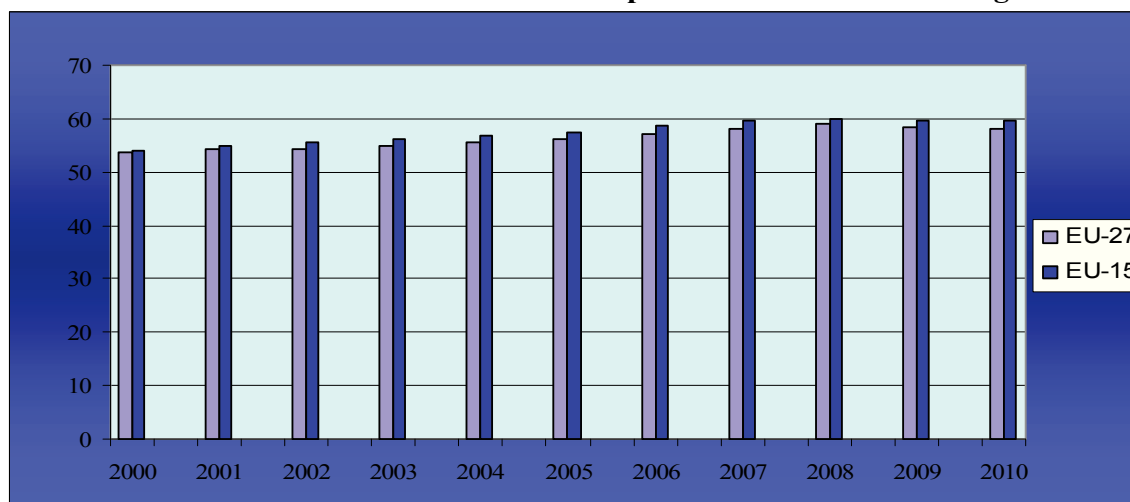
zaměstnanosti, zaměstnanosti žen, tak starších pracovníků. Pohyb míry zaměstnanosti EU v těchto třech oblastech je zobrazen po celou dobu působení LS v grafech č. 2.3, 2.4 a 2.5.

Graf č. 2.3: Celková míra zaměstnanosti v průběhu Lisabonské strategie

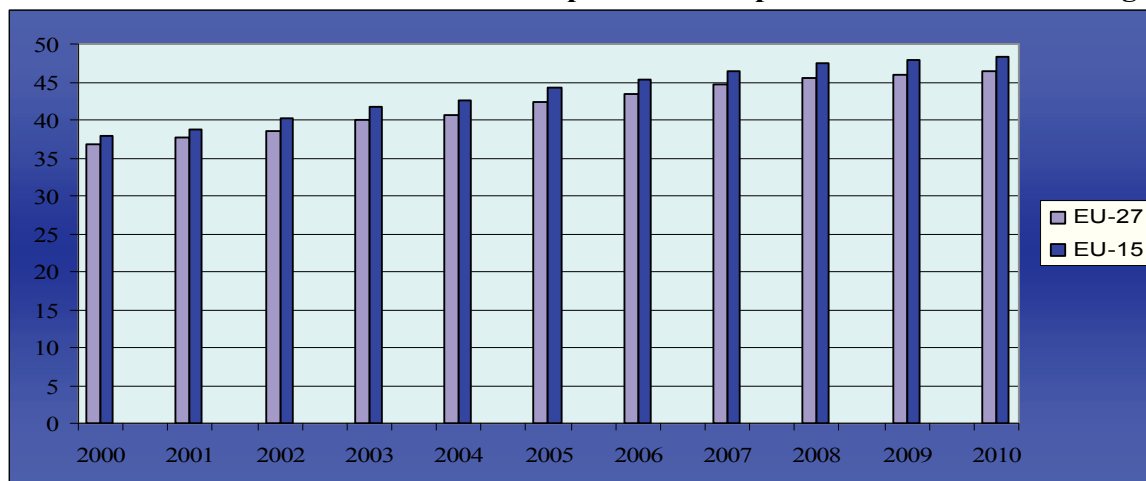
Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/Annexes/lfsi_act_a_esms_an1.htm, 2008; vlastní zpracování

Graf č. 2.4: Míra zaměstnanosti žen v průběhu Lisabonské strategie

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/Annexes/lfsi_act_a_esms_an1.htm, 2008; vlastní zpracování

Graf č. 2.5: Míra zaměstnanosti starších pracovníků v průběhu Lisabonské strategie

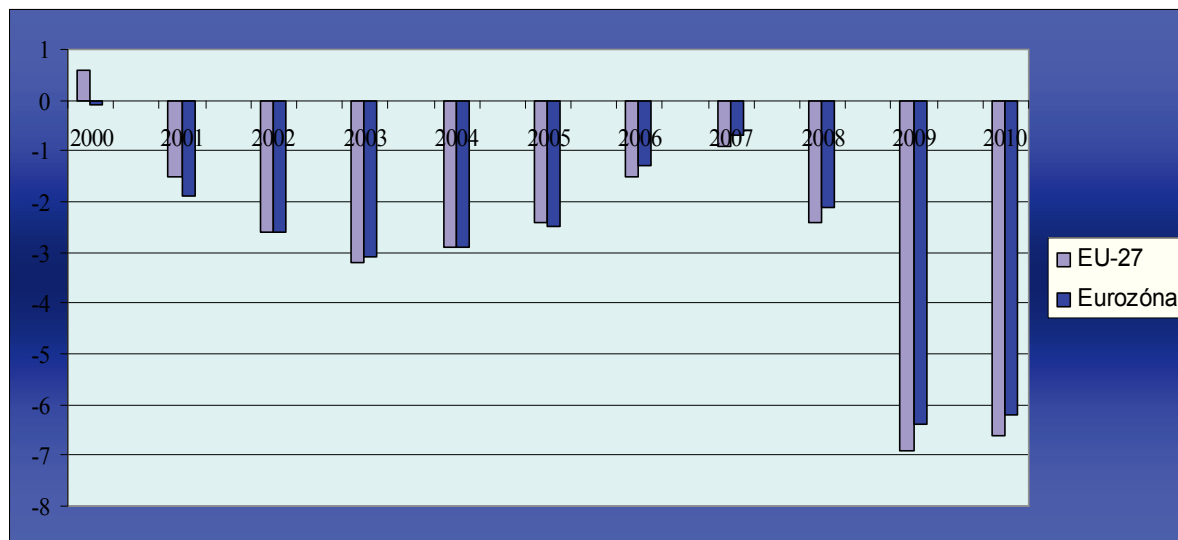
Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/Annexes/lfsi_act_a_esms_an1.htm, 2008; vlastní zpracování

Veřejné finance

V období realizace LS většina zemí EU dosáhla pokroku v konsolidaci veřejných rozpočtů. Schodky veřejných rozpočtů se kromě let 2003 a 2004, kdy došlo k jejich mírnému růstu, až do nástupu krize snižovaly, jak znázorňuje graf č. 2.6. Zároveň zadlužení zemí a dlouhodobá udržitelnost veřejných financí se zásluhou důchodových reforem vylepšila. Finanční krize ovšem nepříznivě ovlivnila růst schodků veřejných rozpočtů uvnitř jednotlivých států, jež je možné rovněž sledovat v grafu č. 2.6. V roce 2009 činil schodek veřejných rozpočtů 6,9 % HDP a veřejný dluh se zvýšil na 70 % HDP v rámci celé EU. V roce 2010 došlo oproti předcházejícímu roku ke snížení schodků veřejných rozpočtů o 0,6 %. Velikost veřejného dluhu se do roku 2008 příliš neměnila, jak znázorňuje graf č. 2.7. Avšak s nástupem roku 2009 se jeho velikost razantně zvýšila. Vysokou tendenci si veřejný dluh udržel i v roce 2010, kdy došlo k jeho dalšímu navýšení, a to o 10,3 % oproti předcházejícímu roku⁸¹.

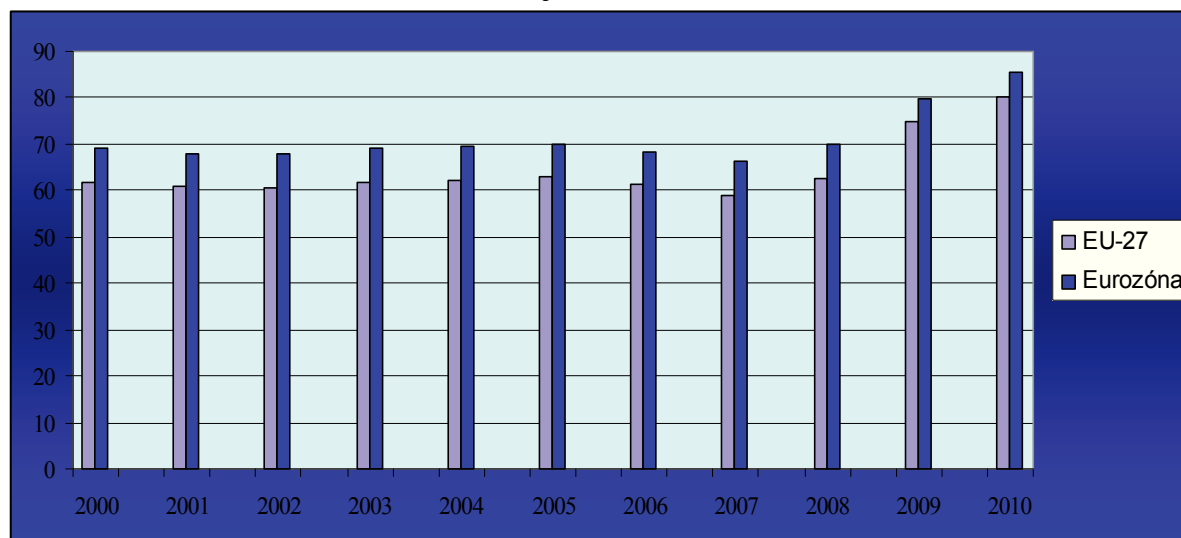
⁸¹ Důvodem byla vysoká nákladnost zásahů zemí EU a tedy negativní dopad na veřejné finance.

Graf č. 2.6: Procentní velikost schodků veřejných financí v období 2000 až 2010

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb08>, 2010; vlastní zpracování

Graf č. 2.7: Procentní velikost veřejného dluhu na HDP v období 2000 až 2010

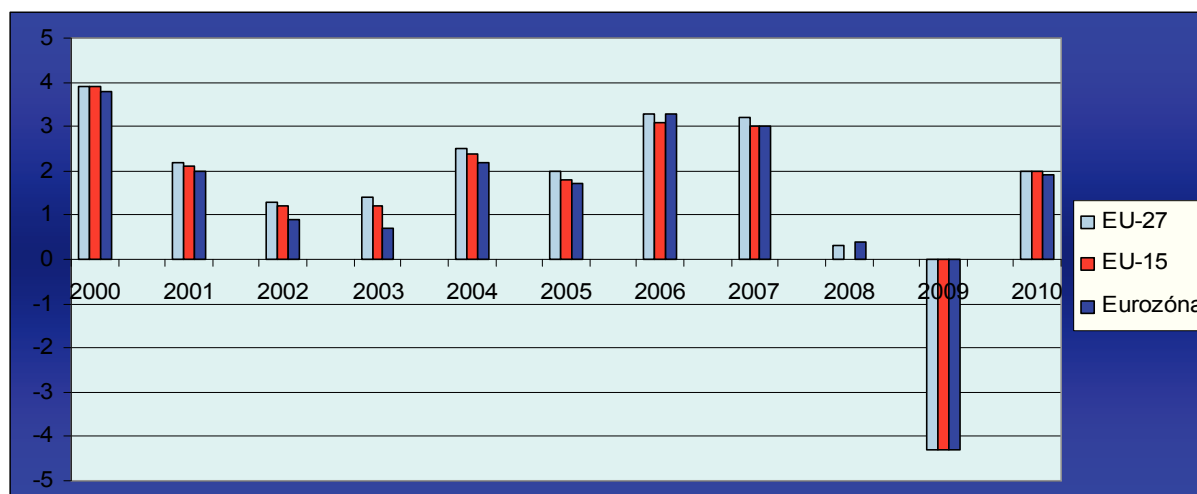
Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb090>, 2010; vlastní zpracování

Hospodářský růst

V průběhu realizace LS se tempo růstu HDP výrazně měnilo jak je vidět z grafu č. 2.8. V roce 2000 dosahoval HDP EU-27 téměř 4 %, ovšem od roku 2001 až 2005 byl zaznamenán výrazný pokles. Teprve s nástupem revidované LS došlo mezi lety 2006 a 2007 k růstu reálného HDP EU-27 téměř na 3 %. Obrovský propad byl zaznamenán v letech 2008 a 2009.

S rokem 2010 přišlo opětovné oživení, především ve 2. čtvrtletí 2010, kdy došlo k růstu HDP v důsledku vzestupu exportně orientovaného průmyslu⁸².

Graf č. 2.8: **Míra růstu reálného HDP**

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb020>, 2012; vlastní zpracování

Zhodnotit výsledky LS měla za úkol Evropská komise. Začátkem roku 2010 vydala dokument s názvem **Hodnocení Lisabonské strategie**. Celkově lze tvrdit, že výsledky původně vytýčených cílů zůstaly za očekáváním. Do LS byly vkládány příliš velké naděje, ale k razantní obnově Evropy nedošlo. Evropa se nestala ani nedynamičtější ani nejkonkurenceschopnější ekonomikou. Lisabonská strategie sice přinesla EU pozitivní výsledky, avšak v porovnání s desetiletým časovým horizontem byly poměrně slabé. Je důležité, aby si EU uvědomila příčiny, proč nebylo v rámci LS dosaženo lepších výsledků a vyšla z nich při realizaci **nové růstové strategie** – *Strategie Evropa 2020*.

⁸² Ekonomické listy, 2011.

3. Strategie Evropa 2020

V červnu 2010 přijala Evropská rada na svém zasedání novou růstovou strategii Evropské unie – *Strategii Evropa 2020*. Strategie je zaměřena na řešení ekonomických a sociálních otázek v rámci EU, a rovněž reaguje na důsledky světové hospodářské krize. Tato strategie má pomoci evropským ekonomikám vymanit se z krize a připravit hospodářství na další desetiletí⁸³. Jedná se o navázání na Lisabonskou strategii, přičemž sestavení Strategie Evropa 2020 vycházelo právě z průběžných úspěchů a neúspěchů LS⁸⁴.

Primárním cílem Strategie Evropa 2020 je vytvořit vizi evropského sociálně tržního hospodářství pro 21. století⁸⁵. Strategie se bude rovněž snažit dosáhnout nového růstu v zemích EU v rámci desetiletého časového horizontu, tedy od roku 2010 až do roku 2020. Komise vypracovala tři vzájemně propojené priority neboli **hybné síly růstu**. Jedná se o **inteligentní růst** založený na znalostech a inovacích, **udržitelný růst** respektující primární ekologické zásady a **růst podporující začleňování**, jež je postaven na sociální a územní soudržnosti.

Hodnocení pokroku v růstu vychází z pěti cílů, jež nastiňují, jak by EU měla vypadat v roce 2020. Cíle se týkají oblastí zaměstnanosti, výzkumu a vývoje včetně inovací, vzdělání, sociálního začleňování a v neposlední řadě také klimatu a oblasti energií. Ke splnění vytýčených cílů, stanovila Evropská komise **sedm závazných iniciativ⁸⁶**.

3.1. Příčiny vzniku Strategie Evropa 2020

I přes některé pozitivní výsledky dosažené předchozí desetiletou strategií – Lisabonskou strategií, se EU do roku 2010 nedokázala vyrovnat svým světovým konkurentům, nepodařilo se jí dostatečně zvýšit podíl investic na HDP ve vědě a výzkumu, nedošlo k přizpůsobení národních sociálních systémů negativním demografickým změnám jako jsou stárnutí populace či migrace, atd. Ekonomická situace EU se výrazně zhoršila nástupem hospodářské krize, kdy bylo nezbytné přijmout okamžitá opatření, jež by vedla

⁸³ Malý, 2011.

⁸⁴ Evropská komise zveřejnila pracovní dokument Hodnocení Lisabonské strategie jeden měsíc před konečnou verzí strategie Evropa 2020. Z toho vyplývá, že konečné Hodnocení nemohlo mít zásadní vliv při sestavování nové strategie, nýbrž pouze průběžné naplňování či nenaplňování cílů.

⁸⁵ <http://www.et2020.cz/eu-temata-clanek-detail.php?idc=8>, 2010.

⁸⁶ Evropská komise, 2010.

k opětovnému oživení evropských ekonomik. Mezi hlavní příčiny přijetí Strategie Evropa 2020 patřily:

1. důsledky světové hospodářské krize,
2. nízká produktivita práce,
3. evropské systémy vzdělávání a odborné přípravy,
4. trh práce,
5. nadměrné čerpání přírodních zdrojů,
6. slabá konkurenceschopnost Evropské unie.

Důsledky světové hospodářské krize

Na začátku druhého tisíciletí dosáhla EU patřičného pokroku v hospodářské a sociální oblasti, jež se projevil stabilním hospodářským růstem a postupným zvyšováním zaměstnanosti. Tyto pozitivní výsledky byly však znehodnoceny nástupem světové hospodářské krize jako důsledku masivního prodeje hypotečních úvěrů nebonitním žadatelům⁸⁷. Důsledky krize byly rozsáhlé. V roce 2009 byl zaznamenán v EU **pokles HDP o 4 %**, došlo k **propadu evropské průmyslové produkce** na úroveň 90. let 20. století, **růstový potenciál EU poklesl o polovinu**, **počet osob bez práce činil kolem 23 milionů**, razantně se zvýšila **nezaměstnanost** především u mladých osob až na úroveň převyšující 21 %⁸⁸. Také se začaly **prohlubovat dlouhodobé problémy globalizace** a **zvýšil se tlak na zdroje**. V roce 2009 byl rovněž zaznamenán **schodek veřejných rozpočtů 6,9 % HDP** (jak dokládá tabulka č. 3.1) a **veřejný dluh přesáhl hranici 70 %**⁸⁹.

Důsledky krize byly důkazem vzájemné provázanosti světových ekonomik, strukturálních nedostatků v evropském hospodářství a slabé fiskální disciplíny. Právě řádně nastavená a realizovaná fiskální disciplína je nástrojem k oživení ekonomik a zvýšení důvěryhodnosti ekonomiky EU jako celku⁹⁰. V tabulce č. 3.1 je uvedeno, jak se fiskální disciplína v EU v posledních několika letech, především v roce 2009, zhoršila. Ve Švédsku a ostatních státech, jako jsou Lucembursko či Estonsko, se krize v rozpočtových deficitech téměř neprojevila. Nejhorší situace v roce 2009 byla naopak v Řecku.

⁸⁷ <http://www.mesec.cz/clanky/financni-krize-vznik-vyvoj-a-predpovedi>, 2008.

⁸⁸ <http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/prace/clanek.phtml?id=726398>, 2011.

⁸⁹ http://ec.europa.eu/europe2020/priorities/inclusive-growth/index_en.htm, 2011.

⁹⁰ Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2010.

Tabulka č. 3.1: **Fiskální disciplína** (deficit k HDP v %)

Uskupení/Rok	2000	2005	2009	2010
EU - 27	0,6	-2,4	-6,9	-6,6
Švédsko	3,6	2,2	-0,7	0,2
Řecko	-3,7	-5,2	-15,8	-10,6

Zdroj: Ministerstvo zahraničních věcí ČR; 2010, vlastní zpracování

Nízká produktivita práce

Produktivita práce, ať už měřená ve vztahu k odpracovaným hodinám, jednotlivým zaměstnancům či nákladům na výrobu, se ve všech členských státech EU začala snižovat od druhé poloviny 90. let 20. století. V letech 1995-2005 došlo k razantnímu snížení růstu produktivity práce. V té době růst produktivity práce EU odpovídal pouze dvěma třetinám amerického růstu^{91, 92}. Mezi příčiny slabé evropské produktivity patřily nízký podíl investic do vědy, výzkumu a inovačních technologií, slabé využívání komunikačních a informačních technologií či malý zájem společnosti o inovace⁹³. Například podniky v EU se podíleli v roce 2010 jen z jedné čtvrtiny na světovém trhu s informačními a komunikačními technologiemi⁹⁴. Rovněž řada Evropanů stále nevyužívala výhod internetu, jež přispívá k šíření informací či distribuci výrobků a služeb⁹⁵.

Počet odpracovaných hodin se výrazně odráží ve výsledcích produktivity práce. V nízkém počtu odpracovaných hodin EU rovněž zaostávala za USA. V roce 2000 počet odpracovaných hodin za rok činil kolem 1720 v EU a v USA 1845 hodin za rok. V roce 2009 došlo k poklesu v EU na 1660 hodin a v USA na 1740 odpracovaných hodin za rok⁹⁶. Maximální počet odpracovaných hodin v jednotlivých zemích EU uvádí příloha 2, tabulka č. 3.1.

Evropské systémy vzdělávání a odborné přípravy

Také v oblasti vzdělávání a odborné přípravy EU zaostávala za USA a Japonskem. **V roce 2010 v USA mělo 40 % osob a v Japonsku dokonce více než 50 % osob, ve věku 25 až 34 let, vysokoškolské vzdělání, zatímco v EU byl podíl těchto osob pouze třetinový.** Rovněž prestiž a úroveň evropských univerzit nebyla v celosvětovém srovnání uspokojivá. V *Akademickém žebříčku světových univerzit* (Academic Ranking of World Universities,

⁹¹ Došlo k poklesu produktivity EU z 85 % na 76 % americké úrovně.

⁹² <http://byznys.ihned.cz/c1-22466170>, 20007.

⁹³ Evropská komise, 2010.

⁹⁴ Hodnota tohoto trhu se v roce 2012 pohybuje kolem 2 000 miliard EUR.

⁹⁵ http://ec.europa.eu/europe2020/priorities/smart-growth/index_en.htm, 2011.

⁹⁶ Barroso, 2011.

ARWU), se pouze dvě evropské univerzity zařadily v roce 2010 mezi 20 nejlepších světových univerzit^{97, 98}. Zatím co LS se zaměřovala na zvýšení vzdělání vysokoškolského, postgraduálního a celoživotního, Strategie Evropa 2020 bere ohled na potřebu zvýšení úrovně a množství absolventů ve všech stupních školní docházky⁹⁹.

V roce 2010 měl jeden Evropan ze tří v produktivním věku nízkou či žádnou kvalifikaci a pravděpodobnost, že by si tato osoba našla uplatnění na trhu práce byla o 40 % menší než u osob se střední kvalifikací¹⁰⁰. Čím vyšší kvalifikaci občané mají, tím se snižuje riziko nenalezení uplatnění na trhu práce, viz tabulka č. 3.2. Do roku 2020 se má vytvořit 16 tisíc nových pracovních míst vyžadujících vysokou kvalifikaci a po málo kvalifikované pracovní síle se poptávka na trhu práce bude snižovat¹⁰¹. Dosažené vzdělání a odborná příprava se tedy stane rozhodujícím faktorem při hledání zaměstnání.

Tabulka č. 3.2: **Zaměstnanost osob dle kvalifikace v roce 2010** (v %)

Kvalifikace	Zaměstnanost
Vysoká	84
Střední	70
Nízká	49

Zdroj: <http://www.mpsv.cz/cs/8485>; 2010, vlastní zpracování

Trh práce

V období hospodářského růstu, v letech 2000 až 2007, se trh práce v EU vyvíjel velmi pozitivně a zaměstnanost se zvyšovala. V roce 2009 došlo však k razantnímu poklesu míry zaměstnanosti v zemích EU i v USA, ovšem v roce 2010 začala EU za USA opět výrazně zaostávat. Jednalo se především o míru zaměstnaných žen, jež v roce 2010 činila 63 % oproti více jak dvěma třetinám zaměstnaným ženám v USA, či o míru zaměstnanosti starších pracovníků ve věkové skupině 55-64 let, která byla 46 % v EU, zatímco v USA a Japonsku tato hodnota v roce 2010 činila přes 62 %¹⁰². I přes rozdíly mezi EU a USA v oblasti zaměstnanosti žen a starších pracovníků, Strategie Evropa 2020 již nestanovila v těchto oblastech konkrétní hodnoty a cíle, kterých by mělo být do roku 2020 dosaženo, nicméně i

⁹⁷ Obě dvě univerzity se nacházely ve Velké Británii. Jednalo se o univerzitu Cambridge (5. místo) a Oxford (10. místo). Všechny ostatní příčky do 19. místa zaujímaly univerzity USA.

⁹⁸ <http://www.arwu.org/ARWU2010.jsp>, 2011.

⁹⁹ Ministerstvo zahraničních věcí, 2010.

¹⁰⁰ <http://www.mpsv.cz/cs/8485>, 2010.

¹⁰¹ Panaroma, 2011.

¹⁰² Evropská komise, 2010.

přesto, bude EU usilovat o zvýšení zaměstnanosti této znevýhodněné skupiny, primárně však chce zvýšit míru zaměstnanosti osob ve věku 20 až 64 let na 75 %¹⁰³.

Snížující se počet ekonomicky aktivních osob se LS nepodařilo redukovat, přičemž počet osob v důchodovém věku stále narůstal. Počet osob nad 60 let se v roce 2010, v porovnání s rokem 2007, zvyšoval dvakrát rychleji – každoročně přibližně o 2 miliony oproti 1 milionu v roce 2007, což znamenalo nezbytnou modernizaci národních sociálních systémů¹⁰⁴.

Nadměrné čerpání přírodních zdrojů

Neuvážené nadměrné čerpání přírodních zdrojů a rostoucí poptávka po nich vede ke zvyšování cen na světových trzích, nákladným cenovým šokům, zhoršování ekonomické stability a v neposlední řadě, k nepříznivým klimatickým změnám. Růst počtu obyvatel vyvolá časem rivalitu o vyčerpatelné přírodní zdroje, což povede k tlaku na životní prostředí¹⁰⁵. Bylo tedy nevyhnutelné, aby národní státy přijaly opatření na ochranu životního prostředí a ke snížení závislosti na fosilních palivech, především na ropě, a začaly více využívat zdroje obnovitelné¹⁰⁶.

Konkurenceschopnost

Ačkoli EU představuje velmi vyspělý celek, existují mezi jednotlivými státy značné disparity¹⁰⁷, které ve výsledku celou EU oslabují a snižují její konkurenceschopnost v globálním měřítku. Evropská unie se již několik let snaží disparity mezi evropskými státy eliminovat, zvyšovat svou konkurenceschopnost a nakonec se stát dominantním hráčem na světovém poli. Určitý **náskok oproti jiným světovým centrům si EU v roce 2010 držela v oblasti ekologických řešení**, avšak Čína a Severní Amerika představovaly pro EU v této oblasti největší konkurenci¹⁰⁸.

Konkurenceschopnost není chápána pouze jako schopnost zemí produkovat zboží a služby, které jsou schopny úspěšně čelit světové konkurenci a zvyšovat životní úroveň obyvatel v zemi, ale také se často spojuje s výši HDP. K růstu HDP EU by mělo do roku 2020 dojít, pokud EU bude i nadále **rozšiřovat svůj trh s energiemi**. Tím by bylo možné **zvýšit**

¹⁰³ <http://www.revuepolitika.cz/clanky/1280/evropa-2020-nova-lisabonska-strategie-na-obzoru>, 2010.

¹⁰⁴ Evropská komise, 2010.

¹⁰⁵ Evropská komise, 2010.

¹⁰⁶ Zajímává je skutečnost, že obyvatel žijících v EU je méně než 10 % světové populace, a přesto spotřebují polovinu světové produkce masa, čtvrtinu světové produkce papíru a 15 % veškeré produkce energie.

Tamtéž.

¹⁰⁷ Hospodářské, sociální a územní disparity.

¹⁰⁸ http://ec.europa.eu/europe2020/priorities/sustainable-growth/index_en.htm, 2011.

HDP EU o 0,6 až 0,8 %¹⁰⁹. Evropská unie se bude rovněž snažit zvýšit konkurenceschopnost EU, tím, že **sníží dodávky ropy a zemního plynu do roku 2020 o 60 miliard EUR**. Jestliže EU uspěje a naplní tento cíl, dojde ke zlepšení spolehlivosti dodávek energií, a rovněž k pozitivnímu efektu v evropském hospodářství.

Nezaměstnanost patří ke stěžejním makroekonomickým ukazatelům a její hodnoty jsou úzce spjaty s konkurenceschopností země vůči jiným státům. Tuto skutečnost potvrdil kodaňský summit EU v roce 1993, kde byla označena jako příčina vysoké nezaměstnanosti v členských státech EU právě slabá konkurenceschopnost zemí EU vůči USA a Japonsku. Jako řešení této nepříznivé situace bylo doporučeno zvýšit investice do infrastruktury a moderních technologií¹¹⁰. I když od kodaňského summitu uběhlo již mnoho let, **zvyšování investic do vědy, výzkumu a moderních technologií stále patří k zásadním předpokladům pro zvyšování konkurenceschopnosti**.

Předcházející desetiletá strategie – LS, měla za cíl učinit do roku 2010 z EU nejkonkurenceschopnější ekonomiku světa s mnoha dalšími přívlastky, což se jí ve výsledku nepodařilo naplnit. EU tedy stále v mnoha oblastech zaostává za USA a Japonskem, což se odráží v její celkově nízké konkurenceschopnosti vůči ostatním světovým centrům¹¹¹. Strategie Evropa 2020 si také vytýčila zvýšit konkurenceschopnost EU, především klade důraz na udržení a rozvoj silné, konkurenceschopné a diverzifikované průmyslové základny v Evropské unii¹¹².

Zvyšování konkurenceschopnosti sebou přináší zvýšené náklady na vzdělání, výzkum, inovace a také například do dopravy a energetických sítí. V roce 2010 bylo vynaloženo na zvýšení konkurenceschopnosti EU téměř 15 miliard EUR. Polovina této částky byla věnována na výzkum¹¹³.

K nejznámějším hodnocením konkurenceschopnosti se řadí *Global Competitiveness Index* sestavovaný a každoročně zveřejňovaný *World Economic Forum*, a také *World Competitiveness Scoreboard* sestavovaný a každoročně zveřejňovaný *International Institute for Management Development*. Tyto instituce sestavují žebříčky hodnocení konkurenceschopnosti zemí. Umístění země v žebříčku má významnou vypovídací schopnost o mnoha rysech dané země. Například o její kredibilitě, pověsti, vstřícnosti

¹⁰⁹ http://ec.europa.eu/europe2020/priorities/sustainable-growth/index_en.htm, 2011.

¹¹⁰ Newton College, 2011.

¹¹¹ Problém pro EU začaly představovat také velké rozvíjející ekonomiky, Indie a Čína, a to především kvůli jejich zvyšující se ekonomické a politické moci.

¹¹² Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2010.

¹¹³ <http://www.euroskop.cz/8879/sekce/vydaje-rozpoctu-eu>, 2012.

k podnikatelskému sektoru či zahraničním investorům. Státy se tedy snaží svou konkurenceschopnost neustále zvyšovat, přičemž dochází k jistému soupeření mezi zeměmi. V roce 2010 byla v hodnocení *Global Competitiveness Report* vyhlášena švédská ekonomika jako nejkonkurenceschopnější ekonomika zemí EU. Švédsko obsadilo druhé místo ze 139 hodnocených zemí světa. Naopak Řecká ekonomika byla na 83. místě a byla tak vyhlášena za nejméně konkurenceschopnou ekonomiku zemí EU¹¹⁴.

3.2. Základní vymezení Strategie Evropa 2020

Evropská komise představila 3. března 2010 **Strategii Evropa 2020, jež má dostat evropské hospodářství z krize a připravit jej na následující desetiletí**¹¹⁵. Strategie Evropa 2020 má rovněž za úkol učinit z EU do roku 2020 inteligentní a udržitelnou ekonomiku podporující začleňování, vykazující vysokou úroveň zaměstnanosti, produktivity a sociální soudržnosti¹¹⁶.

Plnění cílů Strategie Evropa 2020 je rozvrženo na celé desetiletí, jakož tomu bylo také u LS. Tedy od roku 2010 až do roku 2020. Strategie Evropa 2020 operuje poměrně složitou strukturou, jež obsahuje řadu cílů a opatření. **Primárním cílem této strategie je vytvořit vizi evropského sociálně tržního hospodářství pro 21. století**¹¹⁷. Aby došlo k naplnění primárního cíle, byly definovány **tři hybné síly růstu**, ke kterým by se mělo přistoupit na úrovni národní, tedy jednotlivých členských států, tak na úrovni EU, prostřednictvím konkrétních opatření.

1. **Inteligentní růst** znamená podporovat a rozvíjet ekonomiku založenou na inovacích a znalostech.
2. **Udržitelný růst** vyjadřuje potřebu zajistit více konkurenceschopnou a ekologicky zaměřenou ekonomiku méně náročnou na zdroje.
3. **Růst podporující začleňování** znamená dosáhnout vysoké úrovně zaměstnanosti a zajistit hospodářskou, sociální a územní soudržnost¹¹⁸.

¹¹⁴ Malý, 2011.

¹¹⁵ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/225&format=HTML&aged=1&language=CS&guiLanguage=en>, 2010.

¹¹⁶ <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/strategie-evropa-2020/1000521/58802/?page=2>, 2010.

¹¹⁷ <http://www.et2020.cz/eu-temata-clanek-detail.php?idc=8>, 2010.

¹¹⁸ Tamtéž.

Dosažený pokrok v těchto růstových oblastech bude možno hodnotit dle **pěti konkrétních cílů**, jež by měly být do roku 2020 v rámci EU jako celku naplněny. Jde o následující cíle:

1. **zajistit, aby 75 % osob ve věku 20 až 64 let bylo zaměstnáno,**
2. **zvýšit investice do vědy a výzkumu v EU na 3 % HDP¹¹⁹,**
3. **dosáhnout cílů „20-20-20“ v oblasti energie a klimatu,**
4. **snížit počet dětí, které nedokončí základní školu pod 10% a zajistit, aby minimálně 40% osob ve věkové skupině 30 až 34 let dosáhlo terciárního vzdělání,**
5. **snížit množství obyvatel ohrožených chudobou o 20 milionů (cca o 25%)¹²⁰.**

Všechny tyto cíle byly schváleny Evropskou radou v den přijetí¹²¹ Strategie Evropa 2020. Rada současně vyzvala všechny státy EU, aby přijaly opatření k naplnění těchto cílů i na své národní úrovni. V dubnu 2011 tedy předložily členské státy *národní programy reform*, v nichž popsaly své národní cíle a reformy nezbytné k dosažení svých cílů, a rovněž k eliminaci dlouhodobých bariér růstu. Stanovení vlastních ambicí každé členské země s ohledem na jednotlivé cíle Strategie je významným prvkem Strategie Evropa 2020, jež pomůže k tomu, aby si členské země za svými cíly pevně stály a staly se tedy předmětem národní politické diskuze¹²². Přehled národních cílů všech členských států v porovnání s cíly Strategie Evropa 2020 je obsažen v příloze 2, v tabulce č. 3.2.

¹¹⁹ Evropská komise vypracuje pro dosažení tohoto cíle ukazatel, měřící intenzitu výzkumu, vývoje a inovací.

¹²⁰ <http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/strategie-evropa-2020-78695>, 2012.

¹²¹ Evropská rada přijala Strategii Evropa 2020 dne 17. června na svém zasedání v Bruselu.

¹²² Evropská komise, 2011.

K naplňování cílů strategie Evropa 2020 navrhla Evropská komise **sedm konkrétních iniciativ**¹²³:

1. Inovace v Unii

Znamená přetransformovat politiky vědy, výzkumu a inovací na výzvy týkající se nejaktuálnějších problémů posledních několika let, jako jsou klimatické změny, efektivní využívání zdrojů či populační změny. Příkladem je **patent Evropské unie**, jež by pomohl evropským podnikům každoročně ušetřit až 289 milionů EUR¹²⁴.

2. Mládež v pohybu

Představuje kvalitnější a přitažlivější systém evropského vysokoškolského vzdělávání podporou mobility žáků. Rovněž jde o pomoc mladým lidem najít uplatnění na trhu práce.

3. Digitální program pro Evropu

Cílem iniciativy je vytvořit jednotný digitální trh vycházející ze superrychlého internetu a zajistit, aby do roku 2013 měl každý občan EU možnost využívat vysokorychlostního internetu.

4. Evropa méně náročná na zdroje

Prostřednictvím této iniciativy chce EU zajistit, aby Evropané snížili svou závislost na energetických zdrojích, a aby došlo ke snížení produkce uhlíku. Do roku 2020 by se tak mohly snížit výdaje v rámci zemí EU na dovoz ropy a zemního plynu o 60 miliard EUR.

5. Průmyslová politika pro ekologický růst

Tato iniciativa představuje přijetí opatření k zajištění konkurenceschopnosti evropského průmyslu ve světě, k podpoře podnikání a nových dovedností. Výsledkem naplnění opatření vztahených k této iniciativě by mohlo být do roku 2020 vytvořeno několik milionů nových pracovních příležitostí.

6. Program pro nové dovednosti a pracovní místa

V rámci této iniciativy by mělo dojít k modernizaci trhu práce tak, aby došlo k růstu zaměstnanosti, a aby byla zajištěna udržitelnost sociálních modelů pro vyplácení důchodů budoucím generacím.

¹²³ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/225&format=HTML&aged=1&language=CS&guiLanguage=en>, 2010.

¹²⁴ Toth, 2010.

7. Evropská platforma pro boj proti chudobě

Poslední iniciativa je zaměřena na podporu hospodářské, sociální a územní soudržnosti vytvářením aktivních programů pro osoby vyloučené ze společnosti a pomáhá zajistit těmto osobám dodržování základních práv a jejich opětovné zapojení se do společnosti.

Všechny iniciativy se staly závazné pro jednotlivé členské státy EU, tak pro EU samotnou. Jednotlivé cíle a iniciativy jsou rozděleny třemi klíčovými hybnými silami růstu.

3.2.1. Inteligentní růst

Evropská unie se v rámci první hybné síly snaží o zlepšení výsledků v oblastech vzdělávání, vědy a výzkumu včetně inovací a digitalizace společnosti. Inteligentní růst zahrnuje dosažení **tří konkrétních cílů**:

1. **zvýšit investice do vědy a výzkumu na 3% HDP,**
2. **zvýšit zaměstnanost osob ve věkové skupině 20 až 64 let na 75% podporou zaměstnanosti evropských žen, mladší generace, starší generace, málo kvalifikovaných osob a legálních imigrantů,**
3. **snížit míru nedokončené povinné školní docházky pod 10 % a zvýšit počet absolventů vysokých škol ve věkové skupině 30 až 34 let na 40%, což by pomohlo zvýšit celkovou úroveň evropských vzdělávacích systémů.**

K dosažení cílů přispívají **tři iniciativy**.

1. **Digitální program pro Evropu** má za úkol do roku 2013 umožnit všem Evropanům využívat výhod internetu, do roku 2020 umožnit připojení na rychlejší internet¹²⁵ a do roku 2020 zajistit, aby minimálně 50 % evropských domácností mělo k dispozici internet rychlejší než 100 Mbps.
2. **Inovace v Unii** se snaží soustředit poznatky ve vědě, výzkumu a inovacích na aktuální světové problémy jako jsou klima, energetika, efektivní čerpání přírodních zdrojů či demografické změny. A jednak podpořit všechny fáze inovačního procesu od výzkumu až po představení výrobku na trhu.

¹²⁵ minimálně 30 Mbps.

3. V rámci iniciativy **mládež v pohybu** by měli mít všichni evropští žáci do roku 2020 možnost studovat v zahraničí. Tato iniciativa rovněž má za úkol připravit mladou generaci na podmínky pracovního trhu a chce zvýšit přitažlivost univerzit v EU¹²⁶.

3.2.2. Udržitelný růst

V rámci udržitelného růstu by mělo dojít ke snížení produkce uhlíku, efektivnímu využívání přírodních zdrojů, ochraně životního prostředí snižováním emisí skleníkových plynů. Tato iniciativa se také snaží zabránit dalšímu snižování rostlinné i živočišné populace. Podporuje využívání evropských ekologicky nenáročných technologií, rovněž podporuje podnikání, především malé a střední podniky, a snaží se zajistit dostatečnou informovanost spotřebitelů o výrobcích na evropských trzích. EU v rámci udržitelného růstu chce dosáhnout cílů „20-20-20“ do roku 2020:

1. **snížit emise skleníkových plynů o 20 % ve srovnání s rokem 1990,**
2. **zvýšit množství obnovitelných přírodních zdrojů na energetické spotřebě na 20 %,**
3. **zvýšit energetickou účinnost na 20%.**

Cíle jsou stimulovány **dvěmi iniciativami**.

1. **Evropa méně náročná na zdroje**, jež představuje transformaci evropského hospodářství na hospodářství nízkouhlíkové, kde by se zdroje využívaly rozumným způsobem a v rozumném množství. K vytvoření nízkouhlíkového hospodářství je za potřebí snižovat emise oxidu uhličitého, zvýšit spolehlivost dodávek s energiemi a snižovat drancování přírodních zdrojů.
2. **Průmyslová politika pro ekologický růst** se soustřeďuje na podporu podnikání, zvyšování přitažlivosti a konkurenceschopnost evropských podniků. Tato politika může být zpracována pouze v úzké spolupráci s podniky, odbory, vysokými školami, nevládními a spotřebitelskými organizacemi¹²⁷.

¹²⁶ http://ec.europa.eu/europe2020/priorities/smart-growth/index_en.htm, 2010.

¹²⁷ http://ec.europa.eu/europe2020/priorities/sustainable-growth/index_en.htm, 2010.

3.2.3. Růst podporující začleňování

Růst podporující začleňování znamená vytváření více a kvalitnějších pracovních míst především pro znevýhodněné skupiny¹²⁸, dále znamená schopnost připravit Evropany na nutnost investovat do vzdělání a zmodernizovat trhy práce a systémy sociálního zabezpečení.

V oblasti růstu podporující začleňování stanovila EU **tři cíle**:

1. **zvýšit zaměstnanost osob ve věku 20 až 64 let na 75 %,**
2. **snížit míru nedokončené povinné školní docházky pod 10 % a zvýšit počet absolventů vysokých škol ve věkové skupině 30 až 34 let na 40 %,**
3. **snížit minimálně o 20 miliónů počet osob postižených chudobou a vyloučením ze společnosti či osob, kterým sociální vyloučení bezprostředně hrozí.**

Na dosažení růstu podporující začleňování se podílejí **dvě iniciativy**.

1. **Program pro nové desetiletí a pracovní místa** znamená pomáhat jednotlivcům vylepšovat své dovednosti a přizpůsobovat je změnám na trhu práce prostřednictvím rekvalifikace či jiných vzdělávacích programů. Rovněž také znamená modernizaci trhů práce. Výsledkem této modernizace by mělo být zvýšení zaměstnanosti a zvýšená produktivita práce.
2. **Evropská platforma pro boj proti chudobě** zajišťující hospodářskou, sociální ale také územní soudržnost. V rámci této platformy by měly být garantovány práva osob vyloučených ze společnosti se snahou zajistit těmto osobám důstojný život. Snaží se také kumulovat finanční prostředky pro začleňování osob do místních komunit, při zvyšování kvalifikace a při hledání pracovního místa těmto osobám.

3.2.4. Reakce Strategie Evropa 2020 na krizi

Vypracování Strategie Evropa 2020 bylo rovněž podmíněno vznikem světové hospodářské krize koncem roku 2007, především jejími negativními dopady na země EU. Dalším cílem Strategie je zajistit **obnovu stabilního finančního systému**. K naplnění tohoto cíle je nezbytné přijmout opatření v podobě reform, konkrétně se jedná o **reformy v oblasti zvýšení dohledu nad finančním sektorem, nad dodržováním účetních předpisů, posílit**

¹²⁸ Znevýhodněnou skupinou jsou myšleny ženy, starší osoby, osoby s nízkou kvalifikací či absolventi škol.

řízení finančních institucí, snažit se předcházet systémovým rizikům či posílit transparentnost trhu s deriváty¹²⁹. Podstata reformy v oblasti zvýšení dohledu nad finančním sektorem je založena na centralizaci pravomocí a sjednocování postupů v regulaci a dohledu nad finančním trhem. Reforma rovněž zahrnuje založení tří evropských orgánů dohledu. Jedná se o orgán pro bankovníctví, pojišťovnictví a kapitálový trh¹³⁰. Vypracovat reformy k zajištění finanční stability a k posílení finančního sektoru by měly všechny členské státy EU.

3.3. Realizace a perspektivy naplňování Strategie Evropa 2020

Strategie Evropa 2020 je teprve na začátku realizování svých cílů, ale již nyní je zřejmé, že naplnění cílů se bude odvíjet podle toho, zda budou státy jednat jako jeden celek a EU potvrdí tak svou homogenitu, či nikoliv. V rámci Strategie Evropa 2020 byly vypracovány oblasti¹³¹, na kterých by se všechny státy EU měly shodnout a začít tyto oblasti společně řešit. Zda se členskými státy EU podaří společně jednat v průběhu celé Strategie Evropa 2020, a zda tato Strategie vytvoří vizi evropského sociálně tržního hospodářství pro 21. století, se ukáže postupem času, zatím se jedná pouze o prognózy a odhady.

3.3.1. Realizace Strategie Evropa 2020

První rok realizace Strategie Evropa 2020

Začátkem roku 2011 uveřejnila Evropská komise hodnotící dokument Strategie Evropa 2020 s názvem *Roční analýza růstu*¹³². Evropská komise má za úkol každoročně vydávat tyto analýzy týkající se doporučení vždy pro následující rok. Tato první roční analýza růstu byla sestavena tak, aby platila komplexně pro všechny státy EU. V dalších letech se však očekává její přizpůsobení aktuální situaci členských států.

Analýza růstu shrnula stav evropských ekonomik po prvním roce realizace Strategie Evropa 2020 následovně. V roce 2010 se začaly objevovat první známky **oživení hospodářství**. Na druhou stranu, nízká výše investic a spotřeby byla negativně ovlivněna

¹²⁹ Malý, 2011.

¹³⁰ Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2010.

¹³¹ Energetika, životní prostředí, sociální problémy, mobilita uvnitř EU a podobně.

¹³² Naplňování cílů strategie Evropa 2020 je zahrnuto do tzv. *evropského semestru*, který představuje koordinaci hospodářských a fiskálních politik prováděnou během celého roku. Každý evropský semestr začíná představením *roční analýzy růstu*. Analýza obsahuje zhodnocení dosažených výsledků strategie Evropa 2020 a její výhled do budoucna.

slabou důvěrou ve finanční sektor¹³³. Veřejné zadlužení činilo 85 % v zemích eurozóny a 80 % v EU jako celku. Na rozdíl od finančního sektoru, některé **oblasti reálné ekonomiky zaznamenaly zlepšení**, a to především díky zvýšení vývozu, ke kterému došlo po **oživení světového obchodu**. Nepříznivá situace přetrvávala v oblasti poskytování úvěrů, kdy v roce 2010 bylo zaznamenáno **nadměrné zadlužení domácností a firem**. Došlo k **navýšení míry nezaměstnanosti na 9,6 %**. V mnoha členských zemích dosahovala míra **nezaměstnanosti mladých lidí dokonce 40 %**. Odhadovalo se, že přibližně **80 milionů obyvatel Evropy žilo pod hraní chudoby**. V USA se důsledkem krize zvýšila nezaměstnanost i veřejný schodek mnohem více než v EU, nicméně **rozdílnost v produktivitě práce se mezi nimi prohloubila¹³⁴**.

Pro zlepšení situace a pro dosažení cílů do roku 2020 se první analýza růstu z ledna 2011 zaměřila na tři stěžejní opatření, jež měla být realizována v roce 2011:

- *konsolidace veřejných financí a zvýšení makroekonomické stability,*
- *reformy trhu práce pro zajištění vyšší zaměstnanosti,*
- *opatření na podporu růstu¹³⁵.*

Druhý rok realizace Strategie Evropa 2020

V rámci hodnocení druhého roku Strategie Evropa 2020, **v oblasti trhu práce byl koncem roku 2011 zaznamenán pokrok**. A to především v oblasti **aktivní politiky pracovních trhů, celoživotního vzdělávání a podpory dovedností**. Došlo také k **realizaci některých strukturálních reforem**, jež se týkaly podpory růstu v odvětvích vědy, výzkumu a inovací i v odvětvích dopravy a energetiky. Pokrok byl rovněž zaznamenán v oblasti konsolidace **veřejných rozpočtů**, ovšem kvůli zhoršujícím se cyklickým podmínkám se očekává opětovné zhoršení situace. Ani **v roce 2011 se nepodařilo zcela naplnit neobsazená pracovní místa**. Důvodem byly nepřiměřené výše mezd, nedostatečné znalosti či nemožnost osob cestovat za prací. **Neřešeny zůstaly problémy v oblasti služeb, hospodářské soutěže a síťových odvětvích**. V roce 2011 se **zvýšil počet osob dlouhodobě nezaměstnaných**, u kterých navíc hrozí, že se již nikdy aktivně nezapojí na trhu práce. Rovněž se **prohloubily důsledky demografických změn spojených se stárnutím populace**.

¹³³ Především kvůli výši státního zadlužení.

¹³⁴ Evropská komise, 2011.

¹³⁵ Tamtéž.

Analýza růstu na rok 2012 obsahuje souhrn opatření a priorit. Podle Evropské komise by v roce 2012 měly členské státy i EU jako celek věnovat svou pozornost následujícím pěti prioritám¹³⁶.

1. Konsolidace veřejných financí s příznivými efekty pro růst

Konsolidace veřejných financí je nezbytná k zajištění makrofinanční stability, hospodářského růstu a k udržení sociálního modelu pro budoucí generace. K zajištění konsolidace veřejných financí byla přijata na úrovni EU opatření, která, pokud se situace nijak nezhorší, by měla přispět ke snížení schodků veřejných financí pod 3 % HDP.

2. Obnova běžných úvěrových podmínek pro hospodářství

Nedůsledné jednání bankovního sektoru, jež se zapříčinilo o vznik globální krize, by mohlo vést ke zpomalení ekonomického růstu. Cílem této priority je obnovit důvěru investorů a eliminovat propojení mezi krizí státního dluhu a finančním sektorem. K tomu by mělo pomoci zvýšení finančních prostředků v bankách a stanovení opatření, jež podpoří získávání těchto finančních prostředků. Rovněž jsou nezbytné změny v oblasti bankovního dohledu či formulování podmínek poskytování úvěrů domácnostem a firmám, aniž by se banky dostávaly do zvýšeného rizika z možného nesplacení dluhů.

3. Podpora růstu a konkurenceschopnosti pro dnešek i budoucnost

Pro dosažení zvýšeného růstu by mělo dojít k rychlejšímu zavádění reforem v oblasti služeb, síťových odvětvích, a také ve veřejném sektoru. Kladení důrazu na efektivní využívání zdrojů v energetické oblasti či eliminace množství odpadů může vést ke zvýšení konkurenceschopnosti, zvýšení počtu pracovních příležitostí, a rovněž může mít pozitivní efekt v oblasti ochrany životního prostředí. V roce 2012 by členské státy měly rovněž přijmout reformy ke zlepšení podnikatelského prostředí.

4. Řešení nezaměstnanosti a sociálních dopadů krize

Míra nezaměstnanosti je v EU stále velmi vysoká a je nezbytné v roce 2012 přijmout konkrétní opatření. Podle Evropské komise je pro zvýšení počtu pracovních míst nezbytné poskytnout odbornou přípravu uchazečům o zaměstnání, změnit systém vyplácení dávek v nezaměstnanosti, vytvářet programy pro snadnější návrat do zaměstnání po mateřské dovolené. Rovněž také zvýšit mobilitu pracovníků eliminací bariér souvisejících s uznáváním

¹³⁶ Evropská komise, 2011.

kvalifikace, omezovat předčasný odchod do důchodu, vytvářet atraktivní podmínky pro rozvíjení podnikatelských činností, maximálně podporovat vzdělání a zaměstnanost mládeže.

5. Modernizace veřejné správy

Úroveň veřejné správy jak v EU, tak v jednotlivých členských státech, má rozhodující vliv na konkurenceschopnost a produktivitu. V roce 2012 by mělo ve členských státech dojít ke zlepšení efektivnosti a transparentnosti v oblasti poskytování služeb veřejné správy, i v oblasti soudnictví. Také podmínky stavebního povolení se bude EU v roce 2012 snažit upravit a sladit s požadavky členských států. Členské státy by v roce 2012 měli snižovat administrativní náklady, umožnit elektronickou komunikaci mezi orgány veřejné správy a firmami či občany a podobně¹³⁷.

3.3.2. Perspektivy naplňování Strategie Evropa 2020

Jelikož od počátku realizace Strategie Evropa 2020 uběhly teprve dva roky, nelze tuto Strategii nyní hlouběji a zcela objektivně hodnotit. Zda se podaří Strategii Evropa 2020 naplnit své vytýčené cíle bude záviset na finanční a makroekonomické stabilitě členských států, a rovněž na politické vůli v jednotlivých členských státech opatření plnit¹³⁸. Veřejné finance jednotlivých členských států hrají při realizování cílů Strategie Evropa 2020 významnou roli. V této souvislosti však může nastat problém tzv. „černých pasažérů“. Jedná se o země, jež nebudou plnit opatření k dosažení cílů a výsledek Strategie tak bude záviset převážně na ekonomicky silnějších státech. Například země Portugalsko, Španělsko, Řecko či Irsko musí kvůli velké zadluženosti čelit mnoha fiskálním omezením a tedy nebudou mít téměř žádný prostor pro aktivní politiku, tedy k naplňování společných evropských cílů. Nerealizování cílů kvůli finančním problémům také hrozí ve státech střední a východní Evropy¹³⁹ a v pobaltských státech¹⁴⁰.

Ve své roční analýze pro rok 2012 Komise uvádí, že v roce 2012 dojde k poklesu HDP, a růst HDP v rámci EU bude činit pouze 0,6 %. Rovněž se odhaduje, že nedojde ke snížení míry nezaměstnanosti, nýbrž nezaměstnanost by se měla v roce 2012 a 2013 pohybovat stále kolem 10 %, což povede k tlaku na národní systémy sociálního zabezpečení.

¹³⁷ Evropská komise, 2011.

¹³⁸ Malý, 2011.

¹³⁹ Maďarsko, Rumunsko, Bulharsko.

¹⁴⁰ <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/evropa-2020-k-prosazovani-reforem-v-cr/1000521/58492/>, 2010.

Hospodářský růst národních států se bude odvíjet podle toho, zda se vyřeší krize státního dluhu a zda se euro prokáže jako stabilní měna. Podle prognózy Evropské komise je také nezbytné zajistit strukturální opatření, především v oblasti eliminace rozdílů v produktivitě práce mezi EU a USA, jinak **hospodářský růst do roku 2020 nebude vyšší než 1,5 %**¹⁴¹. Podle Komise, v několika následujících letech dojde v mnohých státech k razantnímu úbytku ekonomicky aktivního obyvatelstva a ke zvýšení počtu osob v důchodovém věku. Rozsah a rychlost těchto událostí může pak vést k velkému rozdílu mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce, a mít tak negativní efekt na hospodářské oživení a růst v dlouhodobém horizontu.

Jestliže nedojde k radikálnějším změnám v oblasti trhu práce a tato oblast se bude vyvíjet stále stejným tempem bez zásadnějších opatření až do roku 2020, nepodaří se EU dosáhnout cíle 75 % zaměstnanosti o 2,6 %¹⁴². Ovšem pokud 20 % energetické potřeby EU bude do roku 2020 pocházet z energetických zdrojů, bylo by možné vytvořit v EU do roku 2020 600 tisíc nových pracovních příležitostí a dalších 400 tisíc by mohlo být následně vytvořeno, jestliže EU zvýší energetickou účinnosti o 20 % do roku 2020¹⁴³.

V tabulkách č. 3.3 až 3.6 jsou uvedeny hodnoty, jež popisují, jak si Strategie Evropa 2020 vedla při plnění pěti vytýčených cílů v prvním roce své realizace oproti roku předcházejícímu. V oblasti cílů „20-20-20“ jsou však známy poslední hodnoty pouze pro rok 2009, z čehož plyne jejich orientační charakter. Také hodnoty, týkající se cíle snížení počtu osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením jsou známy pouze pro rok 2009, kdy těchto osob bylo v EU zhruba 118 milionů¹⁴⁴.

Tabulka č. 3.3: **Plnění cíle v oblasti zaměstnanosti**

Ukazatel	Zaměstnanost osob ve věku 20 až 64 let
2009 (%)	69,0
2010 (%)	68,6
Cíl (%)	75

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators; 2011, vlastní zpracování

¹⁴¹ Evropská komise, 2011.

¹⁴² <http://www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/zeleni-v-ep-bez-lepsiho-dohledu-eu-cile-evropy-2020-nesplni-009263>, 2011.

¹⁴³ http://ec.europa.eu/europe2020/priorities/sustainable-growth/index_en.htm, 2011.

¹⁴⁴ Výbor pro sociální ochranu, 2010.

Tabulka č. 3.4: **Plnění cíle v oblasti vědy a výzkumu**

Ukazatel	Podíl investic na vědu a výzkum na HDP
2009 (%)	2,01
2010 (%)	2
Cíl (%)	3

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators; 2011, vlastní zpracování

Tabulka č. 3.5: **Plnění cílů „20-20-20“**

Ukazatel	Snížení emisí skleníkových plynů oproti roku 1990	Zvýšení obnovitelných zdrojů energie na konečné spotřebě	Zvýšení energetické účinnosti
2009 (%)	17	11,7	0 (165,2*)
Cíl (%)	20	20	20 (198,24*)

*kg_{oe} (kilogram ropného ekvivalentu) na 1000 EUR

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators; 2011, vlastní zpracování

Tabulka č. 3.6: **Plnění cílů v oblasti vzdělávání**

Ukazatel	Počet dětí, jež předčasně ukončí povinnou školní docházku	Počet osob ve věku 30-34 let s vysokoškolským vzděláním
2009 (%)	14,4	32,3
2010 (%)	14,1	33,6
Cíl (%)	10	40

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators; 2011, vlastní zpracování

3.4. Komparace Lisabonské strategie a Strategie Evropa 2020

Následující podkapitola se zabývá srovnáním Lisabonské strategie, jak původní, tak revidované, se současnou Strategií Evropa 2020. Popsány budou výchozí ekonomické podmínky při jejich přijímání, základní cíle, struktura a rozdělení pravomocí mezi orgány EU.

3.4.1. Silné a slabé stránky evropských ekonomik před vypracováním konkrétních strategií

Původní Lisabonská strategie z roku 2000, Strategie pro růst a zaměstnanost i Strategie Evropa 2020 vycházely při svém formulování z **hodnocení evropských ekonomik** v daném období. **Lisabonská strategie z roku 2000 při svém vypracování vycházela**

z velice pozitivního hodnocení stavu evropských ekonomik¹⁴⁵. Výrazně převažovaly silné stránky hodnocení nad slabými¹⁴⁶. Výčet některých slabých a silných stránek znázorňuje tabulka č. 3.7.

Tabulka č. 3.7: **Slabé a silné stránky evropských ekonomik v období vytváření LS**

Slabé stránky
Trh práce s 15 miliony nezaměstnanými
Nízká celková úroveň zaměstnanosti
Nedostatečné zapojení žen a starších pracovníků na trhu práce
Vysoká míra regionální a strukturální nezaměstnanosti
Nedostatečná rozvinutost sektoru služeb
Slabá schopnost Evropanů pracovat s informačními a komunikačními technologiemi
Silné stránky
Nejlepší makroekonomický výhled za poslední generaci
Stabilně orientovaná monetární a fiskální politika
Zdrženlivá mzdová politika
Zavedení jednotné měny
Nízká míra inflace a úrokových sazeb
Snižování národních rozpočtových deficitů ¹⁴⁷
Téměř dokončený vnitřní trh
Propracovaný systém sociální ochrany

Zdroj: Ministerstvo zahraničních věcí ČR; 2010, vlastní zpracování

Jak již bylo zmíněno, tvůrci LS vycházeli při její formulaci z velmi pozitivního stavu evropských ekonomik. Aby nedošlo k zastavení pozitivního vývoje, vytýčila si EU slabé stránky eliminovat prostřednictvím LS.

Strategie pro růst a zaměstnanost z roku 2005 vznikla z důvodu slabého plnění cílů LS. Kromě nepříznivé situace na trhu práce či v oblasti informačních a komunikačních technologií, které byly definovány již v původní LS, vymezila revidovaná LS nové problematické oblasti v EU, jež jsou zvýrazněny v tabulce č. 3.8. V roce 2005 došlo tedy k zúžení silných stránek evropských ekonomik a k nárůstu stránek slabých viz tabulka č. 3.8.

¹⁴⁵ Dle dokumentu Evropské komise z února 2010 s názvem *Hodnocení Lisabonské strategie*.

¹⁴⁶ Newton College, 2011.

¹⁴⁷ Původní LS vznikla v roce 2000, tedy rok po té, co došlo k zavedení společné měny euro. Země, jež chtěli přijmout tuto měnu musely do roku 1998 splnit *fiskální maastrichtská kritéria* a jedním z těchto kritérií bylo právě snížení deficitu na nejméně 3 % HDP. Země usilující o zavedení eura se tedy dva až tři roky aktivně snažily své deficity snížit na přijatelnou úroveň a nízké rozpočtové deficity tedy mohla EU považovat za svou silnou stránku..

Tabulka č. 3.8: **Slabé a silné stránky evropských ekonomik v období revidované LS**

Slabé stránky
Trh práce
Nízká celková úroveň zaměstnanosti
Nedostatečné zapojení žen a starších pracovníků na trhu práce
Vysoká míra regionální a strukturální nezaměstnanosti
Nedostatečná rozvinutost sektoru služeb
Slabá schopnost Evropanů pracovat s informačními a komunikačními technologiemi
Stagnující ekonomický růst
Nízký podíl investic na HDP v oblasti vědy a výzkumu
Silné stránky
V minulosti dosažené ekonomické úspěchy
V minulosti dosažená vysoká ekonomická úroveň
Společná měna
Rozvinutá vědecká základna
Vznik inovativních a konkurenceschopných společností

Zdroj: Ministerstvo zahraničních věcí ČR; 2010, vlastní zpracování

Vypracování Strategie Evropa 2020 rovněž nevycházelo z příliš dlouhého výčtu silných stránek hodnocení ekonomik zemí EU, za to slabiny dosti převažovaly¹⁴⁸. Strategie vznikla jako reakce na ekonomickou a finanční krizi, reaguje na důvody a důsledky krize, a rovněž hodnotí rozpočtové dopady krize. Důsledky krize, které již byly rozebrány v kapitole 3.1, považuje Strategie Evropa 2020 za velké slabiny EU, jež se musejí do deseti let odstranit. Strategie rovněž upozorňuje i na další oblasti, jež se objevily již před začátkem krize. Jedná se o **nízkou úroveň ekonomického růstu, slabou dynamiku podnikatelského prostředí ve srovnání se svými světovými konkurenty či slabé investování do oblasti vědy a výzkumu**. Přehled slabých a silných stránek evropských ekonomik, jež se odrazily ve vypracování Strategie Evropa 2020 uvádí tabulka č. 3.9.

¹⁴⁸ Malý, 2011.

Tabulka č. 3.9: **Slabé a silné stránky evropských ekonomik v období vytváření Strategie Evropa 2020**

Slabé stránky
Důsledky finanční a ekonomické krize
Nízký ekonomický růst
Slabá dynamika podnikatelského prostředí
Nízký podíl investic na HDP v oblasti vědy a výzkumu
Nízká míra zaměstnanosti
Silné stránky
Propojenost ekonomik jednotlivých zemí EU
Dokončený vnitřní trh
Zavedení eura
Možnost společného postupu EU jako celku v globálním prostředí
Ekonomické výsledky dosažené v minulosti
Snaha o dosažení hospodářské, sociální a územní soudržnosti

Zdroj: Ministerstvo zahraničních věcí ČR; 2010, vlastní zpracování

3.4.2. Základní cíle a struktura strategií

Hodnocení evropských ekonomik se následně projevilo při stanovování cílů a priorit jednotlivých strategií. Primárním cílem *původní LS* bylo učinit z EU do roku 2010 **nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější ekonomiku světa založenou na znalostech, schopnou trvale udržitelného hospodářského růstu, vytvářet větší množství a kvalitnější pracovní místa a zajistit sociální soudržnost**¹⁴⁹. Jednalo se tedy o velice široce definovaný a ambiciózní cíl.

Strategie pro růst a zaměstnanost neměla svůj hlavní cíl již tolik rozsáhlý a ani ambiciózní. Revidovaná LS si již nestanovila dosáhnout nejrychlejšího, nejdynamičtějšího růstu ani se již nesnažila učinit z EU nejkonkurenceschopnější ekonomiku světa, přičemž ekonomický růst, jako nástroj k dosažení vysoké úrovně zaměstnanosti či k dosažení cílů v sociální oblasti a životního prostředí, zůstal v revidované LS stále významnou prioritou. **Hlavním cílem revidované LS bylo dlouhodobě zvýšit ekonomický růst a vytvořit větší množství a více kvalitních nových pracovních míst**¹⁵⁰.

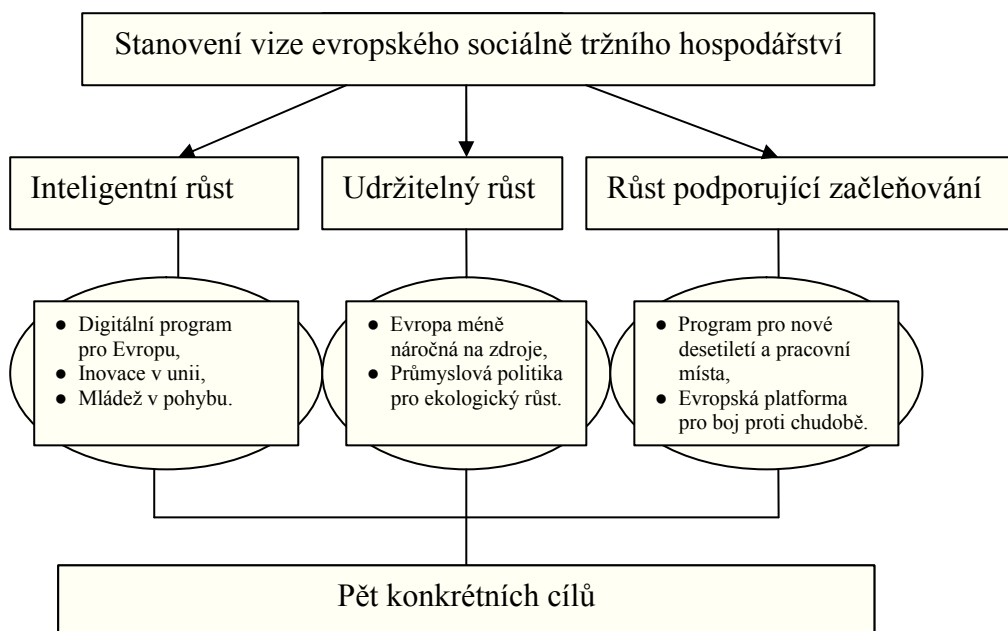
¹⁴⁹ Abrahám, 2008.

¹⁵⁰ Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2010.

Strategie Evropa 2020 svůj primární cíl vyjádřila velmi obecně a to, **stanovit vizi evropského sociálně tržního hospodářství pro 21. století**¹⁵¹. Cíle Strategie Evropa 2020 jsou v porovnání s cíli revidované LS více ambicióznější¹⁵². Současná Strategie převzala pouze dva dílčí nenaplněné cíle LS a to, zvýšit míru zaměstnanosti a zvýšit investice do vědy a výzkumu.

Strategie Evropa 2020 má rozsáhlejší strukturu oproti LS. Strategie je strukturována do jednoho primárního cíle, třech hybných sil růstu, sedmi iniciativ a pěti cílů, jak je znázorňuje obrázek č. 3.1. Přičemž LS kromě svého primárního cíle obsahovala pouze tři pilíře a osm hlavních oblastí, ve kterých mělo dojít ke zlepšení.

Obrázek č. 3.1: **Struktura Strategie Evropa 2020**

Zdroj: Ministerstvo zahraničních věcí; 2010, vlastní tvorba

3.4.3. Rozdělení pravomocí

Lisabonské strategii bylo často vytýkáno, že nemá jasně rozdělené odpovědnosti a pravomoci, a že nebylo jednoznačně určeno, kdo za určité oblasti strategie odpovídá. Tento problém vzala EU na vědomí a při formování Strategie Evropa 2020 došlo již k jasnému rozdělení úkolů mezi orgány EU¹⁵³. Největší zodpovědnost je určena *Evropské radě*, jež má komplexní přehled o politikách a o vzájemných vztazích mezi EU a jednotlivými členskými

¹⁵¹ <http://www.et2020.cz/eu-temata-clanek-detail.php?idc=8>, 2010.

¹⁵² Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2010.

¹⁵³ Tamtéž.

státy. Proto Evropská rada odpovídá za stanovování směru, kterým se Strategie Evropa 2020 má ubírat. Úkolem *Komise* je sledovat a hodnotit pokroky při dosahování cílů, zjednodušovat propojování politických postupů jednotlivých států, předkládat roční analýzy růstu a vypracovávat doporučení členským státům reagující na plnění cílů v konkrétní oblasti. Komise je rovněž zodpovědná za provádění iniciativ EU. Role *Evropského parlamentu* spočívá v podpoře mobilizace občanů a vytváření právních předpisů k iniciativám¹⁵⁴. Funkce těchto třech institucí je propojena na základě **partnerského přístupu**¹⁵⁵. Partnerský přístup se postupně rozšířil také mezi evropskými výbory, národními parlamenty, mezi orgány národní, regionální a místní a také občany, aby tak mohly všichni realizovat vytýčené priority. Úkoly jednotlivým evropským orgánům se podařilo přidělit, ale na úrovni členských států nedošlo k téměř žádným opatřením v této oblasti. Každý členský stát má sice vypracovávat zprávy o plnění úkolů a následně je předkládat Komisi, ale z důvodu neexistence sankcí a nevynutitelnosti naplňování cílů, závisí budoucnost dosažených výsledků na disciplíně a dobré vůli politické scény.

Strategie Evropa 2020 představuje pro EU jistou naději na oživení ekonomiky a vymanění se z krize. Vypracování této nové desetileté Strategie do určité míry vycházelo z neúspěchů předcházející strategie – LS. Ve Strategii Evropa 2020 byly již lépe rozděleny úkoly a kompetence jednotlivých orgánů EU, avšak cíle Strategie Evropa 2020 jsou v porovnání s LS více ambicióznější. Nelze ještě jednoznačně říci, jestli se nové Strategii podaří své cíle naplnit, tohle zůstává prozatím otázkou, na kterou přinese odpověď pouze čas. Členské státy hrají v této Strategii velmi významnou roli. Je důležité, aby se všichni členové EU aktivně zapojily a začaly řádně realizovat reformy navržené Strategií Evropa 2020. Velkým předpokladem pro naplnění cílů Strategie je spolupráce Evropské unie jako celku, nikoli jako „separovaných jedinců“¹⁵⁶.

¹⁵⁴ Evropská komise, 2011.

¹⁵⁵ Partnerský přístup je založen na vzájemné spolupráci, ale rovněž rovnocenné pozici a respektování jednotlivých partnerů.

¹⁵⁶ Newton College, 2011.

4. Evaluace růstových strategií na úrovni České republiky

První růstová strategie EU – Lisabonská strategie, byla přijata v roce 2000. Vzhledem ke skutečnosti, že se Česká republika stala oficiálním členem EU dne 1. května 2004, nemohla se podílet na plnění cílů Lisabonské strategie již od jejího samého přijetí. To ovšem neznamenal neúčast ČR při plnění cílů LS v dalších letech. V rámci Strategie Evropa 2020 si každý členský stát vypracoval své vlastní národní cíle, tak, aby odpovídaly pěti konkrétním prioritám stanovených Strategií Evropa 2020. Změny, jež přinesly tyto růstové strategie pro ČR a průběžné naplňování konkrétních cílů v ČR je obsahem této kapitoly.

4.1 Hodnocení výsledků Lisabonské strategie na úrovni České republiky

Evropská unie vypracovala pro přehledné posouzení plnění cílů LS 14 strukturálních ukazatelů, rozvržených do tří základních dimenzí LS, tj. ekonomická, sociální a environmentální. Jednotlivé dimenze se zaměřovaly na hodnocení pokroku v šesti oblastech, mezi které patřily celkové ekonomické prostředí, ekonomická reforma, inovace a výzkum, zaměstnanost, sociální soudržnost a životní prostředí.

4.1.1 Ekonomická dimenze Lisabonské strategie

Ekonomická dimenze Lisabonské strategie je hodnocena prostřednictvím vybraných strukturálních ukazatelů, jež vypovídají o ekonomické výkonnosti příslušných hodnocených zemí. Podrobný rozpis relevantních ekonomických ukazatelů, včetně jejich řazení dle oblastí LS, je uveden v následující tabulce č. 4.1.

Tabulka č. 4.1: Ekonomická dimenze Lisabonské strategie

Strukturální ukazatel	Oblast hodnocení
HDP na obyvatele v PPS	Celkové ekonomické prostředí
Produktivita práce na zaměstnanou osobu	Celkové ekonomické prostředí
Úroveň dosaženého vzdělání mládeže	Inovace a výzkum
Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj	Inovace a výzkum
Relativní cenová úroveň	Ekonomická reforma
Kapitálové investice	Ekonomická reforma

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/structural_indicators/indicators/short_list, 2010; vlastní zpracování

HDP na obyvatele v paritě kupního standardu (Purchasing Power Standard, PPS)

Česká republika dosahovala v letech 2000 až 2010 poměrně nízkých hodnot HDP na obyvatele měřeného v PPS a držela se tak po celé desetiletí pod průměrem EU. Graf č. 4.1 znázorňuje vývoj HDP v ČR v rámci desetiletého časového horizontu a rovněž postupnou konvergenci ČR od roku 2000 k průměru EU.

Hodnoty HDP na obyvatele měřeného v PPS, které dosahovala ČR v letech 2000 až 2008, měly mírně rostoucí tendenci a meziroční vývoj HDP byl až do roku 2008 kladný. Hlavním prvkem růstu byla především zvýšená domácí poptávka. Důsledkem světové hospodářské krize, došlo v posledním čtvrtletí roku 2008 k poklesu HDP na obyvatele, meziročně o 0,1 % a ČR divergovala od evropského průměru. Podle *Českého statistického úřadu* (Czech Statistical Office, ČSÚ) se na snížení HDP podílelo především snížení průmyslové produkce, která se v listopadu 2008 meziročně snížila o 17,4 % a rovněž hodnota nových zakázek, která zaznamenala meziroční pokles o 30,2 %¹⁵⁷. V průběhu celého roku 2009 se meziroční růst HDP na obyvatele pohyboval v záporných hodnotách. V téže roce se HDP na obyvatele České republiky měřený v PPS umístil na 17. místě v rámci všech zemí EU.

V roce 2010 došlo k další divergenci ČR od průměru EU. V roce 2010 ČR ještě o dvě příčky poklesla a nacházela se tedy až na 19. místě z 27 posuzovaných zemí¹⁵⁸. Přehled umístění států EU za rok 2010 je uveden v příloze 3, v tabulce č. 4.1. Na konci realizace LS, tedy v roce 2010, činila hodnota HDP na obyvatele v ČR 80 % evropského průměru, což představovalo nejnižší hodnotu HDP na obyvatele v ČR od roku 2006, viz tabulka č. 4.2.

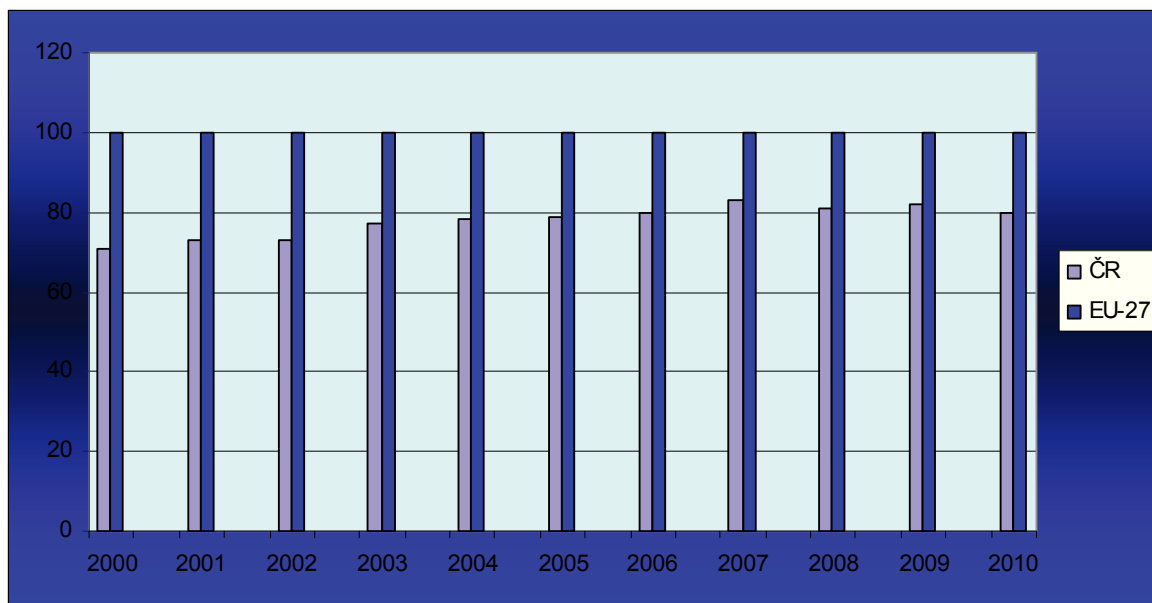
Nejvyšších hodnot HDP na obyvatele v rámci všech členských států EU dosahovalo Lucembursko, jež si po celou dobu realizace LS drželo hodnotu HDP na obyvatele přes 200 % evropského průměru, přičemž v roce 2010 tato hodnota činila dokonce 271 %¹⁵⁹. Na přední příčce zemí EU s nevyšším HDP na obyvatele se rovněž umístily Nizozemí (133 % v roce 2010) a Rakousko (126 % v roce 2010). Naopak nejnižší hodnota HDP na obyvatele byla po celý deset let v Bulharsku, Rumunsku a v Litvě, kde se HDP na obyvatele pohyboval pod 50 % průměru zemí EU.

¹⁵⁷ <http://www.kurzy.cz/makroekonomika/hdp>, 2012.

¹⁵⁸ <http://ekonomika.eurozpravy.cz/svet/29575-nejvyssi-hdp-na-hlavu-v-eu-ma-lucembursko-cr-patri-19-pricka/#toggleAktualne>, 2011.

¹⁵⁹ Hodnota HDP v Lucembursku je ovšem poměrně zkreslující, jelikož zde přijíždějí pracovat lidé z ostatních zemí v porovnání s nízkým počtem žijícího obyvatelstva.

Graf č. 4.1: **HDP na obyvatele v PPS (EU-27=100 %)**

Zdroj: http://aslb14.cc.cec.eu.int:7778/tgm_staging/table.do?tab=table&init=1&Pluton=1&language=en&pcode=tsieb010, 2010; vlastní zpracování

Tabulka č. 4.2: **HDP na obyvatele v PPS (EU-27=100 %)**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EU-27	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
ČR	71	73	73	77	78	79	80	83	81	82	80

Zdroj: http://aslb14.cc.cec.eu.int:7778/tgm_staging/table.do?tab=table&init=1&Pluton=1&language=en&pcode=tsieb010, 2010; vlastní zpracování

I když ČR v roce 2010 zaostávala za průměrem EU v HDP na obyvatele, Praha vykazovala nejrychlejší tempo konvergence k průměrným hodnotám EU v rámci všech regionů ČR a v roce 2010 byla Praha vyhlášena za pátý nejbohatší region EU¹⁶⁰. Mezi nejbohatší regiony EU se zařadily vnitřní Londýn, Lucemburk, Brusel a Hamburk. Nejchudší regiony se podle Eurostatu nacházely v roce 2010 v Bulharsku, Rumunsku, Polsku či Maďarsku¹⁶¹.

Produktivita práce na zaměstnanou osobu

Česká republika v oblasti produktivity práce učinila za několik let výrazný pokrok, ovšem po celou dobu realizace LS se držela pod unijním průměrem, viz. graf č.4.2. Tempo produktivity práce se v ČR od roku 1996 meziročně postupně zvyšovalo. V roce 2007 se ČR dostala na úroveň okolo 76 % průměru EU-27, což bylo o 11,6 % více než tomu bylo v roce

¹⁶⁰ Jednalo se rovněž o měření v PPS.

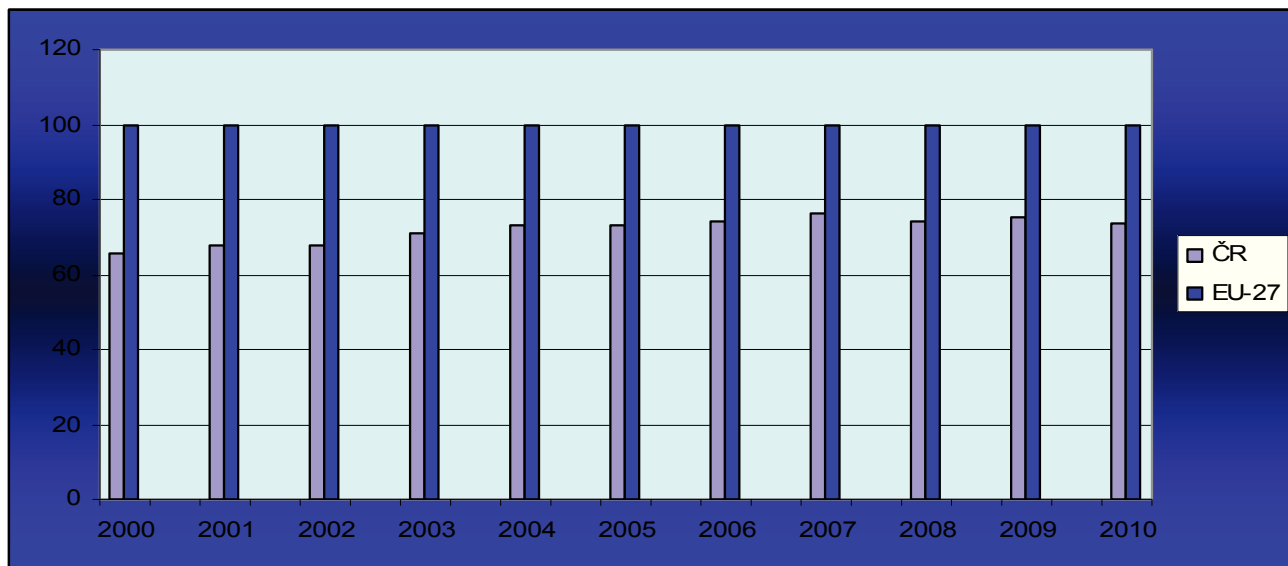
¹⁶¹ <http://zpravy.e15.cz/domaci/ekonomika/praha-je-paty-nejbohatsi-region-eu-podle-hdp-na-osobu, 2010>.

1997¹⁶², viz tabulka č. 4.3. V roce 2009 byla v ČR zaznamenána produktivita práce na zaměstnanou osobu, měřená v PPS, okolo 75 % v rámci průměru EU-27 a pouze okolo 66,5 % v průměru EU-15¹⁶³.

V roce 2010 se produktivita práce v ČR opět oddálila evropskému průměru, viz graf č. 4.2. Snížená produktivita práce se ovšem nedotýkala všech sektorů ČR. V oblasti průmyslové produkce došlo v roce 2010 ke značnému růstu proti roku 2009. Rovněž v tomto sektoru vzrostly tržby a objevily se nové zakázky. Ovšem v sektoru stavebnictví došlo k razantnímu útlumu, jež byl částečně vyvolán dlouhou zimou¹⁶⁴.

V rámci celoevropského srovnání byla nejvyšší produktivita práce za celé desetiletí velmi vysoká v Lucembursku, Belgii či Rakousku. Přičemž nejslabší produktivitu práce měly Rumunsko, Bulharsko či Estonsko.

Graf č. 4.2: Produktivita práce na zaměstnanou osobu (EU-27= 100 %)

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb030>, 2010; vlastní zpracování

Tabulka č. 4.3: Produktivita práce na zaměstnanou osobu (EU-27= 100 %)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EU-27	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
ČR	65,6	67,8	67,6	71	73	73	74	76,3	74	75	73,4

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb030>, 2010; vlastní zpracování

¹⁶² ČSÚ, 2011.

¹⁶³ ČSÚ, 2010.

¹⁶⁴ ČSÚ, 2011.

Úroveň dosaženého vzdělání mládeže

Úroveň dosaženého vzdělání výrazně ovlivňuje možnost najít uplatnění na trhu práce a podílí se na úrovni celkové zaměstnanosti v zemi¹⁶⁵. ČR si význam potřeby vysoké úrovně vzdělání obyvatel uvědomovala a snažila se o jeho rozvoj¹⁶⁶.

V EU-27 se v letech 2000 až 2010 dařilo neustále zvyšovat míru osob s minimálně vyšším středním vzděláním. V roce 2010 došlo k navýšení tohoto ukazatele na 79 %, což znamenalo zvýšení o 2,4 procentní body oproti roku 2000, viz tabulka č. 4.4.

Z grafu č. 4.3 vyplývá, že se v ČR, proti EU-27, nacházelo po celou dobu realizace LS velmi mnoho osob ve věkové kategorii 20-24 let alespoň s vyšším středním vzděláním. Po celé desetiletí převyšovala ČR v této oblasti výrazně průměr EU. Dá se tvrdit, že téměř všichni absolventi základních škol v ČR pokračovaly ve svém studiu na středoškolské úrovni¹⁶⁷. Okolo 79 % těchto osob získalo ve věku 17-19 let odbornou kvalifikaci uznávanou na trhu práce. Počet předčasných odchodů ze středních škol byl v roce 2009 zaznamenán velmi nízký, okolo 3-4 %¹⁶⁸. V roce 2009 a 2010 se hodnota míry vzdělanosti v ČR zvýšila o 0,3 procentní bod oproti roku 2008, viz tabulka č. 4.4. Možným důvodem navýšení této hodnoty v daných letech byla zhoršená situace na trhu práce, jež podnítila osoby zvýšit si své vzdělání a tím také zvýšit budoucí pravděpodobnost získat zaměstnání.

Hodnoty daného ukazatele byly v letech 2000 až 2010 rovněž vysoké¹⁶⁹ v zemích jako jsou Slovensko, Polsko, ale také například Slovinsko. Naopak v Portugalsku, Španělsku a na Maltě byly hodnoty v roce 2010 velmi nízké.

¹⁶⁵ Evropské středisko pro rozvoj odborné přípravy, 2010.

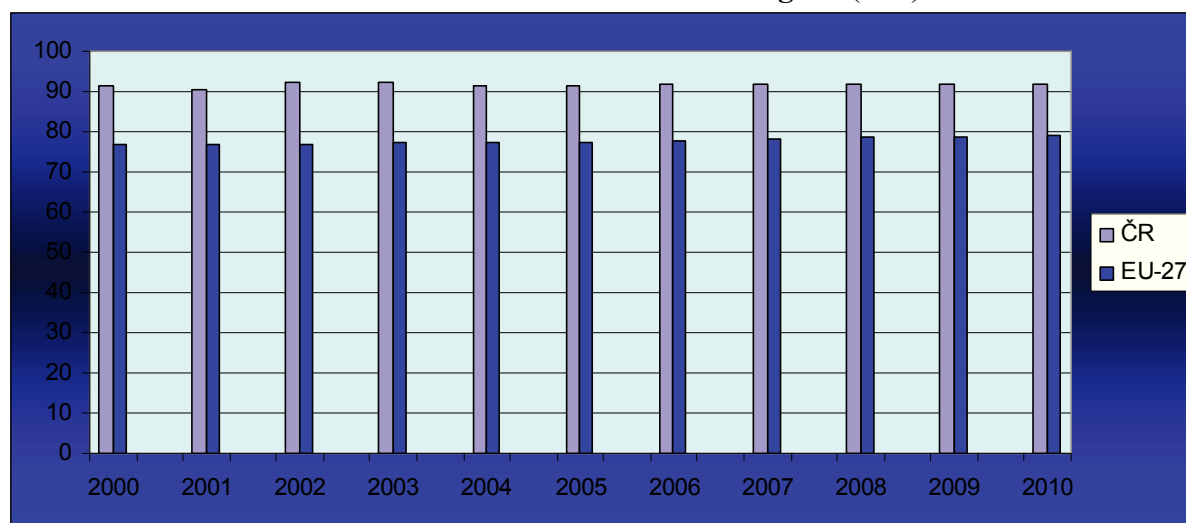
¹⁶⁶ V letech 2005-2011 proběhla v ČR kurikulární reforma, jejíž cílem bylo modernizovat vzdělávací systémy, a také přizpůsobit vzdělávací programy potřebám žáků a trhu práce v regionu.

¹⁶⁷ Přibližně 95 % osob.

¹⁶⁸ Evropské středisko pro rozvoj odborné přípravy, 2010.

¹⁶⁹ Okolo 90 % po celou dobu realizace LS.

Graf č. 4.3: **Podíl osob ve věku 20 až 24 s ukončeným alespoň vyšším středním vzděláním na všech osobách v této věkové kategorii (v %)**

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiir110>, 2011; vlastní zpracování

Tabulka č. 4.4: **Podíl osob ve věku 20 až 24 s ukončeným alespoň vyšším středním vzděláním na všech osobách v této věkové kategorii (v %)**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EU-27	76,6	76,6	76,7	77,1	77,3	77,5	77,9	78,1	78,5	78,6	79
ČR	91,2	90,6	92,2	92,1	91,4	91,2	91,8	91,8	91,6	91,9	91,9

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiir110>, 2011; vlastní zpracování

Hrubé domácí výdaje na vědu a výzkum

Lisabonská strategie si stanovila za cíl do roku 2010 zvýšit výdaje na vědu a výzkum na 3 % HDP a zajistit, aby se soukromé zdroje podílely na financování této oblasti ze dvou třetin¹⁷⁰.

Během realizace LS nedošlo v rámci EU k výraznějšímu nárůstu výdajů na vědu a výzkum na HDP, měřeného ukazatelem *hrubé domácí výdaje na vědu a výzkum* (Gross Domestic Expenditure on R&D, GERD). Výdaje na danou oblast se od roku 2000 až 2007 pohybovaly okolo 1,8 %. K mírnému zvýšení investic na vědu a výzkum došlo až v letech 2008 a 2009. Na konci působení LS, v roce 2010, byl zaznamenán podíl výdajů na vědu a výzkum 2 %, což vypovídalo o nepatrném snížení o 0,1 procentního bodu oproti předešlému roku, viz tabulka č. 4.5.

¹⁷⁰ Rada pro výzkum, vývoj a inovace, 2010.

Výdaje věnované na vědu a výzkum v ČR měly mírně rostoucí tendenci od roku 2000 až do roku 2006, viz graf č. 4.4. Již v roce 2007 byl zaznamenán mírný pokles výdajů způsobený vysokým meziročním nárůstem HDP a ČR opět divergovala od evropského průměru. Tento pokles pokračoval i v roce 2008 kvůli úsporám způsobených světovou hospodářskou krizí.

V roce 2009 proběhla v ČR novelizace zákona č. 130/2002 Sb. o podpoře výzkumu, vývoje a inovací. Tato novelizace představovala reformu v oblasti poskytování prostředků na vědu a výzkum z veřejných prostředků. Prostřednictvím reformy mělo dojít k efektivnějšímu využívání poznatků v praxi, k efektivnějšímu využívání prostředků určených na oblast vědy a výzkumu a také měla být zajištěna návratnost vynaložených investic. V témže roce byl zaznamenán růst výdajů na vědu a výzkum. **Celkové výdaje České republiky na vědu a výzkum v roce 2009, měřené ukazatelem GERD, činily 55,3 miliard Kč, což představovalo 2,3krát více vynaložených prostředků než před deseti lety a dokonce 4krát více než v roce 1995¹⁷¹.** V roce 2009 tvořily v ČR investice do výzkumu a vývoje téměř 1,5 % HDP. V rámci EU-27 vynaložené investice do výzkumu a vývoje tvořily více jak 2 %¹⁷².

Rok 2010, představoval jediný rok za celé desetiletí, kdy výdaje na vědu a výzkum přesáhly 1,5 % HDP. V daném roce ČR investovala do oblasti vědy a výzkumu téměř 60 miliard Kč, což představovalo 1,56 % podíl na HDP, viz tabulka č. 4.5. Tato hodnota byla v ČR zatím nejvyšší od roku 1993¹⁷³. Na tomto zvýšení se podílely především soukromé investice domácích podnikatelských subjektů, jež meziročně vzrostly o 4,2 miliard Kč.

Podle ČSÚ ČR v 2010 sice zaostávala za průměrem EU-27, ale v rámci států, jež přistoupily v roce 2004 a 2007 patřila v oblasti vynaložených výdajů na vědu a výzkum k nejlepším¹⁷⁴. V rámci členských států EU se v roce 2010 výdaje v tomto odvětví pohybovaly přes 3 % pouze v Dánsku, Finsku a Švédsku. Nejméně výdajů bylo v roce 2010 vynaloženo na Kypru, Slovensku a Lotyšsku, kde investice nepřesáhly 1 % HDP.

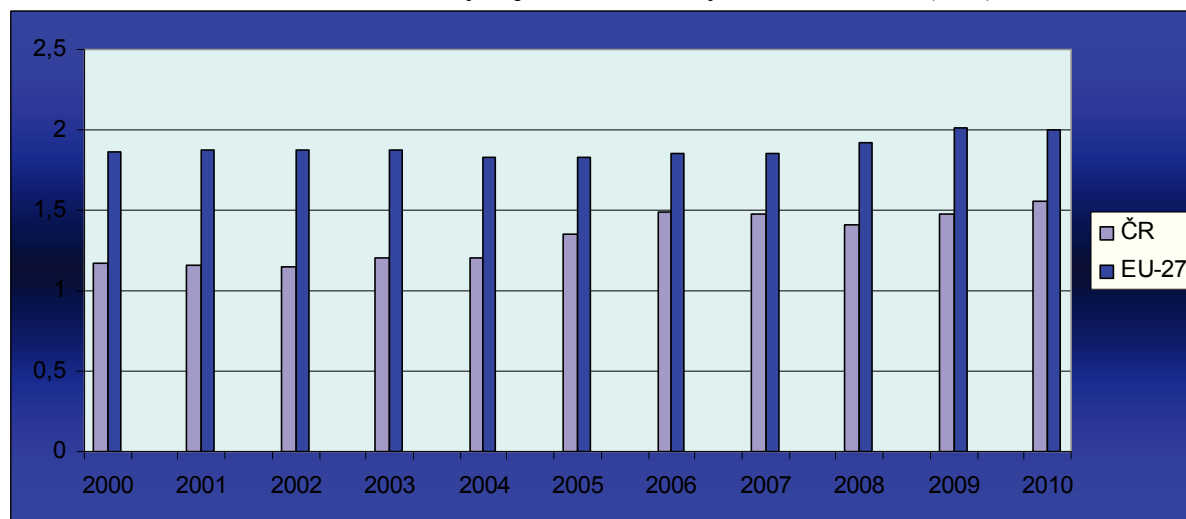
¹⁷¹ Rada pro výzkum, vývoj a inovace, 2010.

¹⁷² MPO ČR, 2010.

¹⁷³ http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/do_vedy_v_cesku_smeruje_temer_60_miliard_korun20111011, 2011.

¹⁷⁴ <http://zpravy.ihned.cz/cesko/c1-38675600-vydaje-na-vedu-v-cesku-klesly-mezi-novymi-staty-eu-patri-ale-k-nejlepsim>, 2009.

Graf č. 4.4: Podíl výdajů na vědu a výzkum na HDP (v %)

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiir020>, 2011; vlastní zpracování

Tabulka č. 4.5: Podíl výdajů na vědu a výzkum na HDP (v %)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EU-27	1,86	1,87	1,88	1,87	1,83	1,83	1,85	1,85	1,92	2,01	2
ČR	1,17	1,16	1,15	1,2	1,2	1,35	1,49	1,48	1,41	1,48	1,56

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiir020>, 2011; vlastní zpracování

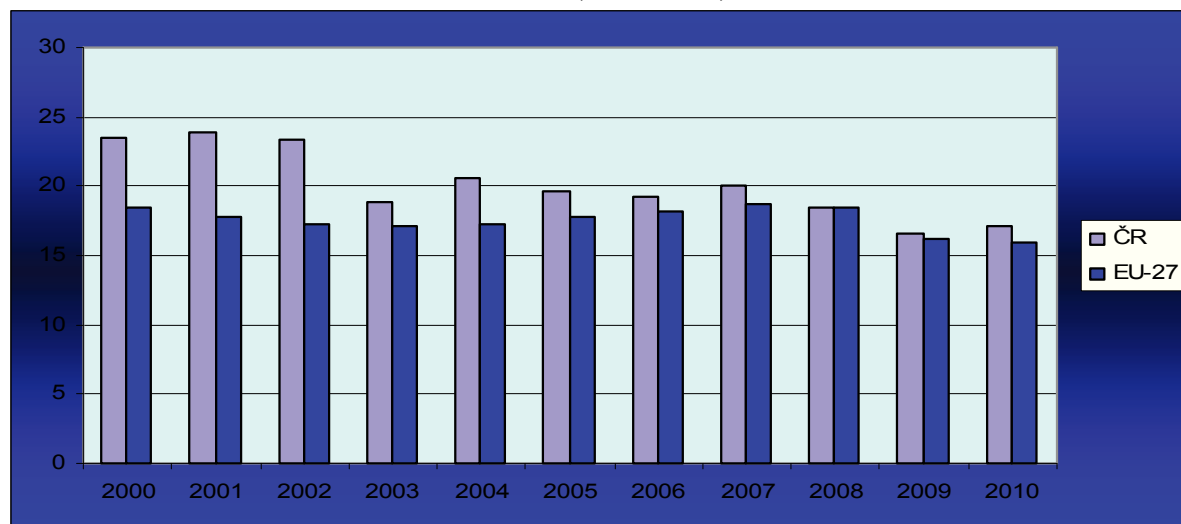
Kapitálové investice

Od roku 2001 až do roku 2005 se podíl tvorby hrubého fixního kapitálu soukromým sektorem na HDP v EU pohyboval okolo 17 %, viz graf č. 4.5. V následujících třech letech se hodnota zvýšila přibližně o jeden procentní bod. V roce 2010 došlo ke snížení ukazatele na 15,9 %, což znamenalo pokles o 2,5 procentní body oproti roku 2000, viz tabulka č. 4.6.

Podíl tvorby hrubého fixního kapitálu soukromým sektorem na HDP vykazoval po celé desetiletí v ČR vyšší hodnoty, než tomu bylo v EU-27, jak je možné sledovat z grafu č. 4.5. Podíl tvorby hrubého fixního kapitálu soukromým sektorem na HDP se v ČR i v EU vyvíjel cyklicky. Nejvyšší hodnota daného ukazatele byla v ČR v letech 2000 až 2002, poté se začala snižovat a konvergovat k evropskému průměru. Po poklesu ukazatele v roce 2009 oproti roku 2008 byl v roce 2010 zaznamenán mírný růst, ovšem rozdíl mezi hodnotou v roce 2000 a 2010 představuje snížení přibližně o šest procentních bodů, viz tabulka č. 4.6.

Nejvyšší podíl tvorby hrubého fixního kapitálu soukromým sektorem na HDP byl v roce 2010 nejvyšší v Rakousku, Španělsku a Bulharsku, kde se hodnoty ukazatele pohybovaly okolo 18-19 %, přičemž hodnoty ukazatele v zemích jako jsou Irsko, Litva a Lucembursko byly nejnižší.

Graf č. 4.5: Tvorba hrubého fixního kapitálu soukromým sektorem (% na HDP)

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier140, 2011>; vlastní zpracování

Tabulka č. 4.6: Tvorba hrubého fixního kapitálu soukromým sektorem (% na HDP)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EU-27	18,4	17,8	17,3	17,1	17,2	17,8	18,2	18,7	18,4	16,2	15,9
ČR	23,5	23,9	23,3	18,8	20,6	19,6	19,3	20,1	18,4	16,6	17,1

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier140, 2011>; vlastní zpracování

Komparativní cenová úroveň

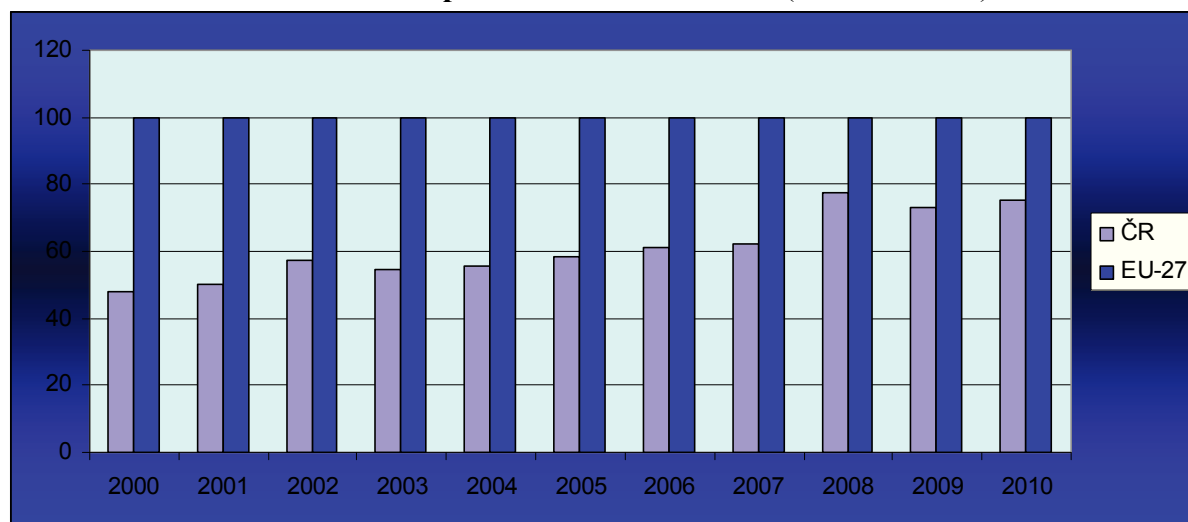
Ekonomický cíl zahrnoval také strukturální ukazatel komparativní cenovou úroveň, přičemž jako oblast hodnocení byla určena ekonomická reforma v členských státech EU. Tato cenová úroveň vyjadřuje poměr mezi paritou kupní síly a tržním směnným kurzem a vypočítá se z konečné spotřeby domácností. Velikost ukazatele komparativní cenové úrovně vyjadřuje, zda je země, ve srovnání k průměru EU, „levnější či dražší“¹⁷⁵.

¹⁷⁵ epp.eurostat.ec.europa.eu/...php/Glossary:Comparative_price_level, 2010.

Od nejrozsáhlejšího rozšíření, ke kterému došlo v roce 2004, se novým členským státům příliš nedařilo přiblížit svou cenovou úroveň průměru EU. Nejrychlejší konvergence v rámci států, jež přistoupily v roce 2004 byla zaznamenána ve třech státech, přičemž jedním z nich byla právě ČR¹⁷⁶. Od roku 2000 až do roku 2008 lze na grafu č. 4.6 sledovat výraznou konvergenci cenové úrovně ČR k průměru EU. Nejvýraznější konvergence cenové úrovně ČR k hodnotám EU-27 byla zaznamenána rovněž v roce 2008, kdy se cenová úroveň pohybovala na úrovni 72 % evropského průměru, viz tabulka č. 4.7. Ovšem již v roce 2009 došlo opět k poklesu komparativní cenové úrovně a ČR tedy opět od evropského průměru divergovala. V posledním roce realizace LS došlo k mírné konvergenci ČR k EU na úroveň 75,2 % průměru EU. **I přes mírné zvýšení cenové úrovně v roce 2010 byla ČR označena za 5. „nejlevnější zemi“ EU za rok 2010¹⁷⁷.**

Rozdíly v cenové úrovni mezi zeměmi EU zůstaly po celou dobu realizace LS dosti vysoké. Po celých deset let realizace LS byla nejvyšší komparativní cenová úroveň především v severských státech Evropy – v Dánsku, kde v roce 2010 hodnota činila 142,3 %, Finsku, ve kterém se hodnota v roce 2010 pohybovala okolo 123,5 %¹⁷⁸, ale také například v Irsku. Naopak velmi „levné“, v porovnání s evropským průměrem, byly Bulharsko, Rumunsko a Polsko.

Graf č. 4.6: Komparativní cenová úroveň (EU-27=100 %)

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier010>, 2011; vlastní zpracování

¹⁷⁶ Dalšími státy byly Polsko a Slovensko.

¹⁷⁷ <http://aktualne.centrum.cz/finance/grafika/2010/06/28/prehledne-podivejte-se-jak-je-v-unii-draho>, 2010.

¹⁷⁸ Průměr všech států EU-27 tvoří 100 %.

Tabulka č. 4.7: **Komparativní cenová úroveň**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EU-27	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
ČR	48,1	50	57,1	54,6	55,4	58,2	61,3	62,4	77,2	73,1	75,2

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier010>, 2011; vlastní zpracování

4.1.2 Sociální dimenze Lisabonské strategie

Pro hodnocení cílů v oblasti sociální dimenze Lisabonské strategie byly využity rovněž konkrétní strukturální ukazatele, jež lze zařadit do dvou oblastí hodnocení. Přehled strukturálních ukazatelů vymezených pro sociální dimenzi LS a jejich oblasti hodnocení uvádí tabulka č. 4.8.

Tabulka č. 4.8: **Sociální dimenze Lisabonské strategie**

Strukturální ukazatel	Oblast hodnocení
Míra zaměstnanosti	Zaměstnanost
Míra zaměstnanosti starších pracovníků	Zaměstnanost
Míra rizika chudoby po sociálních transferech	Sociální soudržnost
Rozptýlení regionální míry zaměstnanosti	Sociální soudržnost
Míra dlouhodobé nezaměstnanosti	Sociální soudržnost

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/structural_indicators/indicators/short_list, 2010; vlastní zpracování

V rámci Lisabonské strategie měly členské státy EU v oblasti zaměstnanosti za úkol do roku 2010 dosáhnout těchto konkrétních cílů¹⁷⁹:

- **zvýšit zaměstnanost osob ve věku 15-64 let na 70 %,**
- **zvýšit podíl zaměstnaných osob ve věkové skupině 55-64 let na 50 %,**
- **zvýšit zaměstnanost žen na 60 %.**

¹⁷⁹ Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, 2003.

Míra zaměstnanosti v ČR

Zvyšovat míru zaměstnanosti se ČR dařilo především v letech 2004-2008. K tomuto zvyšování přispěl výrazný hospodářský růst¹⁸⁰ a prováděné reformy v oblasti zaměstnanosti a sociální politiky. Díky těmto reformám došlo k prodloužení věku odchodu do důchodu, omezení předčasných odchodů do důchodu, podařilo se zvýšit motivaci osob pobírajících sociální dávky opět se aktivně zapojit na trh práce atd. Reformy pomohly razantně zvýšit míru zaměstnanosti starších osob, dlouhodobě nezaměstnaných a uchazečů o zaměstnání s nízkou kvalifikací.

V roce 2009 byl pozitivní vývoj v oblasti zaměstnanosti v ČR přerušen. V důsledku světové hospodářské krize došlo ke snížení míry zaměstnanosti a zvýšení míry nezaměstnanosti. Nejvíce postiženi krizí byli agenturní a zahraniční zaměstnanci, starší osoby a mladé osoby. Došlo k útlumu zpracovatelského průmyslu a stavebnictví, což ve výsledku vyvolalo vyšší nezaměstnanost mužů nad ženami.

Míra zaměstnanosti osob 15-64 let

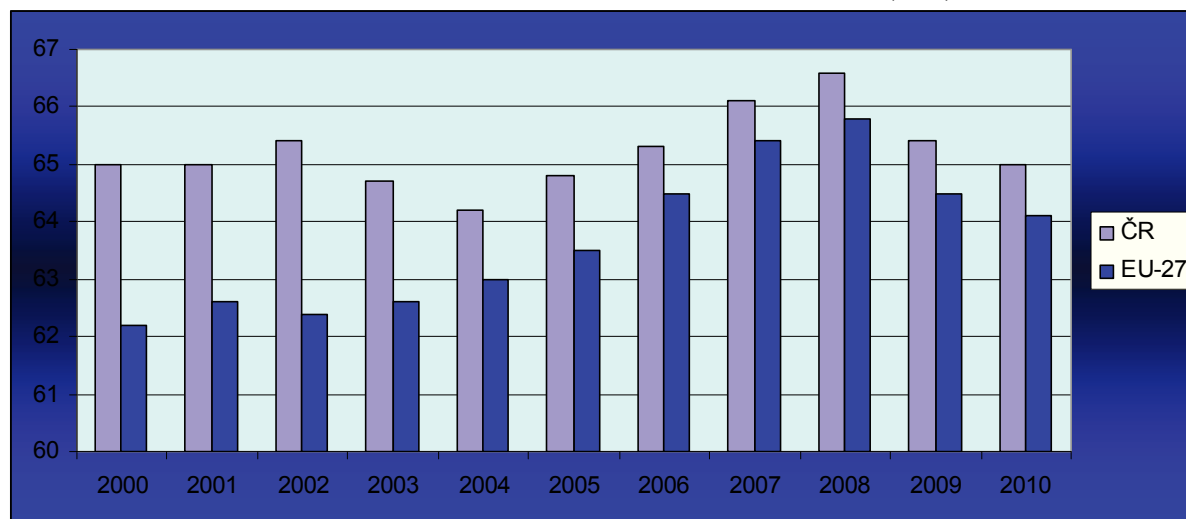
Míra zaměstnanosti osob ve věku 15 až 64 let v rámci EU jako celku měla od roku 2002 až do roku 2008 rostoucí tendenci. V roce 2008 se EU podařilo zvýšit zaměstnanost těchto osob o 3,6 procentních bodů oproti roku 2000, na hodnotu 65,8 %, viz tabulka č. 4.9. V dalších letech se míra zaměstnanosti snížila a v roce 2010 činila míra zaměstnanosti osob ve věku 15 až 64 let v EU 64,1 %.

Míra zaměstnanosti věkové skupiny 15-64 let byla v ČR po celé desetiletí vyšší než činil průměr EU, viz graf č. 4.7. Nejvyšší míra zaměstnanosti v ČR byla v roce 2008, kdy bylo naměřeno 66,6 % zaměstnaných osob v dané věkové kategorii, viz tabulka č. 4.9. Důsledkem světové hospodářské krize, se začala míra zaměstnanosti od roku 2009 ve většině států EU, včetně ČR snižovat. Ovšem i přes nepříznivé důsledky krize patřila Česká republika v roce 2010 k zemím, jež vykazovaly vysokou míru zaměstnanosti produktivní složky, tedy osob ve věku 15-64 let. V roce 2010 převyšovala ČR průměr zemí EU o 0,9 procentního bodu. Cíl 70 % zaměstnanost osob ve věku 15-64 let se České republice nepodařilo naplnit, ovšem míra zaměstnanosti dosahovala v roce 2010, v porovnání s EU-27, přijatelných hodnot.

Nejvyšší míru zaměstnanosti osob ve věku 15-64 let po dobu realizace LS měly Dánsko, Nizozemí a Švédsko. Nejnižších hodnot naopak nabývaly Maďarsko, Malta a Španělsko.

¹⁸⁰ 4,5 - 6,8 % růst HDP v těchto letech.

Graf č. 4.7: **Míra zaměstnanosti osob 15-64 let (v %)**

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiem010>, 2011; vlastní zpracování

Tabulka č. 4.9: **Míra zaměstnanosti osob 15-64 let (v %)**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EU-27	62,2	62,6	62,4	62,6	63	63,5	64,5	65,4	65,8	64,5	64,1
ČR	65	65	65,4	64,7	64,2	64,8	65,3	66,1	66,6	65,4	65

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiem010>, 2011; vlastní zpracování

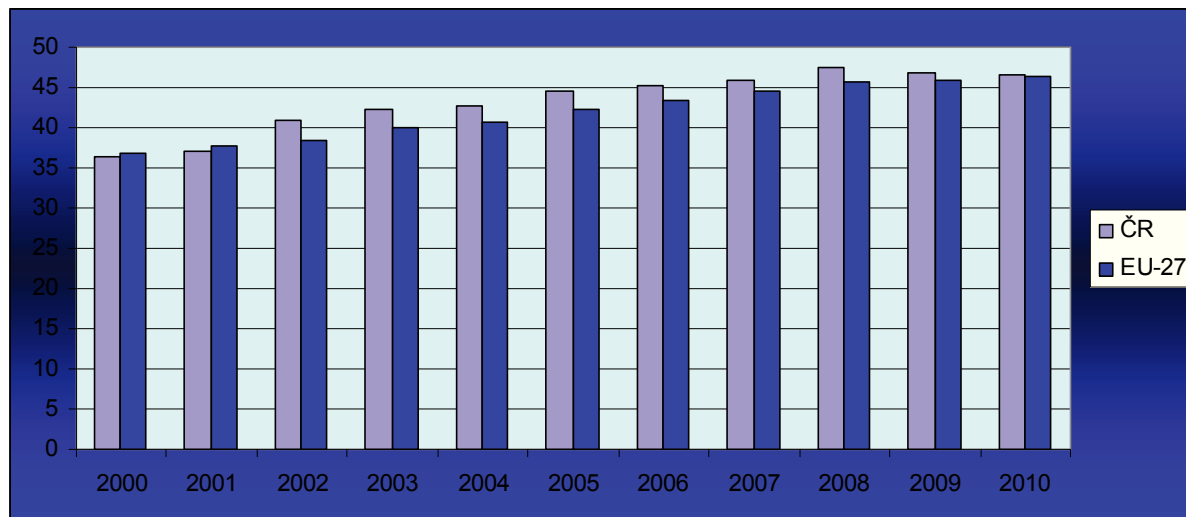
Míra zaměstnanosti osob ve věku 55-64 let

Míra zaměstnanosti starších osob v EU se v letech 2000 až 2010 radikálně zvýšila. Zatím co v roce 2000 bylo zaměstnáno v EU pouze kolem 36 % osob ve věku 55-64 let, za deset let došlo k nárůstu okolo 10 procentních bodů, viz tabulka č. 4.10. Zajímavá je skutečnost, že míra zaměstnanosti této věkové kategorie nebyla snížena světovou hospodářskou krizí a celé desetiletí si tato míru udržela rostoucí tendenci, jak znázorňuje graf č. 4.8.

Míra zaměstnanosti starších pracovníků v ČR od roku 2002 až do roku 2010 vždy mírně převyšovala průměrnou míru států EU, viz graf č. 4.8. Po celé desetiletí byl v ČR vždy zaznamenán kladný meziroční přírůstek tohoto ukazatele. Pouze v letech 2009 a 2010 se stejně jako u míry zaměstnanosti osob ve věku 15-64 let hodnota tohoto ukazatele mírně snížila. Ze všech ukazatelů zaměstnanosti se míra zaměstnanosti starších osob nejvíce přiblížila cíli 50 %. Tento cíl se ČR nepodařilo naplnit, ovšem pouze o 3,5 procentního bodu, viz tabulka č. 4.10.

Mezi země s nejvyšší mírou zaměstnanosti starších osob patřily Dánsko, Německo a Kypr. Nejnížší hodnoty daného ukazatele byly naměřeny v roce 2010 v Itálii, Polsku a na Maltě.

Graf č. 4.8: **Míra zaměstnanosti starších pracovníků (v %)**

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiem020>, 2011; vlastní zpracování

Tabulka č. 4.10: **Míra zaměstnanosti starších pracovníků (v %)**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EU-27	36,9	37,7	38,5	40	40,7	42,3	43,5	44,6	45,6	46	46,3
ČR	36,3	37,1	40,8	42,3	42,7	44,5	45,2	46	47,6	46,8	46,5

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiem020>, 2011; vlastní zpracování

Míra zaměstnanosti žen

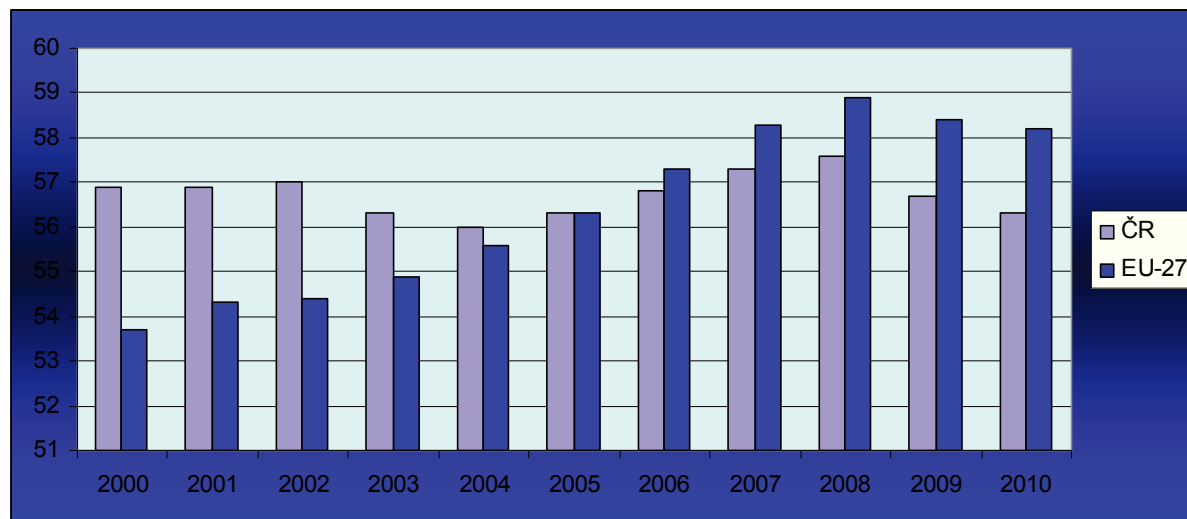
V rámci průměru EU byla míra zaměstnanosti žen na počátku 2. tisíciletí velmi nízká, jak uvádí graf č. 4.9. EU však tuto míru v průběhu LS postupně zvyšovala a to až na úroveň 58,9 % v roce 2008. Nejvyšší hodnota míry zaměstnanosti žen v roce 2008 představovala nárůst o více jak pět procentních bodů oproti roku 2000. Za poslední dva roky realizace LS došlo ke snížení míry zaměstnanosti žen v EU, přičemž hodnota daného ukazatele se stále pohybovala stále okolo 58 %.

Míra zaměstnanosti žen ve věkové skupině 15-64 let v ČR v letech 2000 až 2004 vysoce převyšovala průměr EU. V následujících letech došlo v ČR k mírnému snížení ukazatele a k větší konvergenci k průměru EU, jak je možné sledovat v grafu č. 4.9. V letech 2009 a 2010 se spolu s evropským průměrem snížila zaměstnanost žen i v ČR. Toto snížení sebou přineslo největší divergenci ČR od průměru EU. I když cíl zvýšit míru zaměstnanosti

žen na 60 % nebyl naplněn, v EU o 1,8 procentního bodu a v ČR o 3,7 procentního bodu, hodnota ukazatele v roce 2010 vykazovala poměrně příznivé výsledky.

Nejvyšší míru zaměstnanosti žen měly po dobu realizace LS státy Dánsko, Nizozemí a Finsko. Nejnižší naopak Malta, Itálie a Řecko.

Graf č. 4.9: Míra zaměstnanosti žen (v %)

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiem020>, 2011; vlastní zpracování

Tabulka č. 4.11: Míra zaměstnanosti žen (v %)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EU-27	53,7	54,3	54,4	54,9	55,6	56,3	57,3	58,3	58,9	58,4	58,2
ČR	56,9	56,9	57	56,3	56	56,3	56,8	57,3	57,6	56,7	56,3

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiem020>, 2011; vlastní zpracování

Míra rizika chudoby po sociálních transferech

V letech 2005 až 2010¹⁸¹ činila míra rizika ohrožení chudobou po sociálních transferech¹⁸² v EU-27 okolo 16 %¹⁸³. Pouze v roce 2007 došlo v EU k mírnému navýšení na téměř 16,7 % osob ohrožených chudobou¹⁸⁴, jak je možné sledovat v tabulce č. 4.12.

¹⁸¹ Hodnoty ukazatele míry rizika chudoby po sociálních transferech uvádí pro EU-27 hlavní zdroj Eurostat až od roku 2005, tudíž v rámci tohoto ukazatele bude provedeno hodnocení pouze v rámci let 2005-2010.

¹⁸² Mezi nejběžnější formy sociálních transferů patří vyplácené penze důchodového pojištění, dávky nemocenského pojištění, státní sociální podpora, ostatní sociální dávky, pasivní podpora v nezaměstnanosti apod.

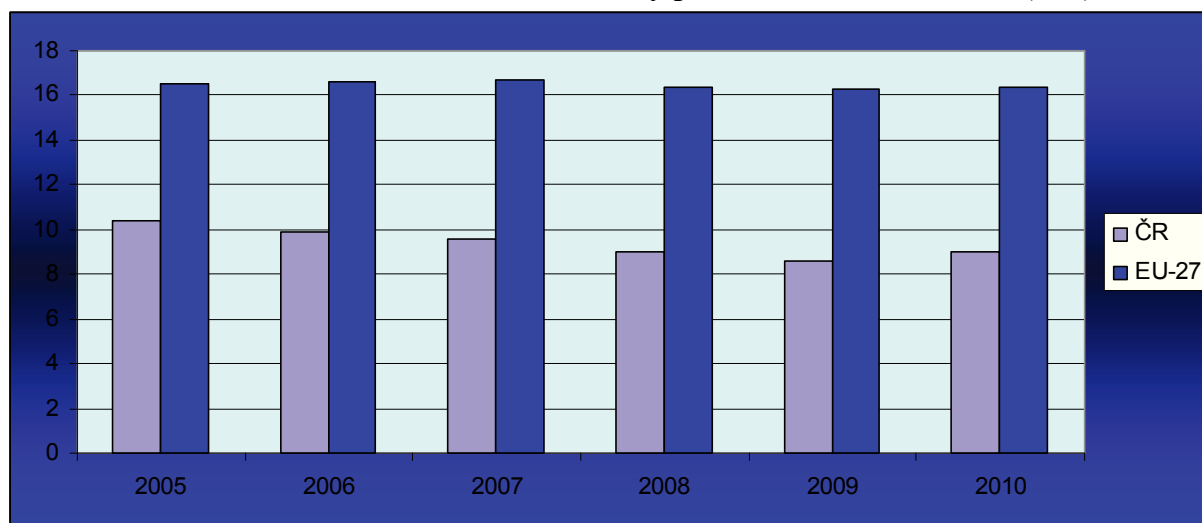
¹⁸³ Hodnoty od roku 2005 až 2005 nejsou na serveru Eurostat uvedeny.

¹⁸⁴ Příjem těchto osob byl po poskytnutí sociálních transferů pod hranici chudoby. Podle Eurostatu je hranice chudoby určena 60 % mediánu národního ekvivalizovaného příjmu na spotřební jednotku.

Po celou dobu realizace LS se ČR řadila k zemím s nízkou mírou ohrožení chudobou. Od roku 2005 do roku 2010 se tato míra v ČR výrazně snížila. V roce 2008 došlo ke snížení této míry na 9 %, přičemž tuto hodnotu si ČR udržela i v roce 2010.

Míra ohrožení chudobou byla také nízká v Dánsku, Maďarsku či Rakousku, kde tato hodnota činila okolo 12 %¹⁸⁵. Nejvyšší míra osob ohrožených chudobou byla v Lotyšsku, Bulharsku a také ve Španělsku. V těchto státech hodnota daného ukazatele, v rámci působnosti LS, převyšovala 20 %.

Graf č. 4.10: Míra rizika chudoby po sociálních transferech (v %)

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsisc030>, 2011; vlastní zpracování

Tabulka č. 4.12: Míra rizika chudoby po sociálních transferech (v %)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EU-27	16,5	16,6	16,7	16,4	16,3	16,4
ČR	10,4	9,9	9,6	9	8,6	9

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsisc030>, 2011; vlastní zpracování

Míra dlouhodobé nezaměstnanosti

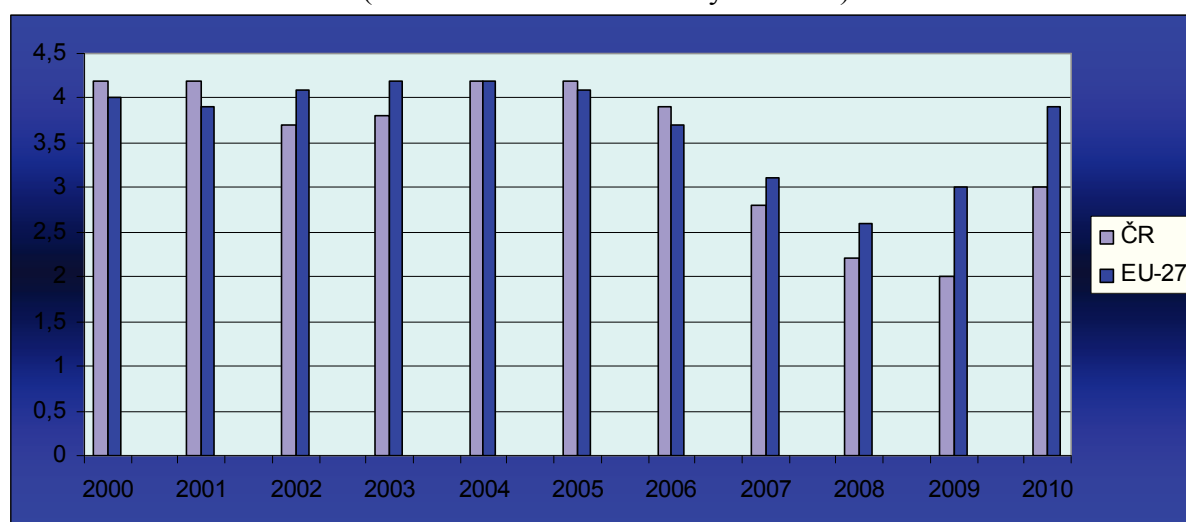
Míra dlouhodobé nezaměstnanosti představuje ve státech EU dlouhodobý problém. V letech 2000 až 2006 se v EU míra dlouhodobé nezaměstnanosti v EU pohybovala okolo 4 %. V roce 2007 došlo ke snížení hodnoty daného ukazatele pod 3 %, avšak v následujících dvou letech se hodnota opět zvýšila, viz graf č. 4.11.

¹⁸⁵ <http://www.mpsv.cz/cs/8352>, 2010.

V ČR tvořila od roku 2001 až do roku 2010 přibližně polovinu obecné míry nezaměstnanosti¹⁸⁶. V letech 2000 až 2006 představovala míra dlouhodobé nezaměstnanosti v ČR přibližně 4 %, což téměř odpovídalo hodnotám EU jako celku, viz tabulka č. 4.13. Od roku 2006 se míra dlouhodobé nezaměstnanosti začala v ČR i v EU snižovat. Hodnota ukazatele byla v ČR od roku 2007 až do roku 2010 na nižší úrovni než tomu bylo v EU-27. Tento pozitivní vývoj byl dán celkovým zlepšením na trhu práce. Pod evropským průměrem si ČR míru dlouhodobé nezaměstnanosti udržela, i když se v roce 2009 situace na trhu práce v důsledku světové hospodářské krize zhoršila a došlo ke snížení zaměstnanosti ve všech odvětvích národního hospodářství o 1,4 %. V téže roce bylo v ČR zaměstnáno 4 943,3 tisíc osob, což bylo o 68 tisíc osob méně než v roce 2008¹⁸⁷. Na rozdíl od celkové míry nezaměstnanosti, míra dlouhodobé nezaměstnanosti začala v roce 2009 klesat z důvodu vysokého nárůstu nových nezaměstnaných osob. Ovšem již v roce 2010 se množství osob dlouhodobě nezaměstnaných opět razantně zvýšilo a to na 3,5 % k celkově aktivnímu obyvatelstvu, viz tabulka č. 4.13.

Nejnižší míru dlouhodobě nezaměstnaných měli Rakousko, Dánsko a Švédsko. V těchto zemích se po dobu realizace LS pohybovala míra dlouhodobé nezaměstnanosti okolo 1 %. Nejhorší situace byla v roce 2010 zaznamenána na Slovensku, kde hodnota daného ukazatele činila necelých 10 %. Velmi špatná situace byla rovněž v jižních státech Evropy, v Řecku a ve Španělsku.

Graf č. 4.11: **Míra dlouhodobě nezaměstnaných osob**
(% k celkově aktivnímu obyvatelstvu)

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsisc070>, 2011; vlastní zpracování

¹⁸⁶ <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/185.html>, 2009

¹⁸⁷ MPSV, 2010.

Tabulka č. 4.13: **Míra dlouhodobě nezaměstnaných osob**
(% k celkově aktivnímu obyvatelstvu)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EU-27	4,7	4,5	4,6	4,6	4,7	4,5	4,1	3,4	2,8	3,1	3,8
ČR	5,2	5,1	4,6	5	5,3	5,3	4,9	3,6	2,8	2,5	3,5

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsisc070>, 2011; vlastní zpracování

Rozptýlení regionální míry zaměstnanosti

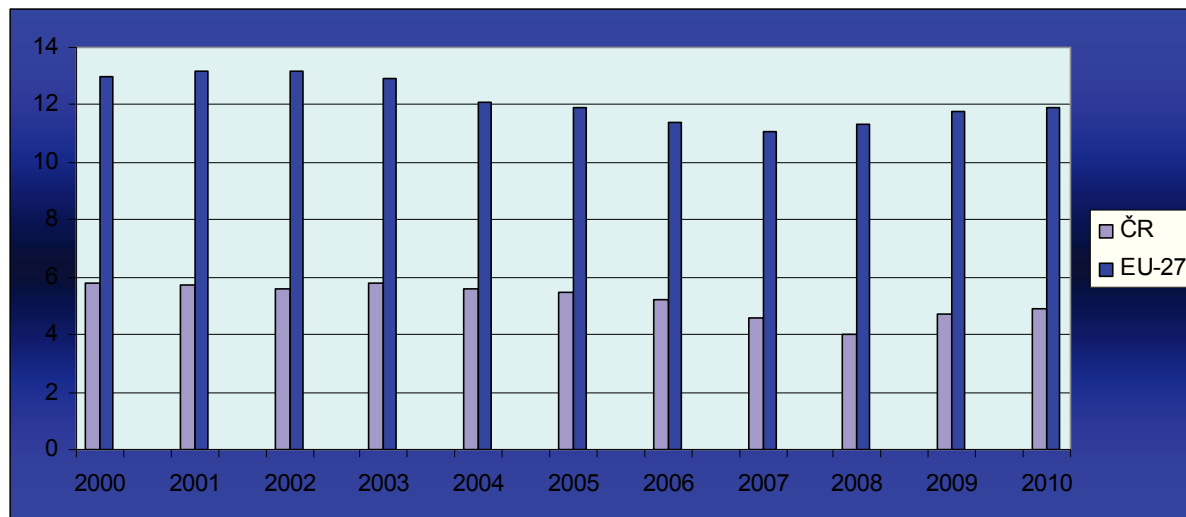
Vypovídající hodnotou regionálního rozptýlení míry zaměstnanosti je koeficient, jež je nulový v případě, kdy je míra zaměstnanosti ve všech regionech stejná. Nárůst koeficientu znamená zvýšení rozdílu míry zaměstnanosti mezi jednotlivými regiony.

Evropská unie se snaží dlouhodobě snižovat rozdíly jak mezi zeměmi, tak mezi regiony v rámci všech států EU. Ke snižování regionálního rozptýlení míry zaměstnanosti docházelo v EU-27 v letech 2003 až 2007, poté následovalo opětovné zvýšení. V roce 2010 činila míra regionálního rozptýlení v EU-27 11,9 koeficientu, což představovalo snížení o 1,1 proti roku 2000, viz tabulka č. 4.14.

Česká republika patřila v období realizace LS k zemím s velmi nízkým rozptýlením regionální míry zaměstnanosti, viz graf č. 4.12. Z tabulky č. 4.14 je možné sledovat, že od roku 2000 až do roku 2010, bylo regionální rozptýlení míry zaměstnanosti v rámci průměru EU každoročně více jak dvakrát vyšší než tomu bylo v ČR. Od roku 2000 do roku 2005 se rozptýlení regionální míry zaměstnanosti v ČR pohybovalo na velmi podobné úrovni, poté však došlo k poklesu, který se udržel až do roku 2008. V letech 2009 až 2010 se difference mezi regiony ČR opět prohloubila, což znamenalo zvýšení koeficientu regionálního rozptýlení míry zaměstnanosti a mírnou konvergenci k evropskému průměru.

Nejnižších hodnot nabývaly Nizozemí, Řecko a Švédsko, kde míra rozptýlení činila za celé desetiletí vždy do koeficientu 3. Na první příčce se v rámci evropských zemí s nejvyšší hodnotou daného ukazatele dlouhodobě drží Itálie, kde v roce 2010 tato míra představovala 17,8 koeficientu. Rovněž ve Španělsku a v Belgii byly hodnoty daného ukazatele vysoké.

Graf č. 4.12: **Regionální rozptýlení míry zaměstnanosti osob 15-64 let** (úroveň NUTS II)

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsisc050>, 2011; vlastní zpracování

Tabulka č. 4.14: **Regionální rozptýlení míry zaměstnanosti osob ve věku 15-64 let** (úroveň NUTS II)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EU-27	13	13,2	13,2	12,9	12,1	11,9	11,4	11,1	11,3	11,8	11,9
ČR	5,8	5,7	5,6	5,8	5,6	5,5	5,2	4,6	4	4,7	4,9

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsisc050>, 2011; vlastní zpracování

4.1.3 Environmentální dimenze Lisabonské strategie

V rámci environmentální dimenze LS byly vytvořeny tři strukturální ukazatele, jež jsou vypsány v tabulce č. 4.15. Oblastí hodnocení daných strukturálních ukazatelů byla ochrana životního prostředí. Environmentální dimenze LS reagovala především na faktory, jež vyvolávaly negativní klimatické změny, a které následně způsobovaly poškozování životního prostředí a snižování rostlinné i živočišné bipolarity.

Tabulka č. 4.15: **Environmentální dimenze Lisabonské strategie**

Strukturální ukazatel	Oblast hodnocení
Emise skleníkových plynů	Životní prostředí
Energetická náročnost národního hospodářství	Životní prostředí
Objem nákladní dopravy k HDP	Životní prostředí

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/structural_indicators/indicators/short_list, 2010; vlastní zpracování

Emise skleníkových plynů

Členské státy EU, včetně ČR, se zavázaly podpisem *Protokolu z Kjótu*¹⁸⁸, snížit své emise skleníkových plynů. Konkrétně ČR musela podle Protokolu snížit emise skleníkových plynů v prvním kontrolním období 2008-2012 o 8 % ve srovnání s rokem 1990¹⁸⁹. Přehled redukčních cílů, jež stanovil Protokol pro jednotlivé státy, je uveden v příloze 3, v tabulce č. 4.2.

Podle zprávy *Evropské agentury pro životní prostředí* (European Environment Agency, EEA)¹⁹⁰ o vývoji skleníkových plynů, v EU docházelo v letech 2004-2007 ke snižování emisí skleníkových plynů. Ve zprávě je také uvedeno, že se v rámci celé EU-27 podařilo v letech 1990-2007 snížit emise skleníkových plynů o 9,3 %¹⁹¹. Ke snižování emisí skleníkových plynů během realizace LS velmi pomohlo snížení používání fosilních paliv, především ropy a zemního plynu, ve službách a domácnostech, tedy v sektorech, jež se řadily mezi největší znečišťovatele. Také faktory jako teplé počasí v letech 2006 a 2007 či neustálé zvyšování cen pohonných hmot rovněž pomohly ke snížení emisí. Od roku 2000 až 2007 nebyl zaznamenán v EU-15 výraznější pokles emisí skleníkových plynů, jak je možné sledovat v grafu č. 4.13. Vyšší pokles nastal až v roce 2008, kdy se EU-15 podařilo snížit emise skleníkových plynů o 6 procentních bodů oproti roku 1990. V roce 2009 se EU-15 podařilo redukovat emise skleníkových plynů o 13 procentních bodů proti roku 1990, což znamenalo splnění cíle stanoveného Kjótským protokolem.

Od počátku 90. let 20. století byly v ČR emise skleníkových plynů pozvolna snižovány. Již v roce 2000 bylo v ČR zaznamenáno snížení emisí skleníkových plynů o 24 procentních bodů oproti roku 1990, viz tabulka č. 4.16. V dalších letech nebyl zaznamenán výraznější pokles emisí, teprve až v roce 2009, důsledkem celkového snížení zátěže životního prostředí došlo ke snížení na hodnotu 68 oproti hodnotě 100 v roce 1990.

¹⁸⁸ *Protokol z Kjótu*, jako součást *Rámcové úmluvy OSN*, reagoval na negativní klimatické změny způsobené znečišťováním ovzduší. Protokol byl přijat na konci roku 1997 v japonském městě Kjóto více jak 75 zeměmi. Protokol vstoupil v platnost 16. února 2005, EU jej ratifikovala v roce 2002 a ČR v roce 2001. EU se v rámci Protokolu zavázala, že sníží emise skleníkových plynů jako celek o 8 % do období 2008-2012 oproti roku 1990. Všechny členské státy EU s výjimkou Kypru a Malty mají stanovené individuální cíle stanovené Kjótským protokolem.

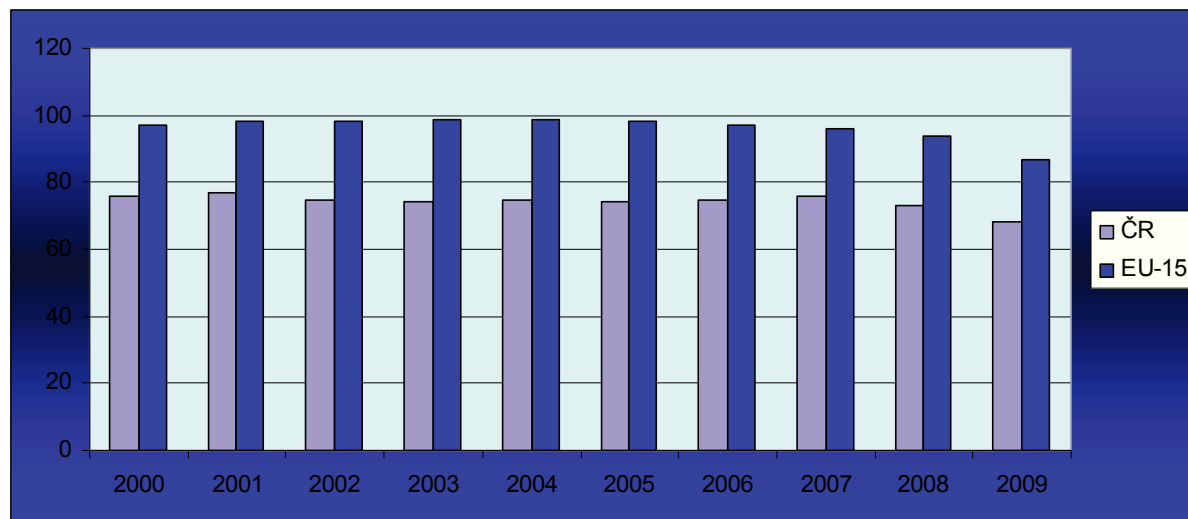
¹⁸⁹ <http://old.chmi.cz/cc/kjotprot.html>, 2007.

¹⁹⁰ Annual European Community greenhouse gas inventory 1990–2007 and inventory report, 2010.

¹⁹¹ [http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/\\$pid/CENMSFV2BRAN](http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/$pid/CENMSFV2BRAN), 2008.

V porovnání s rokem 1990 se nejvíce podařilo snížit emise v Estonsku, Lotyšsku a Litvě (zde došlo ke snížení o více jak 50 % v roce 2009 oproti roku 1990). Naopak ve Španělsku, Irsku a Řecku byl v roce 2009 namísto snížení, zaznamenán nárůst emisí skleníkových plynů.

Graf č. 4.13: **Emise skleníkových plynů** (rok 1990=100 %)

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsien010>, 2010; vlastní zpracování

Tabulka č. 4.16: **Emise skleníkových plynů** (rok 1990=100 %)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU-15	97	98	98	99	99	98	97	96	94	87
ČR	76	77	75	74	75	74	75	76	73	68

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsien010>, 2010; vlastní zpracování

Energetická náročnost národního hospodářství

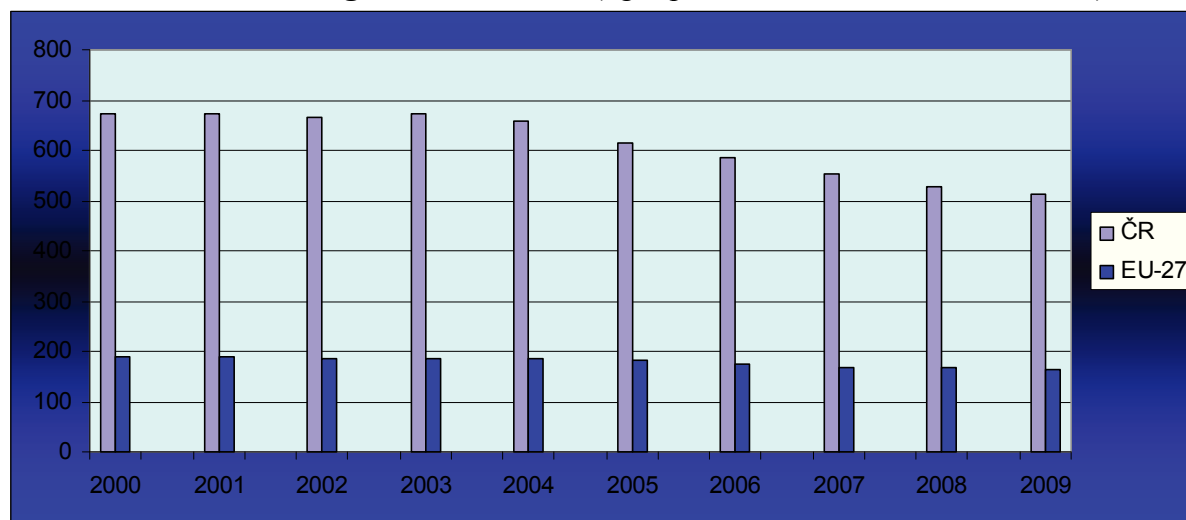
V EU míra energetické náročnosti od roku 2000 do roku 2010 nikdy nepřesáhla hodnotu 200 kg ropného ekvivalentu na 100 EUR, jak vychází z grafu č. 4.14. Naopak, EU svou energetickou náročnost postupně snižovala, a to až na úroveň 165 kg ropného ekvivalentu v roce 2010, což bylo o necelých 20 kg méně než v roce 2000, viz tabulka č. 4.17.

Lisabonská strategie stanovila ve svých cílech potřebu snížit energetickou náročnost národního hospodářství ve všech státech EU. ČR měla od roku 2000 proti EU-27 velmi vysoké hodnoty energetické náročnosti, ovšem tento negativní trend se jí od roku 2004 dařilo postupně snižovat a až do roku 2010 postupně konvergovala k hodnotám EU. Za posledních dvacet let se podařilo ČR snížit převážnou část těžkého průmyslu orientovaného na Rusko, přejala ze zahraničí velké množství moderních technologií šetrných k životnímu prostředí a

odstranila celou řadu zastaralých průmyslových provozů. I přes tyto pozitivní výsledky byla však energetická náročnost ČR v roce 2009 několikanásobně vyšší než průměr zemí EU¹⁹², viz tabulka č. 4.17.

Nejnižších hodnot nabývaly země Dánsko, Irsko a Itálie. Naopak Bulharsko mělo v roce 2009 asi osmkrát vyšší hodnotu než Dánsko. Energeticky náročné evropské země byly také Rumunsko a Estonsko.

Graf č. 4.14: **Energetická náročnost** (kg ropného ekvivalentu na 1 000 EUR)

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsien020>, 2010; vlastní zpracování

Tabulka č. 4.17: **Energetická náročnost** (kg ropného ekvivalentu na 1 000 EUR)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU-27	187,29	187,74	184,88	186,68	184,06	181	175,5	168,7	167,4	165,2
ČR	671,06	672,01	665,8	671,39	658,69	612,78	587,05	552,62	525,58	514,09

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsien020>, 2010; vlastní zpracování

Objem nákladní dopravy k HDP

Dopravní průmysl je velmi důležitý pro vytváření pracovních míst a hospodářský růst, rovněž kvalitní dopravní systémy mají značný význam pro konkurenceschopnost podniků EU ve světové ekonomice. V dopravě bylo v roce 2010 v rámci celé EU zaměstnáno asi 10 milionů osob a vytvářelo se zde 5 % HDP¹⁹³.

¹⁹² <http://blisty.cz/art/49906.html>, 2009.

¹⁹³ http://europa.eu/pol/trans/index_cs.htm, 2012.

LS si stanovila snížit ve všech státech EU objem nákladní dopravy a zároveň zvýšit využívání dopravy veřejné, vodní, železniční či námořní. Z grafu č. 4.15 vyplývá, že podíl výkonu nákladní dopravy na HDP v porovnání s rokem 2000 zvyšoval především v letech 2004-2008. Teprve až v roce 2009 se hodnota ukazatele snížila pod úroveň roku 2000.

Z grafu č. 4.15 vyplývá, že od roku 2004 se v ČR začal výkon nákladní dopravy na HDP snižovat a dosahoval nižší hodnoty než v EU-27. Tabulka č. 4.18 vypovídá o skutečnosti, že se podíl výkonu nákladní dopravy na HDP podařilo v ČR snížit v roce 2009 oproti roku 2010 o více jak 20 procentních bodů. V roce 2009 došlo oproti roku 2008 ke snížení výkonů nákladní dopravy v ČR i v EU-27, v roce 2010 se však výkon v ČR opět výrazně navýšil (o 15,3 % za rok)¹⁹⁴. Důsledkem navýšení bylo zvýšení průmyslové výroby (především automobilové výroby) a zvýšení vývozu. Podíl nákladní silniční dopravy na celkových přepravních výkonech nákladní dopravy v ČR se v roce 2010 oproti roku 2009 zvýšil na 76 %. V roce 2010 se rovněž zastavil dlouhodobý trend zvyšování přepravních výkonů osobní automobilové a letecké dopravy, meziročně poklesly výkony osobní automobilové dopravy o 12,9 % a u letecké dopravy o 4,8 %. Také podíl veřejné dopravy na celkové osobní dopravě se v roce 2010 meziročně zvýšil o 3,3 procentního bodu. Spotřeba benzínu se v ČR v roce 2010 oproti roku 2009 snížila o 9,1 % a v případě nafty o 5,5 %¹⁹⁵.

Budoucí výhled dopravního systému v ČR se bude záviset na vývoji ekonomiky. K růstu by mělo dojít v rámci využívání hromadné veřejné dopravy. V oblasti nákladní silniční dopravy, se očekává posilování především dálkové mezinárodní silniční dopravy, což znamená vyšší zátěž dálnic a silnic prvních tříd nákladní dopravou. Mělo by také dojít k dalšímu snižování emisní náročnosti dopravy¹⁹⁶.

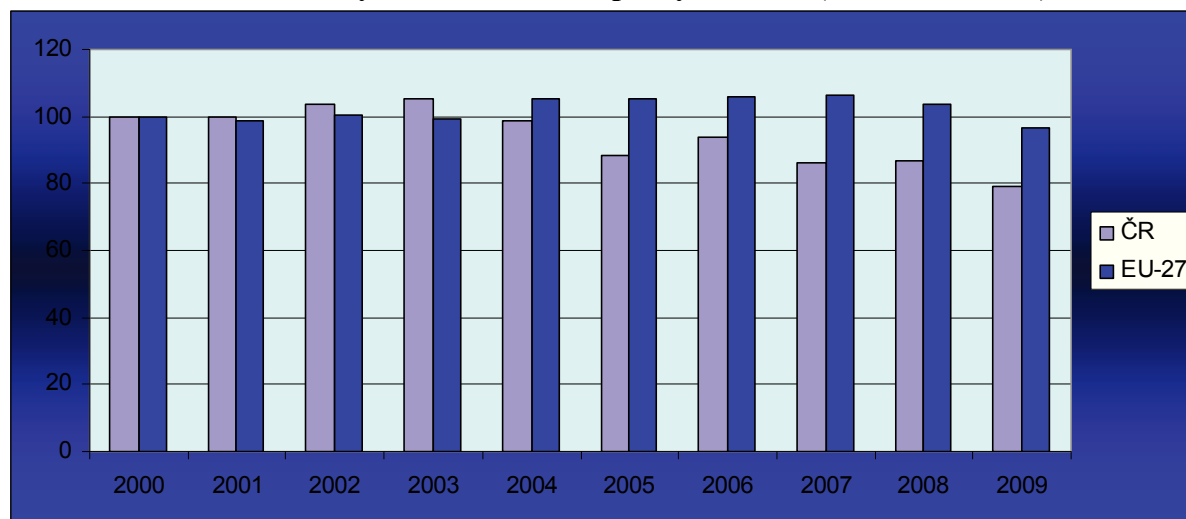
V rámci EU-27 byla nejnižší hodnota ukazatele v Belgii, Estonsku a na Kypru. Nejvyšší v Polsku, Bulharsku a v Portugalsku.

¹⁹⁴ <http://issar.cenia.cz/issar/page.php?id=1587>, 2011.

¹⁹⁵ Tamtéž.

¹⁹⁶ Tamtéž.

Graf č. 4.15: Podíl výkonu nákladní dopravy na HDP (rok 2000=100 %)

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsien060>, 2010; vlastní zpracování

Tabulka č. 4.18: Podíl výkonu nákladní dopravy na HDP (rok 2000=100 %)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU-27	100	99	100,2	99,3	105,2	105,1	105,7	106,4	103,8	96,4
ČR	100	99,6	103,9	105,2	98,6	88,5	94	86,2	86,6	79,2

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsien060>, 2010; vlastní zpracování

4.2 Dosahování cílů Strategie Evropa 2020 na úrovni ČR

Strategie Evropa 2020 vytýčila na úrovni EU-27 do roku 2020 dosáhnout pěti ambiciózních cílů¹⁹⁷:

- 75 % zaměstnanost osob ve věku 20 až 64 let,
- zvýšit investice do vědy a výzkumu na 3 % HDP,
- dosáhnout cílů „20-20-20“ v oblasti energie a klimatu,
- snížit počet dětí, které nedokončí základní školu pod 10% a zajistit, aby minimálně 40% osob ve věkové skupině 30 až 34 let dosáhlo terciárního vzdělání,
- snížit množství obyvatel ohrožených chudobou o 20 milionů (cca o 25%)¹⁹⁸.

¹⁹⁷ <http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/strategie-evropa-2020-78695>, 2011.

¹⁹⁸ Vývoj těchto cílů na úrovni EU byl již popsán v kapitole č. 3, proto se tato podkapitola bude primárně zaměřovat na plnění cílů v rámci ČR.

Všechny členské státy EU měly za úkol ve spolupráci s Evropskou komisí vypracovat své národní cíle s ohledem na svou ekonomickou a sociální situaci, a rovněž s ohledem na stanovené cíle Evropské unie jako celku definované v rámci Strategie Evropa 2020. Dne 7. června 2010 vláda ČR schválila první primární a dílčí národní cíle. Dne 1. září 2010 došlo k rozšíření cílů o oblast sociálního začleňování a snížení chudoby. Jednotlivé cíle jsou v následující podkapitole rozděleny dle jednotlivých oblastí.

1. Zaměstnanost

ČR si v rámci Strategie Evropa 2020 pro oblast zaměstnanosti stanovila hodnotu primárního cíle, tedy celkové míry zaměstnanosti obyvatel ve věku 20-64 let, na stejné úrovni jako EU. Kromě primárního cíle, si ČR vytýčila rovněž splnit do roku 2020 několik dílčích cílů spadajících do oblasti zaměstnanosti. Přehled konkrétních cílů na úrovni ČR je obsažen v následujících tabulce č. 4.19.

Tabulka č. 4.19: **Primární a dílčí cíle ČR v oblasti zaměstnanosti**

Primární cíl	Celková míra zaměstnanosti 75 %
Dílčí cíle	Míra zaměstnanosti žen 65 %
	Míra zaměstnanosti starších pracovníků 55 %
	Snížení míry nezaměstnanosti osob ve věku 15 -24 let o třetinu oproti roku 2010
	Snížení míry nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací o čtvrtinu oproti roku 2010
	Snížení administrativní zátěže podnikatelů o 30 % oproti roku 2005
	Zvýšení produktivity práce o 20 % oproti roku 2010

Zdroj: Akční plán, 2010; vlastní zpracování

Vývoj zaměstnanosti

Lisabonská strategie se zaměřovala na zvýšení celkové míry zaměstnanosti věkové skupiny 15-64 let. Ovšem Strategie Evropa 2020 si vytýčila zvýšit celkovou míru zaměstnanosti osob ve věku 20-64 let.

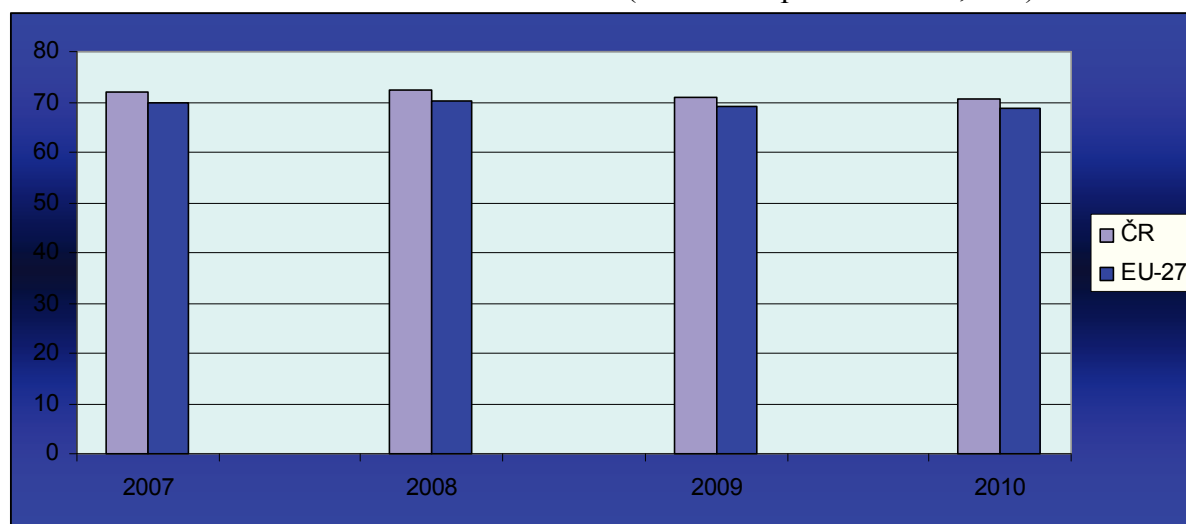
V ČR se před vypuknutím světové hospodářské krize dařilo míru zaměstnanosti osob ve věku 20-64 let zvyšovat. Ke zvýšení výrazně přispěl hospodářský růst v letech 2004-2007¹⁹⁹. V roce 2007 činila míra zaměstnanosti téměř 72 %, což představovalo navýšení o 0,8 procentního bodu proti roku 2006, viz tabulka č. 4.20. V dalším roce míra zaměstnanosti byla na velmi podobné úrovni, teprve k mírnému poklesu došlo v roce 2009 důsledkem světové

¹⁹⁹ Tento růst činil v tomto období 4,5 – 6,8 % a napomohl vytvořit nová pracovní místa.

hospodářské krize. ČR přijala určitá protikrizová opatření, jež výrazně snížila dopady této krize²⁰⁰. Rok 2010, ve kterém byla přijata Strategie Evropa 2020, znamenal další snížení míry zaměstnanosti a to jak na úrovni ČR, tak EU-27, viz graf č. 4.16. Z grafu č. 4.16 lze rovněž vyvodit, že od roku 2007 až do roku 2010 byly hodnoty míry zaměstnanosti dané věkové kategorie v ČR na velmi podobné úrovni jako v rámci evropského průměru, což znamenalo postupnou konvergenci ČR k hodnotám EU-27. ČR ovšem evropský průměr v průběhu hodnocených čtyř let stále mírně převyšovala.

Vysoké hodnoty celkové míry zaměstnanosti osob ve věku 20-64 let měly především severské státy. Švédsko, Dánsko a Kypr již v roce 2010 přesáhly 75 %. Naopak nízká míra zaměstnanosti byla v roce 2010 v Chorvatsku, Maďarsku či na Maltě.

Graf č. 4.16: **Míra zaměstnanosti** (věková skupina 20-64 let, v %)

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_10, 2010; vlastní zpracování

Tabulka č. 4.20: **Míra zaměstnanosti** (věková skupina 20-64 let, v %)

	2007	2008	2009	2010
EU-27	69,9	70,3	69	68,6
ČR	72	72,4	70,9	70,4

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_10, 2010; vlastní zpracování

²⁰⁰ Jednalo se o přechodné snížení sociálních odvodů pro zaměstnance s nízkým příjmem, implementace programů zkrácených pracovních úvazků spojených se vzděláváním atd.

Dílčí cíle ČR v oblasti zaměstnanosti

V roce 2009 činila míra zaměstnanosti žen ve věkové skupině 20-64 let 61,4 % a do roku 2010 se tato míra držela na podobné úrovni. Dílčí cíl ČR, zvýšit míru zaměstnanost žen na 65 % do roku 2020, se podle Evropské komise podaří naplnit. V roce 2020 by podle Evropské komise tato míra měla činit 65-67,7 %²⁰¹.

Míra zaměstnanosti starších osob činila v roce 2009 a 2010 okolo 46 %. V této oblasti dosáhla ČR v rámci několika let výrazného pokroku. Vývoj míry zaměstnanosti starších pracovníků byl již uveden v kapitole č. 4.1.2. Do roku 2020 by podle Evropské komise měla míra zaměstnanosti osob ve věku 55-64 let dosahovat v ČR okolo 54,3 až 55,8 %²⁰².

V roce 2009 se vysoce zvýšila nezaměstnanost mládeže v ČR, a to na 16,7 %. Před světovou hospodářskou krizí se nezaměstnanost mládeže dostala i pod 10 %. Evropská komise nestanovila odhad naplnění tohoto cíle.

Česká republika hodlá postupně snižovat počet osob s nízkou kvalifikací na celkové pracovní síle²⁰³. Nadále však budou existovat a také se budou vytvářet pracovní příležitosti pro osoby s nízkou kvalifikací. ČR rovněž chce zvyšovat motivaci těchto osob zapojit se na trh práce místo přijímání pracovníků ze zahraničí. Míra nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací v ČR dosáhla v roce 2009 17,3 %, což téměř 2krát převýšilo průměr EU-27²⁰⁴.

V rámci cíle snížení administrativní zátěže podniků o 30 %²⁰⁵ do roku 2020 se ČR bude snažit odstraňovat administrativní překážky ve všech podobách. ČR chce zajistit lepší přehlednost legislativy²⁰⁶, elektronizovat státní správu, zjednodušit systém daní²⁰⁷, efektivně a intenzivně používat princip otevřenosti, více zapojit veřejnost do procesu rozhodování atd.²⁰⁸.

²⁰¹ Akční plán, 2010.

²⁰² Tamtéž.

²⁰³ Především kvůli zvyšujícím se potřebám trhu práce.

²⁰⁴ V EU-27 tato hodnota činila 9,8 %.

²⁰⁵ Tuto zátěž koordinuje Ministerstvo průmyslu a obchodu

²⁰⁶ V rámci lepší přehlednosti byla v roce 2008 v ČR přijata novela živnostenského zákona, jež nahradila 125 volných živností jednou volnou živností obsahující 80 oborů činnosti, přesunula některé řemeslné živnosti pod živnost volnou, zrušila povinnost používat registrační pokladny atd.

²⁰⁷ Snížení sazby daně z právnických osob z 24 na 19 % vedlo nejen ke zvýšení atraktivity ČR pro zahraniční investory, ale také došlo ke zvýšení konkurenceschopnosti zaměstnavatelů v ČR a růstu zaměstnanosti.

²⁰⁸ Akční plán, 2010.

Předpoklady pro dosažení cílů v oblasti zaměstnanosti

Stěžejní předpoklad pro dosažení cílů v oblasti zaměstnanosti do roku 2020 je opětovné oživení ekonomického růstu. Hospodářský růst by měl dosahovat minimálně 3-4 % ročně, aby se opět postupně začala snižovat míra nezaměstnanosti. Dosažení národních cílů v oblasti zaměstnanosti se bude také odvíjet podle toho, zda dojde k chystaným reformám trhu práce, v oblasti politiky zaměstnanosti, sociální politiky a v oblasti vzdělávání. Pro zvýšení zaměstnanosti žen by přispělo, kdyby zaměstnavatelé umožnili svým zaměstnancům lépe skloubit pracovní a rodinný život. Česká republika se bude snažit zvyšovat celkovou míru zaměstnanosti také prostřednictvím zvyšování své konkurenceschopnosti. Pro dosažení vyšší konkurenceschopnosti připravuje Česká republika reformy, jež by měly vést ke zlepšení podnikatelského prostředí, měly by podporovat vznik a rozvoj malých a středních podniků také by měly zvýšit produktivitu práce či eliminovat korupci²⁰⁹.

2. Investice do výzkumu a vývoje

Slabé naplňování 3 % podílu výdajů na výzkum a vývoj na HDP v rámci LS se stalo podnětem pro stanovení tohoto cíle i v současné Strategii Evropa 2020. **Vláda ČR stanovila národní cíl zvýšit investice na výzkum a vývoj na 2,7 % HDP do roku 2020²¹⁰.** Průběh naplňování cíle zvýšení investic na výzkum a vývoj na 3 % HDP byl již popsán v podkapitole 4.1.1.

Jak již bylo uvedeno kapitole 4.1.1, ČR pro splnění tohoto 3 % cíle novelizovala zákon č. 130/2002 o podpoře výzkumu, vývoje a inovací. Rovněž také ČR vypracovala 8. června 2009, pro období 2009-2015, *Národní politiku výzkumu, vývoje a inovací České republiky*. Tento strategický dokument nahradil Národní politiku výzkumu a vývoje ČR pro období 2004-2008. Jedná se o jeden ze základních nástrojů pro uskutečnění Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací, která byla schválena vládou 26. března 2008, usnesením č. 287. Vypracování Národní politiky vycházelo z dokumentů, jako jsou například Zelená a Bílá kniha výzkumu, vývoje a inovací v ČR. Národní politika popisuje jednotlivé cíle politiky a stanovuje konkrétní kroky ke splnění těchto cílů. Mezi hlavní priority politiky patří udržitelný rozvoj, energetické zdroje, informační společnost, konkurenceschopné strojírenství, rozvoj společnosti, bezpečnost, obrana atd. Tento dokument by měl mít pozitivní vliv na rozvoj

²⁰⁹ Akční plán, 2010.

²¹⁰ Evropská komise navrhla pro ČR tento cíl na úrovni 2,3 %, ovšem ČR si tento cíl navýšila o 0,4 procentní bod.

hospodářství, zvyšování konkurenceschopnosti ČR, kvalitu života českých občanů, životní prostředí a mnoho dalších oblastí. Pro úspěšné splnění vytýčených priorit je však nezbytná změna některých zákonů včetně úpravy státního rozpočtu ČR²¹¹.

Oblast výzkumu a vývoje má v ČR několik slabých míst, mezi které patří například:

- slabé financování výzkumu a vývoje, především slabé zapojení soukromého sektoru,
- nízký počet přímých a nepřímých pobídek pro podniky k investování do tohoto odvětví,
- nedostatečné množství vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců v technických oborech,
- slabé povědomí o významu výzkumu ve společnosti, atd.

Pro odstranění těchto nedostatků a dosažení 2,7 % podílu investic na vědu a výzkum na HDP, ČR navrhla následující opatření²¹²:

- podílet se na financování výzkumu a vývoje do roku 2020 1 % HDP z veřejných zdrojů,
- vypracovat přímé pobídky pro soukromý sektor, na základě kterých by měly zvýšit své investice do tohoto odvětví,
- pro výzkumné pracovníky působící v zahraničí a mladé talenty ve výzkum vytvořit program návratových grantů,
- zajistit lepší spolupráci soukromého a veřejného sektoru atd.

3. Cíle „20-20-20“ na úrovni České republiky

a) Podíl obnovitelných zdrojů na konečné spotřebě energie

Zástupci ČR si při vstupu ČR do EU vyjednali indikativní cíl zvýšit podíl obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie do roku 2010 na 8 %²¹³. Do

²¹¹ <http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=532844>, 2012.

²¹² Akční plán, 2010.

²¹³ Jednalo se o jeden z nejnižších cílů v rámci všech států EU. Hodnota tohoto cíle se opírala nejen o klimatické podmínky ČR, ale i o ekonomické možnosti ČR včetně závislosti energetiky ČR na uhlí.

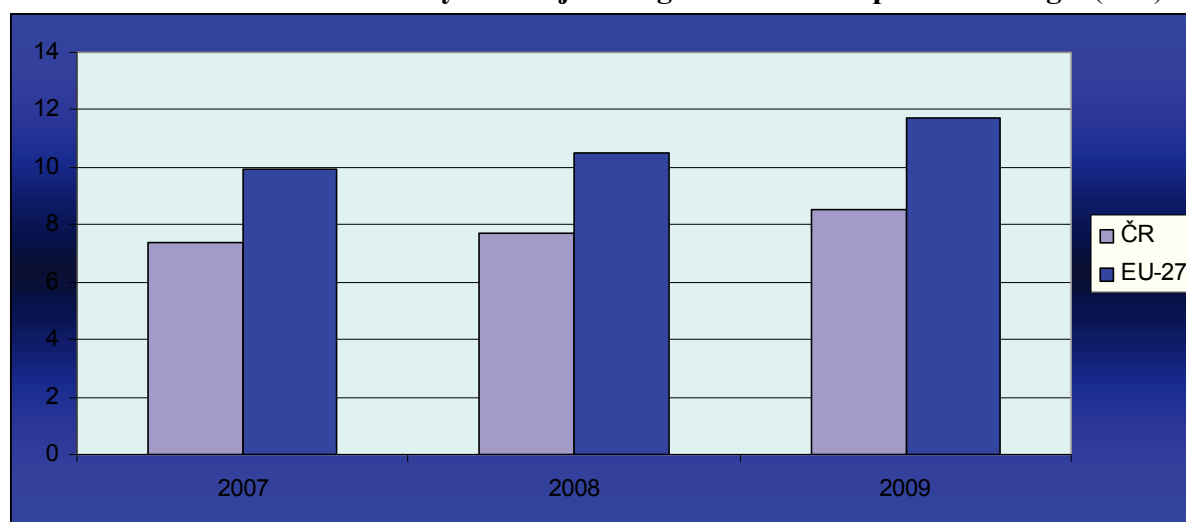
roku 2020 však by tento podíl měl činit 13 %. V rámci EU-27 by mělo do roku 2020 dojít ke zvýšení podílu obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie na 20 %.

Podíl obnovitelných zdrojů na konečné spotřebě v ČR je v porovnání s průměrem EU poměrně malý, viz graf č. 4.17. Ovšem ČR se daří tento podíl postupně zvyšovat a konvergovat tak k evropskému průměru. V EU-27 i ČR se v hodnocených letech 2007-2010 dařilo zvyšovat podíl obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie. V roce 2009 představoval tento podíl v EU-27 necelých 12 % a v ČR 8,5 %, což znamenalo meziroční zvýšení hodnoty daného ukazatele v EU-27 o 1,2 procentního bodu a v ČR o 1,8 procentního bodu, viz tabulka č. 4.21.

Největší podíl obnovitelných zdrojů v EU měly země Lotyšsko, zde tato hodnota činila téměř 35 %, potom také Estonsko a Dánsko. Nejnižší hodnota byla zaznamenána v roce 2009 v Irsku, Belgii a na Kypru.

V pravidelných *Zpráвах o plnění indikativního cíle výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů* se uvádělo, že splnění cíle zvýšit podíl obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie do roku 2010 je nereálné. Tento cíl se však ČR podařilo v roce 2010 splnit a dokonce byl překonán s 0,3 % navýšením²¹⁴. Následující cíl, který by měl být splněn do roku 2020 je již pro všechny členské státy závazný. Přehled závazných cílů pro jednotlivé státy EU je uveden v příloze 3, v grafu č. 4.1.

Graf č. 4.17: Podíl obnovitelných zdrojů energií na konečné spotřebě energie (v %)

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_31, 2009; vlastní zpracování

²¹⁴ <http://energetika.tzb-info.cz/energeticka-politika/7240-obnovitelne-zdroje-indikativni-cil-8-elektřiny-v-roce-2010-splnen>, 2011.

Tabulka č. 4.21: **Podíl obnovitelných zdrojů energií na konečné spotřebě energie (v %)**

	2007	2008	2009
EU-27	9,9	10,5	11,7
ČR	7,4	7,7	8,5

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_31, 2009; vlastní zpracování

b) Emise skleníkových plynů

Na konci roku 2008 byl v EU přijat klimaticko-energetický balíček, jež obsahuje nejrůznější společné postupy a opatření pro dosažení evropských cílů „20-20-20“ do roku 2020. Z tohoto balíčku plyne pro ČR závazek snížit emise v odvětvích spadajících do *Evropského systému obchodování s povolenkami* (The EU Emissions Trading System, EU ETS) o 21 % do roku 2020 ve srovnání s rokem 2005 a v odvětvích mimo EU ETS nezvýšit emise o více než 9 % v rámci stejného období²¹⁵.

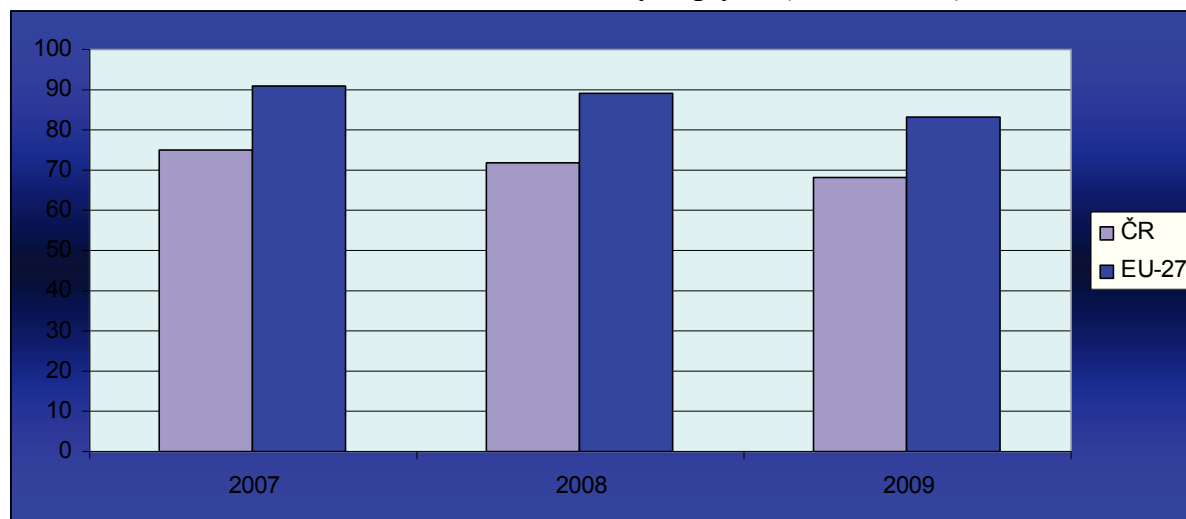
V kapitole č. 4.1.3 byl již popsán vývoj emisí skleníkových plynů do roku 2009, ovšem hodnocení se týkalo primárně zemí EU-15 a ČR v rámci závazku stanoveným Kjótským protokolem. Ve Strategii Evropa 2020 by mělo v EU-27 do roku 2020 dojít ke snížení emisí skleníkových plynů o 20 % v porovnání s rokem 1990, což znamená dosažení hodnoty 80 v rámci grafu č. 4.18. EU-27 se s největší pravděpodobností podaří tento cíl naplnit, jelikož v roce 2009 byl oproti létům 2007 a 2008 zaznamenán radikální pokles na hodnotu 83 %, EU-27 tedy chybí ještě tři procentní body do roku 2020, aby daný cíl naplnila, viz tabulka č. 4.22.

Oproti roku 2005 byly v roce 2009 v ČR emise skleníkových plynů, v odvětvích spadajících do EU ETS, snižené o 10,5 % a do roku 2010 došlo ke snížení o 8,3 %. Cíl snížit emise o 21 % do roku 2020 bude zajišťován postupným úbytkem množství přidělovaných emisních povolenek v období 2013–2020 a rovněž snižováním podílu povolenek přidělovaných bezplatně. V letech 2005-2009 poklesly emise v odvětví nespádajících do EU ETS o 5,1 %, přičemž legislativa EU umožňuje zvýšení těchto emisí v ČR až na 9 % do roku 2020²¹⁶.

²¹⁵ <http://issar.cenia.cz/issar/page.php?id=1508>, 2011.

²¹⁶ Tamtéž.

Graf č. 4.18: **Emise skleníkových plynů (1990=100 %)**

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_30, 2009; vlastní zpracování

Tabulka č. 4.22: **Emise skleníkových plynů (1990=100)**

	2007	2008	2009
EU-27	91	89	83
ČR	75	72	68

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_30, 2009; vlastní zpracování

c) Energetická účinnost

ČR si stanovila v rámci zvýšení energetické účinnosti²¹⁷ národní cíl, snížit spotřebu primárních energetických zdrojů do roku 2020 ve výši 3,7 až 5,7 %. Podle Evropské komise ČR tohoto cíle dosáhne, jestliže zapracuje do svého právního řádu nezbytná opatření. Opatření ČR uvádí příloha 3, tabulka č. 4.3.

Tento cíl si ČR vytýčila, jelikož energetická náročnost hospodářství ČR nabývá proti EU-27 dlouhodobě velmi vysoké hodnoty. Ovšem od roku 1995 se v ČR daří tuto náročnost postupně snižovat. Vysoké hodnoty ČR odrážejí její orientaci na průmyslovou výrobu, ovšem ve spotřebě energie na obyvatele či spotřebě elektřiny na obyvatele je ČR přibližně na úrovni EU-27²¹⁸. Podrobnější vývoj tohoto ukazatele na úrovni EU-27 a ČR již byl popsán v kapitole č. 4.1.3.

²¹⁷ Energetická účinnost je podíl využité energie k vložené energii. V EU představuje energetická účinnost energetické úspory.

²¹⁸ MPO ČR, 2010.

4. Vzdělání

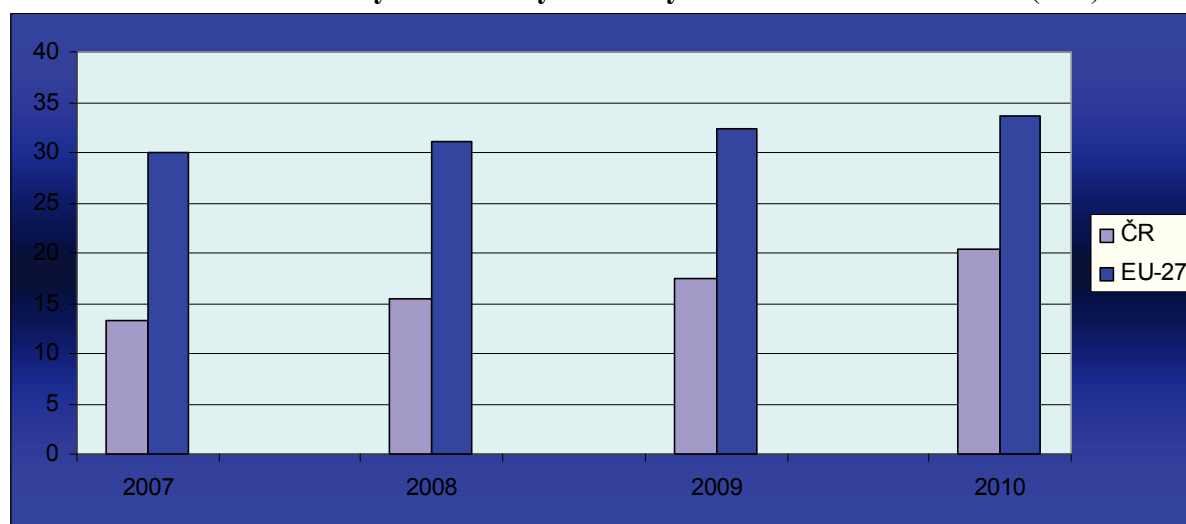
Česká republika si stanovila národní cíl do roku 2020 zvýšit poměr osob ve věkové skupině 30-34 let na 32 % s vysokoškolským vzděláním. ČR si v oblasti vzdělávání rovněž stanovila cíl snížit poměr studentů předčasně ukončujících vzdělávací zařízení ve výši 5,5 %²¹⁹.

a) Cíl zvýšit počet vysokoškolsky vzdělaných osob

Česká republika patří dlouhodobě k zemím s nízkým počtem vysokoškolsky vzdělaných osob. Od roku 2007 až do roku 2009 byl podíl osob s vysokoškolským vzděláním ve věku 30-34 let v ČR ve srovnání s průměrem EU více o polovinu menší, viz graf č. 4.19. Z grafu č. 4.19 také vyplývá, že se ČR daří podíl těchto osob zvyšovat a konvergovat tak k evropskému průměru. V roce 2010 byl v ČR zaznamenán podíl vysokoškolsky vzdělaných osob ve věku 30-34 let na úrovni 20,4 %, což bylo o 5 procentních bodů více než v roce 2008 a o 7 procentních bodů oproti roku 2000, viz tabulka č. 4.23.

V roce 2010 byly hodnoty tohoto cíle přesahující 40 % zaznamenány v Irsku²²⁰, Lucembursku a ve Spojeném Království. V Rumunsku, Itálii, ale také v ČR byly hodnoty naopak nejnižší.

Graf č. 4.19: Míra vysokoškolsky vzdělaných osob ve věku 30-34 let (v %)

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_41, 2010; vlastní zpracování

²¹⁹ Akční plán, 2010.

²²⁰ Zde hodnota dosahovala téměř 50 %.

Tabulka č. 4.23: **Míra vysokoškolsky vzdělaných osob 30-34 let (v %)**

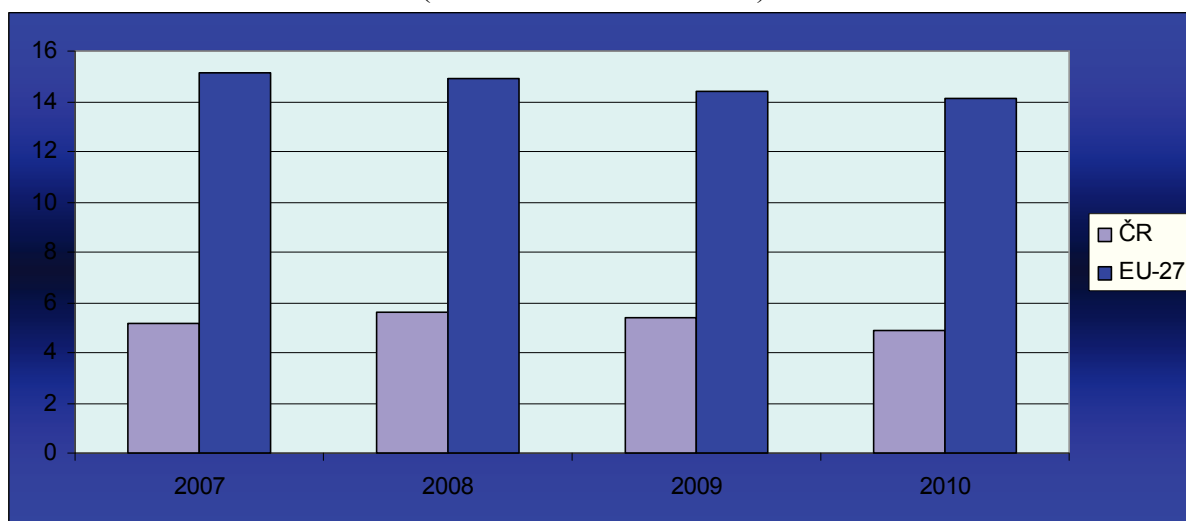
	2007	2008	2009	2010
EU-27	30	31,1	32,3	33,6
ČR	13,3	15,4	17,5	20,4

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_41, 2010; vlastní zpracování

b) Cíl snížit počet žáků předčasně ukončujících vzdělání

Míra studentů předčasně ukončujících školní docházku je v ČR, v porovnání s EU-27, velmi nízká, jak vypovídá graf č.4.20. Ovšem EU-27 se daří tuto míru postupně snižovat. V roce 2008 činila hodnota daného ukazatele v ČR 5,6 %, přičemž v roce 2010 se hodnota snížila na 4,9 %, viz tabulka č. 4.24. ČR patří mezi čtveřici států EU²²¹, jež dlouhodobě mají nízkou hodnotu tohoto ukazatele. Naopak nejvyšší počet žáků předčasně ukončujících vzdělávání v EU mají země Malta, Portugalsko a Španělsko. Očekává se tedy, že v případě již tak nízké hodnoty, může v ČR do roku 2020 dojít k poklesu pouze kolem několik desetin procenta. ČR nestanovila žádná konkrétní opatření, jež by vedla ke snížení počtu studentů předčasně ukončujících školní docházku, ale spíše se bude po celé desetiletí zaměřovat na aktuální vývoj této hodnoty a v případě zvýšení hodnoty okamžitě reagovat.

Graf č. 4.20: **Míra osob předčasně ukončujících vzdělávací systém**
(% osob ve věku 18-24 let)

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_40, 2010; vlastní zpracování

²²¹ Kromě ČR patří mezi tyto státy Slovensko, Polsko a Slovinsko.

Tabulka č. 4.24: **Míra osob předčasně ukončujících vzdělávací systém**
(% osob ve věku 18-24 let)

	2007	2008	2009	2010
EU-27	15,1	14,9	14,4	14,1
ČR	5,2	5,6	5,4	4,9

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_40, 2010; vlastní zpracování

Mezi možná opatření ČR pro dosažení cílů v oblasti vzdělání patří²²²:

- umožnit studovat různě znevýhodněným skupinám. A to prostřednictvím finančních příspěvků osobám z ekonomicky znevýhodněného prostředí či vylepšit podmínky pro studium osobám fyzicky znevýhodněných,
- výrazněji podporovat program celoživotního vzdělávání,
- zajistit lepší kvalitu výuky, jež by měla vést ke snížení počtu osob neúspěšně ukončujících vysokoškolské studium.

5. Snížení chudoby

Česká republika si stanovila národní cíl, do roku 2020 udržet míru osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením na úrovni roku 2008 a současně snížit množství osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby o 30 000 osob²²³.

a) Míra ohrožení chudobou

Tento indikátor vyjadřuje podíl osob s čistým příjmem nižším než 60 % národního příjmového mediánu (po sociálních dávkách). V EU byla míra osob ohrožených chudobou, ve sledovaných letech 2007 až 2010, na vysoké úrovni, jak je možné sledovat z grafu č. 4.21. Ačkoli se EU podařilo tuto hodnotu od roku 2007 do roku 2009 snížit o 1,3 procentního bodu, již v roce 2010 došlo důsledkem krize k opětovnému zvýšení ukazatele, a to o 0,4 procentního bodu, viz tabulka č. 4.25.

ČR patří v rámci delšího časového horizontu mezi země s nejnižší mírou ohrožení chudobou²²⁴. V letech 2007 až 2009 se ČR rovněž dařilo míru ohrožení chudobou snižovat, pouze v roce 2010 došlo k mírnému navýšení na 14,4 % osob ohrožených chudobou z celkové

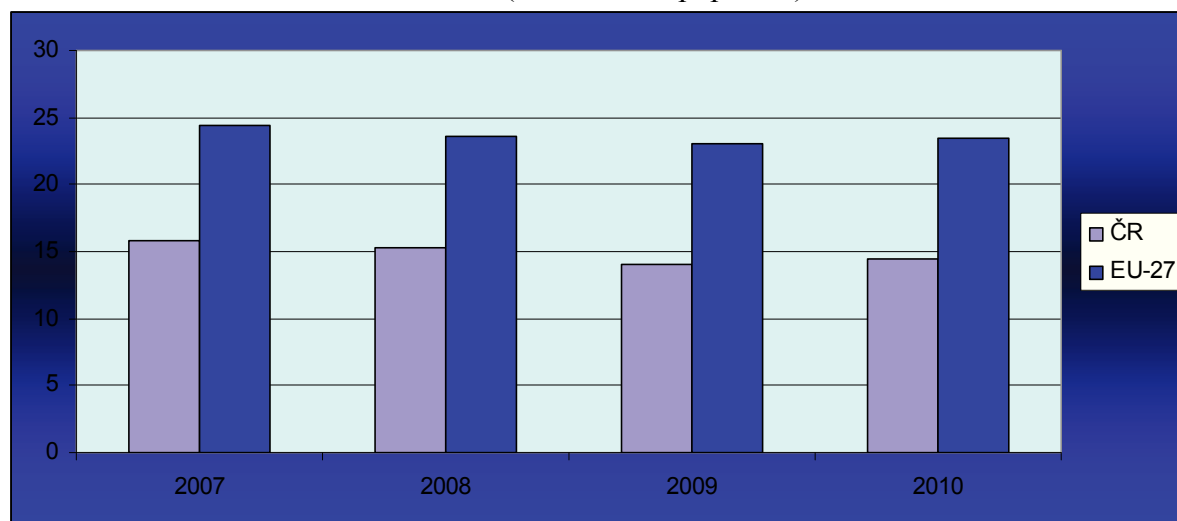
²²² Toto opatření by mělo být rovněž zavedeno na úrovni středních škol.

²²³ Akční plán, 2010.

²²⁴ <http://www.investujeme.cz/hodnoceni-chudoby-v-eu-a-v-ceske-republice>, 2012.

populace, což představovalo 1 495 tisíc osob²²⁵. I přes toto navýšení byla hodnota ukazatele za rok 2010 nejnižší v rámci všech států EU. Za ČR následovaly Švédsko a Nizozemí. Nejvyšší míra ohrožení chudobou byla v Bulharsku, Rumunsku a Lotyšsku. Mezi hlavní příčiny tohoto pozitivního trendu ČR patří poměrně nízká diferenciací příjmů a vysoká efektivita sociálních dávek.

Graf č. 4.21: **Míra osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením**
(% z celkové populace)

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_50, 2011; vlastní zpracování

Tabulka č. 4.25: **Míra osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením**
(% z celkové populace)

	2007	2008	2009	2010
EU-27	24,4	23,6	23,1	23,5
ČR	15,8	15,3	14	14,4

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_50, 2011; vlastní zpracování

b) Míra materiální deprivace

Materiální deprivací trpí ty osoby, jež postrádají nejméně tři položky z následujícího seznamu. Domácnosti si nemohou dovolit²²⁶:

- uhradit nečekaný výdaj,
- jeden týden dovolené mimo domov v roce,
- jídlo s masem nebo jeho vegetariánským ekvivalentem každý druhý den,
- adekvátně vytápět dům, či byt,

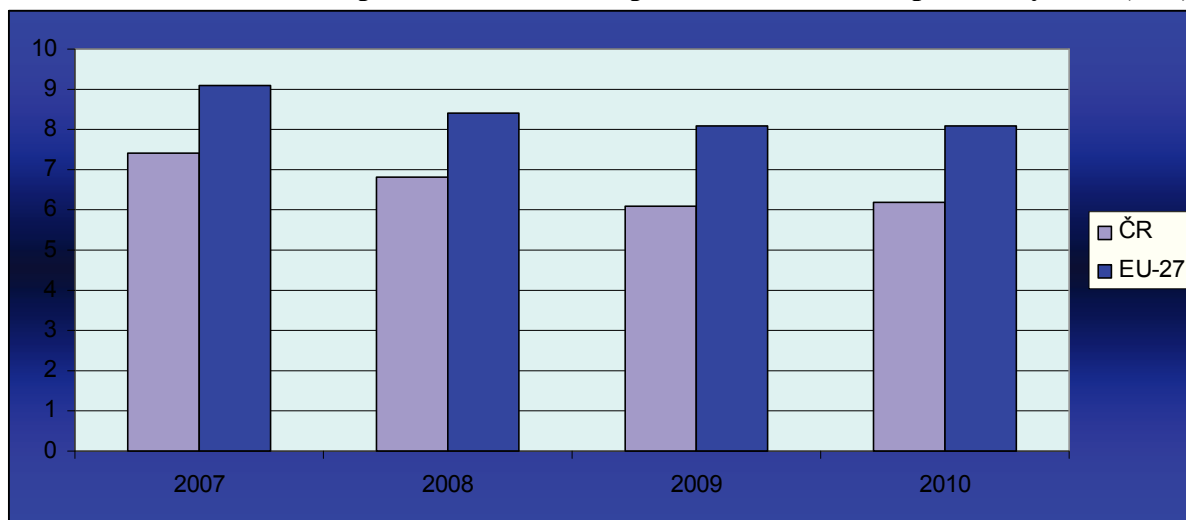
²²⁵ Hodnota tohoto ukazatele byla nejnižší ze všech států EU-15.

²²⁶ Akční plán, 2010.

- pračku,
- barevnou televizi,
- telefon,
- osobní automobil,
- mají nedoplatky (např. na nájemném nebo hypotéce).

Podíl osob trpících materiální deprivací na celkovém počtu obyvatel v ČR byl v letech 2007-2010 pod průměrem EU-27, viz graf č. 4.22. V období 2007 až 2010 došlo v EU i v ČR ke snížení podílu osob trpících materiální deprivací. V ČR tato hodnota činila v roce 2010 6,2 %, přičemž v EU-27 to bylo 8,1 %, viz tabulka č. 4.26. Míra materiální deprivace v ČR nebyla v roce 2010 nijak výrazně vyšší než u jiných vyspělých států EU. Nejnížší hodnoty byly v Lucembursku, Nizozemí a Švédsku. Naopak v Lotyšsku, Litvě či Maďarsku byl podíl osob trpících materiální deprivací na celkovém počtu obyvatel ze všech států EU v roce 2010 nejvyšší. **Česká republika si stanovila cíl, udržet si tuto nízkou míru deprivace do roku 2020, případně míru deprivace ještě snížit.**

Graf č. 4.22: Míra osob trpících materiální deprivací na celkovém počtu obyvatel (v %)

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_53, 2010; vlastní zpracování

Tabulka č. 4.26: Počet osob trpících materiální deprivací na celkovém počtu obyvatel (v %)

	2007	2008	2009	2010
EU-27	9,1	8,4	8,1	8,1
ČR	7,4	6,8	6,1	6,2

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_53, 2010; vlastní zpracování

c) Podíl osob žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby

Rozdíly mezi domácnostmi, ve kterých jsou zaměstnány dvě osoby proti domácnostem, kde vydělává pouze jeden člen jsou z hlediska sociálního začleňování považovány za stále velký problém, a to jak v ČR, tak v zemích EU²²⁷. **Cílem ČR je usilovat o snížení počtu domácností, jež žijí bez zaměstnané osoby.**

V rámci celoevropského srovnání se využívá ukazatel – Osoby žijící v domácnostech s velmi nízkou intenzitou práce²²⁸. V EU jako celku se daná míra osob od roku 2007 až do roku 2009 pohybovala okolo 9 %, což představovalo přibližně 35 milionů obyvatel zemí EU. V roce 2010 došlo ke zvýšení nezaměstnanosti, jež se projevilo ve zvýšení ukazatele v EU na 10 % osob žijících v domácnostech s nízkou intenzitou práce na celkovém počtu obyvatel, viz tabulka č. 4.27.

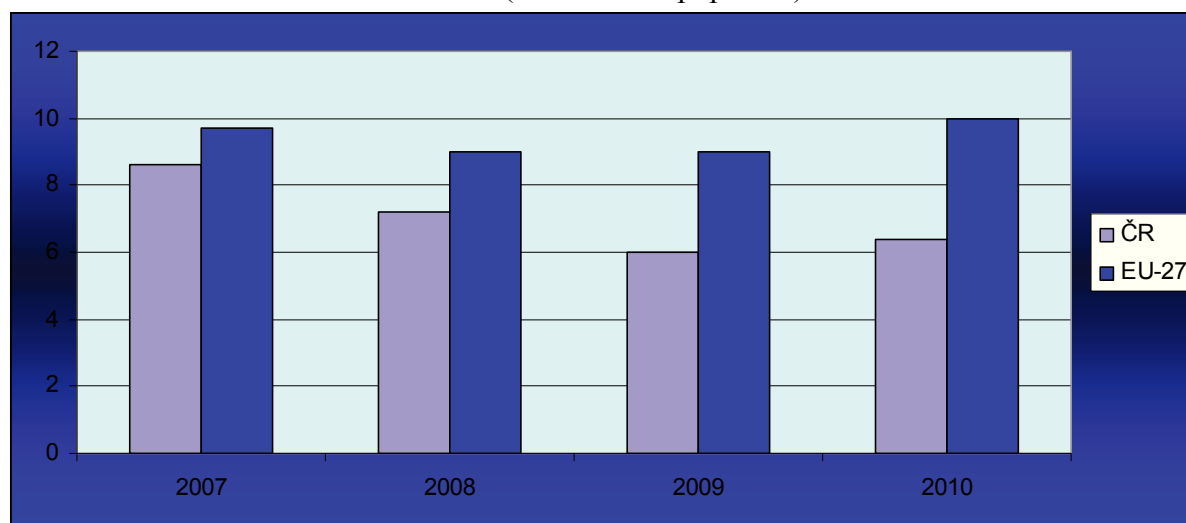
Česká republika má dlouhodobě velikost tohoto ukazatele na velmi nízké úrovni oproti průměru EU. Ve sledovaném období 2007 až 2010 se jí podařilo snížit v roce 2009 snížit míru na 6 %, viz graf č. 4.23. **V roce 2010 se nacházelo v ČR 6,4 % obyvatel žijících v domácnostech s velmi nízkou intenzitou práce z celkového počtu obyvatel. Tato hodnota představovala třetí nejnižší hodnotu ze všech zemí EU.** Jednalo se konkrétně o 520 tisíc osob v ČR, jež žilo v domácnostech s velmi nízkou intenzitou práce.

Na prvním místě ze všech zemí EU s nejnižší hodnotou daného ukazatele bylo Lucembursko (5,5 %) a na druhém místě se umístilo Švédsko (5,9 %). Míra těchto osob byla nevyšší v Irsku, Lotyšsku a Spojeném království.

²²⁷ V EU žilo v roce 2008 v domácnostech, kde nebyl nikdo zaměstnaný 9,2 % obyvatel, v ČR byla tato hodnota nižší, konkrétně se jednalo o hodnotu 6 %.

²²⁸ Lidé žijící v domácnostech s velmi nízkou intenzitou práce jsou lidé ve věku 0-59 žijící v domácnostech, kde dospělé osoby pracovaly méně než 20% jejich celkového pracovního potenciálu v průběhu uplynulého roku.

Graf č. 4.23: **Míra osob žijících v domácnostech s velmi nízkou intenzitou práce**
(% z celkové populace)

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_51, 2011; vlastní zpracování

Tabulka č. 4.27: **Míra osob žijících v domácnostech s velmi nízkou intenzitou práce**
(% z celkové populace)

	2007	2008	2009	2010
EU-27	9,7	9	9	10
ČR	8,6	7,2	6	6,4

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_51, 2011; vlastní zpracování

Nástroje ke snižování chudoby a sociálního vyloučení

Aby došlo ke snížení chudoby a sociálního začleňování, je nezbytné identifikovat skupiny obyvatelstva, jež jsou nejvíce ohroženy rizikem chudoby a sociálním vyloučením. **Primárním nástrojem ke snížení chudoby je pružný, otevřený a především funkční pracovní trh²²⁹.** V tomto ohledu je nezbytné zajistit růst zaměstnanosti a to především prostřednictvím skupin ohrožených vysokou strukturální nezaměstnaností. Právě tento nástroj bude ČR využívat ke snížení chudoby a sociálního vyloučení. Další možností, jež by vedla ke snížení chudoby a sociálního vyloučení je sociální ochrana státu, která však musí vycházet z udržitelnosti veřejných výdajů.

V ČR byl od roku 2010 zaznamenán výrazný pokrok ve všech hodnocených oblastech Strategie Evropa 2020. Národní cíle ČR jsou do roku 2020 stanoveny na podobné úrovni jako u ostatních vyspělých států EU. Naplnění národních cílů do roku 2020 se ve většině oblastí zdá být reálné. Skeptická budoucnost ovšem zůstává pro oblast podílu investic do vědy a

²²⁹ <http://www.mpsv.cz/cs/12637>, 2012.

výzkumu na HDP, jež si ČR vytýčila zvýšit na 2,7 %. V rámci některých cílů Strategie Evropa 2020 nabývala ČR k roku 2010 příznivějších hodnot ukazatelů ve srovnání s průměrem EU. Konkrétně se jednalo o míru zaměstnanosti osob ve věku 20 až 64 let, snížení emisí skleníkových plynů oproti roku 1990, počet osob předčasně ukončujících vzdělávací zařízení a všech tří cílů v oblasti snižování chudoby. Pravděpodobnost naplnění či nenaplnění cílů se však bude postupem času zvyšovat.

5. Závěr

Lisabonská strategie představovala dokument k celkovému oživení členských států Evropské unie v oblasti ekonomické, sociální a environmentální, a to v období 2000 až 2010. Na počátku realizace Lisabonské strategie byl v Evropské unii zaznamenán stabilní hospodářský růst a rostoucí míra zaměstnanosti. Tento pozitivní vývoj byl však přerušen v roce 2007 světovou hospodářskou krizí, jejíž dopady se negativním způsobem dotkly všech evropských ekonomik. S možností krize tvůrci Lisabonské strategie nepočítali, což se nepříznivě projevilo v naplňování vytýčených cílů.

Lisabonské strategii se nepodařilo do roku 2010 vytvořit z Evropské unie nejkonkurenceschopnější ekonomiku světa s mnoha ostatními přívlastky, jež si při svém vzniku vytýčila. Naopak, v mnohých oblastech stále zaostávala za USA a Japonskem. I přes revizi Lisabonské strategie, ke které došlo v roce 2005, patřily mezi její hlavní slabiny složitá struktura, velké množství nejasně stanovených cílů a nedůsledné rozdělení pravomocí mezi orgány Evropské unie a orgány členských států. Naplňování ambiciózních cílů Lisabonské strategie záviselo především na vůli a schopnostech jednotlivých členských států implementovat doporučení orgánů Evropské unie do svých právních řádů a následně je realizovat.

I když se Lisabonské strategii nepodařilo naplnit svůj primární cíl, lze říci, že se v Evropské unii zapříčinila o mnoho pozitivních efektů. Jednalo se například o identifikaci některých slabin Evropské unie, nastolení agendy v oblasti vědy a výzkumu, rovněž od roku 2000 až do vypuknutí světové hospodářské krize docházelo v Evropské unii ke konsolidaci veřejných financí, poklesu zadlužení států a také k dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí. Nejlepších výsledků, v rámci svých stanovených cílů, dosáhla Evropská unie v oblasti zaměstnanosti. Míra zaměstnanosti starších pracovníků se zvýšila v roce 2010 v Evropské unii o téměř 10 procentních bodů proti roku 2000. Rovněž míra zaměstnanosti žen dosahovala v roce 2010 velmi příznivé hodnoty. Cíl, 60 % míra zaměstnanosti žen nebyl v roce 2010 naplněn pouze o 1,8 procentního bodu. K výraznému zlepšení došlo v Evropské unii také v oblasti snižování emisí skleníkových plynů a energetické náročnosti. Velmi slabé výsledky zaznamenala oblast vědy a výzkumu. V rámci cíle zvýšit podíl investic na 3 % HDP nedošlo za deset let téměř k žádnému pokroku. V roce 2010 se podílely investice států Evropské unie jako celku 2 % na HDP, což znamenalo zvýšení o 0,14 procentního bodu proti roku 2000.

Česká republika se nepodílela na plnění cílů Lisabonské strategie již od roku 2000, ovšem po svém vstupu do Evropské unie v roce 2004, začala také postupně realizovat opatření ke splnění vytýčených cílů Lisabonské strategie. Během působnosti Lisabonské strategie došlo v České republice v určitých oblastech k viditelnému zlepšení. Například v oblasti vynaložených investic na vědu a výzkum byla Česká republika v roce 2010 sice pod evropským průměrem, ovšem ze zemí, jež přistoupily do Evropské unie v letech 2004 a 2007, patřila k nejlepším. Celkově Česká republika patřila v roce 2010 ke třem státům, jež vstoupily do Evropské unie v roce 2004, u kterých byla zaznamenána nejrychlejší konvergence k evropské úrovni v rámci strukturálního ukazatele komparativní cenová úroveň. Česká republika nabývala dokonce v některých hodnocených oblastech Lisabonské strategie příznivější hodnoty než průměr všech zemí Evropské unie. Lepších výsledků bylo v České republice proti Evropské unii dosaženo například v oblastech míra zaměstnanosti osob ve věku 15-64 let, míra zaměstnanosti starších pracovníků, míra rizika chudoby po sociálních transferech či míra dlouhodobé nezaměstnanosti.

Vypracování Strategie Evropa 2020 vycházelo z průběžných výsledků Lisabonské strategie, a také ze slabých oblastí Lisabonské strategie, kterým se tvůrci nové desetileté Strategie snažili vyhnout. Ve Strategii Evropa 2020 jsou již úkoly mezi orgány Evropské unie rozděleny lépe a dílčí cíle jsou ambicióznější, než tomu bylo v Lisabonské strategii. Dva z pěti dílčích cílů převzali tvůrci Strategie Evropa 2020 od Lisabonské strategie. Jedná se o zvýšení míry zaměstnanosti a oblast investic do vědy a výzkumu. Na druhou stranu Strategie Evropa 2020 operuje ještě složitější strukturou než tomu bylo u Lisabonské strategie, což odráží její určitou nepřehlednost.

Nelze ještě jednoznačně posoudit, zda se Strategii Evropa 2020 podaří splnit všechny své vytýčené cíle, ovšem pravděpodobnost dosažení cílů zvyšuje skutečnost, že se Evropská unie, resp. jednotlivé členské státy pomalu vyrovnávají s hospodářskou krizí a dochází tak ke stabilizaci jednotlivých hodnocených oblastí, i když s rozdílným tempem napříč členskými státy EU. Dosažené výsledky Strategie Evropa 2020 se budou rovněž odvíjet podle ekonomické situace jednotlivých členských států, jelikož se některé důsledkem hospodářské krize dostaly do obrovského zadlužení, což snižuje jejich možnost a ochotu zapojit se při plnění cílů Strategie Evropa 2020. Je tedy možné, že dosažení cílů Strategie bude převážně záviset na státech ekonomicky silnějších a politicky stabilnějších.

V rámci pěti konkrétních cílů Strategie Evropa 2020 nedošlo během více jak dvou uplynulých let ke znatelnějšímu pokroku. V některých oblastech došlo důsledkem světové hospodářské krize dokonce ke zhoršení situace. Jedná se například o míru zaměstnanosti věkové skupiny 20 až 64 let, která se od počátku světové hospodářské krize, tedy od roku 2007, snížila do roku 2010 o více jak jeden procentní bod. Naopak environmentální cíle „20-20-20“ se Evropské unii daří úspěšně plnit. Od roku 2007 do roku 2010 se v Evropské unii neustále zvyšoval podíl obnovitelných zdrojů, snižovaly se emise skleníkových plynů a klesala energetická náročnost. Rovněž se zvyšovala míra vysokoškolsky vzdělaných osob a klesala míra osob předčasně ukončujících školní docházku, a to jak v Evropské unii, tak v České republice. V České republice jsou prozatím velice pozitivní hodnoty zaznamenány v oblasti snižování chudoby. Česká republika se dlouhodobě řadí k zemím s nejnižší mírou ohrožení chudobou či sociálním vyloučením, mírou osob žijících v domácnostech s velmi nízkou intenzitou práce a poměrně nízkou mírou osob trpících materiální deprivací.

Cílem bakalářské práce bylo charakterizovat základní náležitosti růstových strategií na posílení konkurenceschopnosti Evropské unie a vyhodnotit naplňování stanovených cílů na úrovni EU a ČR. **Stanovený cíl bakalářské práce byl splněn.** V zájmu všech členských států Evropské unie je, aby bylo cílů současné Strategie Evropa 2020 dosaženo. Plnění cílů strategie je zaměřeno nejen na zlepšení ekonomické, sociální a ekologické situace v jednotlivých členských státech a EU jako celku, ale znamená rovněž nutnost upevnění postavení Evropské unie na světové scéně.

Seznam použité literatury

Knihy:

1. YBRYHÁM, Josef. *Komparativní ekonomika EU*. 1. vyd. Praha: MYC, 2008. 239 s. ISBN 978-80-86783-34-5.
2. KLVYČOVÁ, E., J. MYLÝ a K. MRÁČEK. *Lisabonská strategie: Posílí nebo oslabí evropskou konkurenceschopnost?* 1. vyd. Praha: Institut integrace České republiky do evropské a světové ekonomiky Vysoké školy ekonomické v Praze, 2006. 116 s. ISBN 80-86946-25-8.
3. MINISTERSTVO ZYHRYNIČNÍCH VĚCÍ. *Strategie Evropa 2020: Nové výzvy, příležitosti a hrozby pro ekonomiku EU*. 1. vyd. Praha: SV, spol. s r. o., 2010. 137 s. ISBN 978-80-904281-4-0.
4. NEWTON COLLEGE. *Vyhodnocení Lisabonské strategie: vliv na konkurenceschopnost EU a členských států*. 1. vyd. Praha: SV, spol. s r. o., 2011. 161 s. ISBN 978-80-904281-6-4.
5. RYDY PRO VÝZKUM VÝVOJ Y INOVYCE. *Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice a jejich srovnání se zahraničím v roce 2010*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády ČR, 2010. 205 s. ISBN 978-80-7440-037-7.
6. TOTH, Daniel. *Lisabonská strategie a strategie Evropa 2020*. 1. vyd. Praha: Peverprint, 2010. 213 s. ISBN 978-80-87415-05-4.
7. WOOD, David a Birol YESILYDY. *The emerging European Union*. New York: Longman Publisher, 2002. ISBN 0801319234.

Elektronické publikace:

8. BYRROSO, José Manuel. *Europe's sources of growth* [online]. Europa, 2011 [7. 2. 2012]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/barroso_european_council_23_october_2011_en.pdf.
9. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Ediční plán trhu práce* [online]. ČSÚ, 2010 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
[http://www.scitani.cz/csu/2010edicniplan.nsf/t/550034D52F/\\$File/e110910q406.pdf](http://www.scitani.cz/csu/2010edicniplan.nsf/t/550034D52F/$File/e110910q406.pdf).

10. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘED. *Trh práce a demografický vývoj jako faktory hospodářského růstu v ČR v mezinárodním srovnání* [online]. ČSÚ, 2011 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cta01210909.doc>.
11. EEY. *Annual European Union greenhouse gas inventory 1990-2008 and inventory report 2010* [online]. EEY, 2010 [7. 2. 2012]. Dostupné z:
http://www.eea.europa.eu/publications/european-union-greenhouse-gas-inventory-2010/at_download/file.
12. EKONOMICKÉ LISTY. *Výhled vývoje ekonomiky EU 03 v letech 2011—2012* [online]. Ekonomické listy, 2011 [30. 12. 2011]. Dostupné z:
http://www.vsem.cz/data/data/cessoubory/ekonomicke_listy/gf_Ekonomicke%20listy_01_2011.pdf.
13. EUROPY. *Sociální rozměr strategie Evropa 2020* [online]. Evropa, 2011 [7. 2. 2012]. Dostupné z:
<http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=6991&langId=cs>. ISSN 1977-2025.
14. EUROSTAT. *General government deficit* [online]. Eurostat, 2010 [17. 1. 2012]. Dostupné z:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb080>.
15. EUROSTAT. *Proportion of population aged 65 and over* [online]. Eurostat, 2011 [17. 1. 2012]. Dostupné z:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tps00028>.
16. EUROSTAT. *Real GDP growth rate* [online]. Eurostat, 2011 [19. 1. 2012]. Dostupné z:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb020>.
17. EUROSTAT. *Research and development expenditure, by sectors of performance* [online]. Eurostat, 2010 [17. 1. 2012]. Dostupné z:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsc00001>.
18. EUROSTAT. *Structural indicators. Employment rate* [online]. Eurostat, 2008 [cit. 17. 1. 2012]. Dostupné z:
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/Ynnexes/lfsi_act_a_esms_an1.htm.

19. EVROPSKÁ KOMISE. *Bud'me chytřejší a ekologičtější* [online]. Evropská komise, 2010 [7. 2. 2012]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/environment/eussd/pdf/brochure_scp/kg006508CS_2.pdf.
20. EVROPSKÁ KOMISE. *Cíle strategie Evropa 2020* [online]. Evropská komise, 2011 [7. 2. 2012]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/targets_cs.pdf.
21. EVROPSKÁ KOMISE. *Evropa 2020. Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění* [online]. Evropská komise, 2010 [7. 2. 2012]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_CS_ACT_part1_v1.pdf.
22. EVROPSKÁ KOMISE. *Lisabonská strategie* [online]. Evropská komise, 2010 [17. 1. 2012]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm.
23. EVROPSKÁ KOMISE. *Roční analýza růstu na rok 2012* [online]. Evropská komise, 2011 [7. 2. 2012]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/annual_growth_survey_cs.pdf.
24. EVROPSKÁ KOMISE. *Roční analýza růstu: postup v rámci ucelené reakce Evropské unie na krizi* [online]. Evropská komise, 2011 [7. 2. 2012]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/cs_final.pdf.
25. EVROPSKÉ STŘEDISKO PRO ROZVOJ ODBORNÉ PŘÍPRAVY. *Zaostřeno na odborné vzdělávání. Česká republika* [online]. CEDEFOP, 2010 [7. 2. 2012]. Dostupné z:
http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/8029_cs.pdf.
26. JÍLKOVÁ, Eva. *Moderní technologie ve studiu aplikované fyziky. Světová ekonomika a globalizace* [online]. Portál moderní fyziky, 2010 [20. 1. 2012]. Dostupné z:
fyzika.upol.cz/cs/system/files/download/.../SEKGlobalizace.doc.
27. MALÝ, Jiří. *Vyhodnocení Lisabonské strategie: vliv na konkurenceschopnost EU a členských států* [online]. EU-výzkum, 2011 [30. 12. 2011]. Dostupné z:
http://www.eu-vyzkum.eu/pdf/Podklad_seminar_4.pdf.
28. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Lisabonská strategie pro růst a zaměstnanost. Zpráva skupiny odborníků pod předsednictvím Wima Koka* [online]. MPSV, 2004 [27. 12. 2011]. Dostupné z:
http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/evropskastrateg/w_kok_lisabon_strategie_zprava_i_cas_ekonom_30_11_04.pdf.

29. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Problémy trhu práce a politiky zaměstnanosti* [online]. MPSV, 2003 [24. 12. 2011]. Dostupné z:
<http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/vyzkumnestudie/zprava.pdf>.
30. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *V Česku žije nejméně lidí ohrožených chudobou* [online]. MPSV, 2012 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
<http://www.mpsv.cz/cs/12637>.
31. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Aktualizace státní energetické koncepce České republiky*. In: MPO [online]. 2010 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
<http://download.mpo.cz/get/26650/46323/556505/priloha001.pdf>.
32. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Jak přiblížit vědu podnikatelské praxi aneb význam teorie s praxí* [online]. MPO, 2010 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
http://www.msf.cz/ke_stazeni/konference/2k2010_Transfer_vedeckych_poznatku_do_podnikatelske_praxe/Petrikova_Vyznam_propojeni_teorie_s_praxi.pdf.
33. MURE. *Profil energetické účinnosti: Česká republika* [online]. Mure, 2011 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
http://www.odyssee-indicators.org/publications/country_profiles_PDF/rcz_nl.pdf.
34. PANAROMA. *Budoucí úloha regionální politiky v Evropě* [online]. Panorama, 2011 [2. 2. 2012]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag39/mag39_cs.pdf.
35. ŠTĚPÁNEK, Martin. *Důchodové reformy v zemích EU (a v ČR)* [online]. Euroskop, 2008 [20. 1. 2012]. Dostupné z:
http://www.euroskop.cz/gallery/39/11991-20_3_2008_duchodova_reforma_v_zemich_eu.pdf.
36. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Akční plán pro naplňování národních cílů ČR stanovených v rámci Strategie Evropa 2020* [online]. Vláda ČR, 2010 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
www.ictu.cz/fileadmin/.../Akni_plan_Strategie_Evropa_2020.doc.
37. VÝBOR PRO SOCIÁLNÍ OCHRANU. *Dobrovolný evropský rámec pro kvalitu sociálních služeb* [online]. Výbor pro sociální ochranu, 2010 [3. 1. 2012]. Dostupné z:
http://www.mpsv.cz/files/clanky/10768/QF_document_100707_CZ_korekce.pdf.

WWW stránky:

38. ACADEMIC RANKING OF WORLD UNIVERSITIES. Academic Ranking of World Universities – 2010. In: *ARWU* [online]. 2011 [8. 1. 2012]. Dostupné z: <http://www.arwu.org/ARWU2010.jsp>.
39. AKTUÁLNĚ. Cenová mapa Evropy: Kolik stojí jídlo, alkohol a cigarety. In: *Aktuálně.cz* [online]. 2010 [30. 3. 2012]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/finance/grafika/2010/06/28/prehledne-podivejte-se-jak-je-v-unii-draho/>.
40. AKTUÁLNĚ. Hrozí ztracená generace mladých lidí, varuje komise. In: *Aktuálně.cz* [online]. 2011 [17. 1. 2012]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/prace/clanek.phtml?id=726398>.
41. BAREŠOVÁ, Petra a Rudolf BRYŠA. Zhodnocení výsledků Lisabonské strategie. In: *Muni* [online]. 2005 [17. 1. 2012]. Dostupné z: www.phil.muni.cz/angl/conference/students/.../Baresova-Brysa.doc.
42. BLISTY. Co nám říká energetická náročnost výroby? In: *Blisty* [online]. 2009 [30. 3. 2012]. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/49906.html>.
43. BUSINESSINFO. Lisabonská strategie. In: *Businessinfo.cz* [online]. 2003 [8. 1. 2012]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/lisabonska-strategie/1000521/9599>.
44. BUSINESSINFO. Strategie Evropa 2020. Doba plná změn. In: *Businessinfo.cz* [online]. 2010 [10. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/strategie-evropa-2020/1000521/58802/?page=2>.
45. BUSINESSINFO. Strategie Evropa 2020 jako příležitost k prosazování reforem v ČR. In: *Businessinfo.cz* [online]. 2010 [10. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/evropa-2020-k-prosazovani-reforem-v-cr/1000521/58492/>.
46. CHMI. Kjótský protokol k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu. In: *CHMI* [online]. 2007 [30. 3. 2012]. Dostupné z: <http://old.chmi.cz/cc/kjotprot.html>.
47. CENIA. Emise skleníkových plynů v EU klesly již třetí rok po sobě. In: *Cenia* [online]. 2008 [30. 3. 2012]. Dostupné z:

- [http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/\\$pid/CENMSFV2BRYN](http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/$pid/CENMSFV2BRYN).
48. CENIY. Emise skleníkových plynů – vyhodnocení indikátoru. In: *Cenia* [online]. 2011 [30. 3. 2012]. Dostupné z: <http://issar.cenia.cz/issar/page.php?id=1508>.
49. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘYD. Do vědy v Česku směřuje téměř 60 miliard korun. In: ČSÚ [online]. 2011 [30. 3. 2012]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/do_vedy_v_cesku_smeruje_temer_60_miliard_korun2011011.
50. EDUCYTION YND TRYINING 2020. Evropa 2020. In: *ET 2020* [online]. 2010 [8. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.et2020.cz/eu-temata-clanek-detail.php?idc=8>.
51. EURYCTIV. Bez lepšího dohledu prý EU cíle Evropy 2020 nesplní. In: *EurActiv.cz* [online]. 2011 [7. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/zeleni-v-ep-bez-lepsiho-dohledu-eu-cile-evropy-2020-nesplni-009263>.
52. EURYCTIV. Studie Evropské komise upozornila na nebezpečí snižování podílu HDP na financování výzkumu a vývoje v EU. In: *EurActiv.cz* [online]. 2005 [17. 1. 2012]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/print-version/clanek/studie-evropsk-komise-upozornila-na-nebezpe-sniovn-podlu-hdp>.
53. EUROPY. Evropa 2020: Komise navrhuje novou evropskou hospodářskou strategii. In: *Europa.eu* [online]. 2010 [3. 2. 2012]. Dostupné z: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesYction.do?reference=IP/10/225&format=HTML&aged=1&language=CS&guiLanguage=en>.
54. EUROPY. Konkurenceschopnější doprava, která účinněji využívá zdroje. In: *Europa.eu* [online]. 2012 [30. 3. 2012]. Dostupné z: http://europa.eu/pol/trans/index_cs.htm.
55. EUROPEYN COMMISSION. Inclusive growth. In: *European Commission* [online]. 2012 [3. 2. 2012]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europe2020/priorities/inclusive-growth/index_en.htm.
56. EUROPEYN COMMISSION. Smart growth. In: *European Commission* [online]. 2012 [3. 2. 2012]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europe2020/priorities/smart-growth/index_en.htm.

57. EUROPEAN COMMISSION. Sustainable growth. In: *European Commission* [online]. 2012 [3. 2. 2012]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/europe2020/priorities/sustainable-growth/index_en.htm.
58. EUROPEAN COMMISSION. Towards a green and innovative economy. In: *European Commission* [online]. 2009 [30. 12. 2011]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/.
59. EUROPEAN INDUSTRIAL RELATIONS OBSERVATORY. Working time developments. In: *EIRO* [online]. 2011 [3. 2. 2012]. Dostupné z:
<http://www.eurofound.europa.eu/eiro/studies/tn1106010s/tn1106010s.htm#hd5>.
60. EUROPEAN PUBLIC HEALTH ALLIANCE. The Kok report outlines what went wrong with the Lisbon Strategy. In: *EPHA* [online]. 2004 [24. 12. 2011]. Dostupné z:
<http://www.epha.org/spip.php?article1596>.
61. EUROPEAN TRADE UNION CONFEDERATION. The European Union's Lisbon Strategy. In: *ETUC* [online]. 2006 [27. 12. 2011]. Dostupné z:
<http://www.etuc.org/a/652>.
62. EUROSOKP. Volný pohyb zboží. In: *Eurosokp.cz* [online]. 2010 [20. 1. 2012]. Dostupné z:
<http://www.eurosokp.cz/8734/sekce/volny-pohyb-zbozi/>.
63. EUROSOKP. Výdaje rozpočtu EU. In: *Eurosokp.cz* [online]. 2012 [20. 1. 2012]. Dostupné z:
<http://www.eurosokp.cz/8879/sekce/vydaje-rozpocet-eu>.
64. EUROSTAT. At risk of poverty rate after social transfers by gender. In: *Eurostat* [online]. 2011 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsisc030>.
65. EUROSTAT. Business investment. In: *Eurostat* [online]. 2011 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier140>.
66. EUROSTAT. Comparative price levels. In: *Eurostat* [online]. 2011 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier010>.

67. EUROSTAT. Early leavers from education and training by gender. In: *Eurostat* [online]. 2010 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_40.
68. EUROSTAT. Employment rate by gender. In: *Eurostat* [online]. 2011 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiem010>.
69. EUROSTAT. Employment rate by gender, age group 20-64. In: *Eurostat* [online]. 2010 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_10.
70. EUROSTAT. Employment rate of older workers by gender. In: *Eurostat* [online]. 2011 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiem020>.
71. EUROSTAT. Energy intensity of the economy. In: *Eurostat* [online]. 2010 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsien020>.
72. EUROSTAT. GDP per capita in PPS. In: *Eurostat* [online]. 2010 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
http://aslb14.cc.cec.eu.int:7778/tgm_staging/table.do?tab=table&init=1&Pluton=1&language=en&pcode=tsieb010.
73. EUROSTAT. Glossary:Comparative price level. In: *Eurostat* [online]. 2010 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Glossary:Comparative_price_level.
74. EUROSTAT. Greenhouse gas emissions, base year 1990. In: *Eurostat* [online]. 2009 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_30.
75. EUROSTAT. Greenhouse gas emissions, Kyoto base year. In: *Eurostat* [online]. 2010 [30. 3. 2012]. Dostupné z:

- <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsien010>.
76. EUROSTAT. Gross domestic expenditure on R&D (GERD). In: *Eurostat* [online]. 2011 [30. 3. 2012]. Dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiir020>.
77. EUROSTAT. Headline indicators. In: *Eurostat* [online]. 2011 [2. 2. 2012]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators.
78. EUROSTAT. Labour productivity per person employed. In: *Eurostat* [online]. 2010 [30. 3. 2012]. Dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb030>.
79. EUROSTAT. Long-term unemployment rate by gender. In: *Eurostat* [online]. 2011 [30. 3. 2012]. Dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsisc070>.
80. EUROSTAT. People at risk of poverty or social exclusion. In: *Eurostat* [online]. 2011 [30. 3. 2012]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_50.
81. EUROSTAT. People living in households with very low work intensity. In: *Eurostat* [online]. 2011 [30. 3. 2012]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_51.
82. EUROSTAT. Persons of the age 20 to 24 having completed at least upper secondary education by gender. In: *Eurostat* [online]. 2011 [30. 3. 2012]. Dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiir110>.
83. EUROSTAT. Severely materially deprived people. In: *Eurostat* [online]. 2010 [30. 3. 2012]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_53.

84. EUROSTAT. Share of renewables in gross final energy consumption. In: *Eurostat* [online]. 2009 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_31.
85. EUROSTAT. Short list. In: *Eurostat* [online]. 2010 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/structural_indicators/indicators/short_list.
86. EUROSTAT. Structural indicators. In: *Eurostat* [online]. 2011 [10. 1. 2012]. Dostupné z:
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/structural_indicators/introduction.
87. EUROSTAT. Tertiary educational attainment by gender, age group 30-34. In: *Eurostat* [online]. 2010 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_41.
88. EUROSTAT. Volume of freight transport relative to GDP. In: *Eurostat* [online]. 2010 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsien060>.
89. EUROZPRÁVY. Nejvyšší HDP na hlavu v EU má Lucembursko, ČR patří 19. příčka. In: *Eurozpravy.cz* [online]. 2011 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
<http://ekonomika.eurozpravy.cz/svet/29575-nejvyssi-hdp-na-hlavu-v-eu-ma-lucembursko-cr-patri-19-pricka%20%20/#toggleAktualne>.
90. GROUP OF THE EUROPEAN PEOPLE'S PARTY IN THE EUROPEAN PARLIAMENT. The Lisbon strategy. Member States ought to assume their part of the job. In: *EPP Group in the European Parliament* [online]. 2010 [27. 12. 2011]. Dostupné z:
<http://www.eppgroup.eu/policies/en/lisbon.asp>.
91. IHNED. Ek: Ekonomiku EU brzdí nízká produktivita práce. In: *Ihned.cz* [online]. 2007 [7. 2. 2012]. Dostupné z:
<http://byznys.ihned.cz/c1-22466170>.
92. IHNED. Výdaje na vědu v Česku klesly. Mezi novými státy EU patří ale k nejlepším. In: *Ihned.cz* [online]. 2009 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
<http://zpravy.ihned.cz/cesko/c1-38675600-vydaje-na-vedu-v-cesku-klesly-mezinovymi-staty-eu-patri-ale-k-nejlepsim>.

93. ISSAR. Výkony osobní a nákladní dopravy – vyhodnocení indikátoru. In: *ISSAR* [online]. 2011 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
<http://issar.cenia.cz/issar/page.php?id=1587>.
94. KURZY. HDP 2012, vývoj HDP v ČR. In: *Kurzy.cz* [online]. 2012 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
<http://www.kurzy.cz/makroekonomika/hdp/>.
95. MĚŠEC. Finanční krize: vznik, vývoj a předpovědi. In: *Měšec.cz* [online]. 2008 [7. 2. 2011]. Dostupné z:
<http://www.mesec.cz/clanky/financni-krize-vznik-vyvoj-a-predpovedi>.
96. MINISTERSTVO PRÁCE Y SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. V Česku je míra ohrožení chudobou nejnižší v EU. In: *MPSV* [online]. 2010 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
<http://www.mpsv.cz/cs/8352>.
97. MINISTERSTVO PRÁCE Y SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Zdokonalování individuálních dovedností – rychlá cesta z krize. In: *MPSV* [online]. 2010 [9. 2. 2012]. Dostupné z:
<http://www.mpsv.cz/cs/8485>.
98. MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. Udržitelný rozvoj. In: *MŽP* [online]. 2011 [24. 12. 2011]. Dostupné z:
http://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj.
99. PROCULTURE. Komise představila ambiciózní strategii růstu a zaměstnanosti pro EU. In: *Proculture* [online]. 2005 [30. 12. 2011]. Dostupné z:
<http://www.proculture.cz/cultureinfo/evropska-unie/komise-predstavila-ambiciozni-strategii-rustu-a-zamestnanosti-pro-eu-640.html>.
100. RYDY PRO VÝZKUM, VÝVOJ Y INOVYCE. Národní politika výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2009 – 2015. In: *Rada pro výzkum, vývoj a inovace* [online]. 2012 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
<http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=532844>.
101. REVUE POLITIKY. O novém desetiletém plánu Evropské unie. In: *Revue politika* [online]. 2010 [3. 2. 2012]. Dostupné z:
<http://www.revuepolitika.cz/clanky/1280/evropa-2020-nova-lisabonska-strategie-na-obzoru>.
102. TECHNICKÁ ZYŘÍZENÍ BUDOV. Obnovitelné zdroje: indikativní cíl 8 % elektřiny v roce 2010 splněn. In: *TZB* [online]. 2011 [3. 2. 2012]. Dostupné z:
<http://energetika.tzb-info.cz/energeticka-politika/7240-obnovitelne-zdroje-indikativni-cil-8-elektriny-v-roce-2010-splnen>.

103. VLÁDA. Evropa 2020. Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. In: *Vláda* [online]. 2012 [24. 12. 2011]. Dostupné z:
<http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/strategie-evropa-2020-78695/>.
104. WYPLOSZ, Charles. The failure of the Lisbon strategy. In: *Voxeu* [online]. 2010 [cit. 27. 12. 2011]. Dostupné z:
<http://voxeu.org/index.php?q=node/4478>.
105. ZPRÁVY E15. Praha je pátý nejbohatší region EU podle HDP na osobu. In: *Zprávy E15* [online]. 2011 [30. 3. 2012]. Dostupné z:
<http://zpravy.e15.cz/domaci/ekonomika/praha-je-paty-nejbohatsi-region-eu-podle-hdp-na-osobu>.

Seznam zkratek

ARWU	Academic Ranking of World Universities Akademický žebříček světových univerzit
ČSÚ	Czech statistical office Český statistický úřad
EEA	European Environment Agency Evropská agentura pro životní prostředí
EMU	Economic and Monetary Union Hospodářská a měnová unie
EU	European Union Evropská unie
EU ETS	The EU Emissions Trading System Evropský systém obchodování s povolenkami
EUR	Euro Euro
Eurostat	Statistical Office of the European Communities Evropský statistický úřad
GERD	Gross Domestic Expenditure on R&D Hrubé domácí výdaje na vědu a výzkum
HDP	Gross domestic product Hrubý domácí produkt
LS	Lisbon strategy Lisabonská strategie
NDR	Deutsche Demokratische Republik Německá demokratická republika
PPS	Purchasing Power Standard Parita kupního standardu
SRN	Bundesrepublik Deutschland Spolková republika Německo

Seznam tabulek, grafů a obrázků

Seznam tabulek

Tabulka č. 2.1:	Přehled pilířů Lisabonské strategie
Tabulka č. 2.2:	Přehled strukturálních ukazatelů a oblasti jejich hodnocení
Tabulka č. 2.3:	Dosažený podíl výdajů na vědu a výzkum na HDP v období 2000-2010
Tabulka č. 2.4:	Dosažená míra zaměstnanosti v období 2000 až 2010
Tabulka č. 3.1:	Fiskální disciplína
Tabulka č. 3.2:	Zaměstnanost osob dle kvalifikace v roce 2010
Tabulka č. 3.3:	Plnění cíle v oblasti zaměstnanosti
Tabulka č. 3.4:	Plnění cíle v oblasti vědy a výzkumu
Tabulka č. 3.5:	Plnění cílů „20-20-20“
Tabulka č. 3.6:	Plnění cílů v oblasti vzdělávání
Tabulka č. 3.7:	Slabé a silné stránky evropských ekonomik v období vytváření LS
Tabulka č. 3.8:	Slabé a silné stránky evropských ekonomik v období revidované LS
Tabulka č. 3.9:	Slabé a silné stránky evropských ekonomik v období vytváření Strategie Evropa 2020
Tabulka č. 4.1:	Ekonomická dimenze Lisabonské strategie
Tabulka č. 4.2:	HDP na obyvatele v PPS
Tabulka č. 4.3:	Produktivita práce na zaměstnanou osobu
Tabulka č. 4.4:	Podíl osob ve věku 20 až 24 s ukončeným alespoň vyšším středním vzděláním na všech osobách v této věkové kategorii
Tabulka č. 4.5:	Podíl výdajů na vědu a výzkum na HDP
Tabulka č. 4.6:	Tvorba hrubého fixního kapitálu soukromým sektorem
Tabulka č. 4.7:	Komparativní cenová úroveň
Tabulka č. 4.8:	Sociální dimenze Lisabonské strategie
Tabulka č. 4.9:	Míra zaměstnanosti osob 15-64 let
Tabulka č. 4.10:	Míra zaměstnanosti starších pracovníků
Tabulka č. 4.11:	Míra zaměstnanosti žen
Tabulka č. 4.12:	Míra rizika chudoby po sociálních transferech
Tabulka č. 4.13:	Míra dlouhodobě nezaměstnaných osob
Tabulka č. 4.14:	Regionální rozptýlení míry zaměstnanosti osob ve věku 15-64 let
Tabulka č. 4.15:	Environmentální dimenze Lisabonské strategie

Tabulka č. 4.16:	Emise skleníkových plynů
Tabulka č. 4.17:	Energetická náročnost
Tabulka č. 4.18:	Podíl výkonu nákladní dopravy na HDP
Tabulka č. 4.19:	Primární a dílčí cíle ČR v oblasti zaměstnanosti
Tabulka č. 4.20:	Míra zaměstnanosti
Tabulka č. 4.21:	Podíl obnovitelných zdrojů energií na konečné spotřebě energie
Tabulka č. 4.22:	Emise skleníkových plynů
Tabulka č. 4.23:	Míra vysokoškolsky vzdělaných osob 30-34 let
Tabulka č. 4.24:	Míra osob předčasně ukončujících vzdělávací systém
Tabulka č. 4.25:	Míra osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením
Tabulka č. 4.26:	Počet osob trpících materiální deprivací na celkovém počtu obyvatel
Tabulka č. 4.27:	Míra osob žijících v domácnostech s velmi nízkou intenzitou práce

Seznam grafů

Graf č. 2.1:	Procentní podíl obyvatel ve věku 65 let a více na celkovém počtu obyvatel v rámci všech zemí EU
Graf č. 2.2:	Podíl výdajů na vědu a výzkum na HDP
Graf č. 2.3:	Celková míra zaměstnanosti v průběhu Lisabonské strategie
Graf č. 2.4:	Míra zaměstnanosti žen v průběhu Lisabonské strategie
Graf č. 2.5:	Míra zaměstnanosti starších pracovníků v průběhu Lisabonské strategie
Graf č. 2.6:	Procentní velikost schodků veřejných financí v období 2000 až 2010
Graf č. 2.7:	Procentní velikost veřejného dluhu na HDP v období 2000 až 2010
Graf č. 2.8:	Míra růstu reálného HDP
Graf č. 4.1:	HDP na obyvatele v PPS
Graf č. 4.2:	Produktivita práce na zaměstnanou osobu
Graf č. 4.3:	Podíl osob ve věku 20 až 24 s ukončeným alespoň vyšším středním vzděláním na všech osobách v této věkové kategorii
Graf č. 4.4:	Podíl výdajů na vědu a výzkum na HDP
Graf č. 4.5:	Tvorba hrubého fixního kapitálu soukromým sektorem
Graf č. 4.6:	Komparativní cenová úroveň
Graf č. 4.7:	Míra zaměstnanosti osob 15-64 let
Graf č. 4.8:	Míra zaměstnanosti starších pracovníků
Graf č. 4.9:	Míra zaměstnanosti žen

Graf č. 4.10:	Míra rizika chudoby po sociálních transferech
Graf č. 4.11:	Míra dlouhodobě nezaměstnaných osob
Graf č. 4.12:	Regionální rozptýlení míry zaměstnanosti osob 15-64 let
Graf č. 4.13:	Emise skleníkových plynů
Graf č. 4.14:	Energetická náročnost
Graf č. 4.15:	Podíl výkonu nákladní dopravy na HDP
Graf č. 4.16:	Míra zaměstnanosti
Graf č. 4.17:	Podíl obnovitelných zdrojů energií na konečné spotřebě energie
Graf č. 4.18:	Emise skleníkových plynů
Graf č. 4.19:	Míra vysokoškolsky vzdělaných osob ve věku 30-34 let
Graf č. 4.20:	Míra osob předčasně ukončujících vzdělávací systém
Graf č. 4.21:	Míra osoby ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením
Graf č. 4.22:	Míra osob trpících materiální deprivací na celkovém počtu obyvatel
Graf č. 4.23:	Míra osob žijících v domácnostech s velmi nízkou intenzitou práce

Seznam obrázků

Obrázek č. 3.1:	Struktura strategie Evropa 2020
-----------------	---------------------------------

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst.3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 11. 5. 2012

Sylva Hříbková

Seznam příloh

Příloha 1

- Tabulka č. 2.1: Míra nezaměstnanosti v evropských zemích v roce 2000
Tabulka č. 2.2: Podíl obyvatel ve věku 65 let a více na celkovém počtu obyvatel

Příloha 2

- Tabulka č. 3.1: Maximální počet odpracovaných hodin týdně
Tabulka č. 3.2: Cíle strategie Evropa 2020 na úrovni Evropské unie a jednotlivých členských států

Příloha 3

- Tabulka č. 4.1: Žebříček zemí EU podle HDP na obyvatele v PPS
Tabulka č. 4.2: Redukční cíle států dle Kjótského protokolu
Tabulka č. 4.3: Opatření ke zlepšení energetické účinnosti v ČR
Graf č. 4.1: Přehled závazných cílů podílu obnovitelných zdrojů energie na konečné spotřebě